

PRIE
VILTIES
KRYŽIAUS

Juozas Prunskis

DR. J. PRUNSKIS

Prie Vilties Kryžiaus

IŠLEIDO KUN. P. M. JURAS
CHICAGO, ILL.

1948

Vyrai, Išdr s Pakelti Bals Prieš Tiron

Žmonijos istorija yra tai nuolatin s pastangos palenkti gamtos j gas, žem s turtus žmogaus tarnybai ir nuolatin s varžybos lygiau pasidalinti pasiektaisiais laim jimais. Didieji mintytojai šimtmeiais k r planus, kaip geriau tas žmonijos viltis gyvendinti. Vienu iš pla i j bandym šiame šimtme tyje yra marksistinis komunizmas. Gal nei viena sistema nebuvo stengiamasi gyvendinti su tokiu beatodairiniu atkaklumu, kaip ši ir gal nei vienas bandymas neatneš tiek kraujo, ašar , pamynimo teisi ir laisv s, kaip bolševizmas.

Neveltui tie, kurie atsid j stebit nauj j bandym Rusijoje, darbinink pad t ten apibudina šiais žodžiais:

— Jiems nieko daugiau nebeliko, kaip tik retežiai... (D. J. Dallin "Forced Labor in Soviet Russia", p. xiv).

Tai li dnas, kruvinas faktas, kur pripaž sta visa eil anks iau buvusi j komunist .

Vienu iš toki pagars jusi Stalino patik tini buvo J. G. Krivickis. Jau nuo trylikt savo amžiaus met jisai buvo sijung s marksistin s j d. V liau, per 14 met tarnavo slaptojoj Soviet žvalgyboj, o 1933 met geguž s m nesyje buvo paskirtas Soviet Karo Pramon s Instituto direktoriumi. Por met pabuv s tose pareigose jisai buvo išsi stas Raudonosios Karo žvalgybos Viršininku Vakar Europ . Jau tas paskyrimas rodo, kaip jis buvo arti vadovaujan i Sovietijos asmen , kiek daug j paslap i jisai žinojo.

Ta iau tas ir nul m jo likim : kai Stalinas žiauriai prad jo likviduoti armijos vadovus ir kitus, kurie pasirod es skirting paži r , Krivickis 1937 m. lapkri io m nes nutrauk savo tarnyb Stalinui, atvyko Jungtines Amerikos Vals tybes ir ia paskelb savo garsi j knyg "In Stalin's Secret Service" (Slaptoje Stalino Tarnyboje), ia jisai atskleidžia vis raudonosios diktat ros žiaurum :

—1933 m., kai Rusijos žmon s milijonais mir iš bado, aš žinojau, kad tas dar si d l Stalino žiaurios politikos ir kad Stalinas s moningai neteik jiems valstybin s pagalbos (nor damas išnaikinti "k lokus"), — rašo jisai.

— Aš tarnavau totalitariniam despotui, kurs nuo Hitlerio skyr si tik socialistiniais posakiais, — rašo jisai apie Stalin , ir savo tolimesn pasiryžim jis taip apib dina:

— Aš kalbu vardan t milijon , kurie pražuvo Stalino priverstinøj kolektivizacijøj ir priverstiname bade; vardan t milijon , kurie dar tebeken ia priverstinø darbo ir koncentracijos stovyklose...”

Krivickis jau mir paslaptingose aplinkyb se ir daugelis sp ja, kad ia kalta Stalino ranka...

*

Nemažesn sensacija buvo išstojimas prieš Stalin buvusio rus generolo Aleksandro Barmin. Jis tetur jo tik keliolik met , kai prasid jo revoliucija Rusijoje. Stojø savanoriu Raudonojon armijon ir 1920 metais buvo tiek pasižym j s, kad buvo pakeltas karininkus. V liau, baig s generalinio štabo karin mokykl , gavo brigados generolo laipsn ir iškilo žymius pramonininkus, žurnalistus ir net diplomatus.

Jis buvo Soviet atstovyb je At nuose (Graikijoje), kai Maskvoje prasid jo didieji kruvini 1936 ir sekan i met vailymai. Pažin s užsienio gyvenim ir, kit krašt laisv s šviesoje, dar labiau suprat s Stalino priespaud , jisai nutrauk savo tarnyb bolševikams ir prad jo kov už tikrosios demokratijos atsteigim Rusijoje. Jisai paraš garsi knyg : “One Who Survived” (Vienas išlik s gyvas). Apie dabartin bolševik diktat r jisai taip savo knygoje atsiliepia:

— Soviet S junga toli nuo to, kad kurt didži j socialistin bendruomen . Tikrumoje ji yra steigusi toki tiranij , kad ji savo nelygyb mis, savo žiaurumais, savo paniekinimu žmogaus vert s toli pralenkia ir tamsiausius amžius.

*

Visame pasaulyje nemaž sensacij suk l Viktoras Krav enko, apleisdamas savo post Soviet pasiuntinyb je. Gyvendamas Rusijoje nuo pat jaun dien jisai, kaip revoliucionieriaus s nus, stojø komunist partij . Baig s Char-kovo Technologijos Institut ir gav s inžinieriaus laipsn , jisai buvo vadovaujan iu asmeniu vairiuose Rusijos fabrikuose ir net buvo paskirtas atsakingu karo pramon s direktoriumi Maskvoje. Jisai tur jo progos prisiži r ti SSSR darbinink skurdui, jisai tur jo progos pamatyti aukšt j komunist

partijos pareig n prabang ir patirti neišpasakyt priespaud Sovietuose. Tas viskas jam atidar akis. Dabar jis tik ieško progos patekti užsien, ir kai jisai buvo pasi stas Jungtines Amerikos Valstybes, kaip vienas iš nari komisijos

V. KRAV ENKO

priimti karo medžiag, gabenam Rusij, 1944 met balandžio m. n. galutinai persikyr su Soviet staigomis ir tikr j bolševik veid nupieš savo veikale: "I Chose Freedom" (Aš pasirinkau laisv), ia jisai rašo:

—Manojo krašto žmon s yra policin s valstyb s paniuose. Jie negali pasauliui pranešti apie savo paži ras, apie savo viltis, apie savo kanias. Gal damas pasauliui atskleisti tikr j Kremliaus diktat ros veid aš jau iu, kad nors kiek padedu persp damas pasaul prieš nusivilim ... Savo ši knyg aš skiriu milijonams kurie mir kovoje prieš Soviet absoliutizm; tiems milijonams nekalt j, kurie skursta nesuskaitomuose Kremliaus kal jimuose ir koncentracijos lageriuose ...

Raudon j tiranij Krav enko laiko pavojumi pasaulio taikai:

— Kol šeštoji pasaulio paviršiaus dalis, dabar dar labiau padidinta išdavikiškai prijungiant maž sias tautas, pasiliks totalitarin je vergijoje ir intelektualiniame aptemdyje, taika pasiliks pavojuje. Sekantis žingsnis siekiant saugumo pasaulyje negl di naujoje tarptautin je organizacijoje, nors ir tas turi b ti padaryta, bet Rusijos masi išvadavime iš tiro n".

*

Ne tik daugelis vadovaujan i Rusijos komunist stoja prieš Stalino klikos bolševikišk diktat r, bet ir užsienio

komunistai daugelis nutraukia savo tarnyb Maskvai ir kominternui, pažin komunist apgaulės. Vienu iš toki Jungtin se Valstyb se pagars jusi fakt yra atsitikimas su Benjaminu Gitlow. Jisai savu laiku tiek buvo pagars j s komunist eil se, kad 1924 ir 1928 metais USA komunistai j buvo išstat savo kandidatu Amerikos vice-prezidentus. Jisai buvo ne tik USA komunist Partijos egzekutyvio komiteto nariu, bet taipgi Komunist Internacionalo Prezidiumo ir egzekutyvio komiteto nariu. Tie aukšti postai jam dav progos pažinti komunizmo teorij ir praktik iki smulkmen . Jis pažino ir prad jo bod tis ta neišpasakytai žiauria sistema. Savo patyrimus jisai apraš knygoje: "I Confess" (Aš prisipaž stu).

ia jisai atskleidžia, kad komunistai yra Maskvos agentai (pusl. 219). Apie darbinink pad t jisai rašo:

— Rusijoje, toje proletariato diktat ros šalyje, darbinink reikalai pramon je mažiau atstovaujami, kaip naci Vokietijoje arba fašist Italijoje (pusl. 592).

— Rusijos valdovai pirmiausia yra susir pin savo krašto reikalais. Jeigu j nacionalistiniai r pes iai pareikalau paaukoti šimtus t kstan i užsienio žmoni , jie nesvyruos... (pusl. 595)

— Kadangi Rusijos žmon s neturi joki teisi , valdantieji biurokratai mases išnaudoja ir skriaudžia. Tik atmin kime vien b ding smulkmen : Rusijoje darbininkui pav luoti darb yra nusikaltimas prieš valstyb . Rusijos darbininkas negali laisvai persikelti iš vieno darbo kit , iš vienos vietos kit . Kur tik jis beeit , kur tik jis bedirbt , jo darb daviu, jo šeimninku pasilieka valstyb , kuri ant jo viešpa tauja.

*

Vienu iš Pranc z komunist partijos steig j yra Boris Suvarin. Jisai buvo komunist tarptautin garsenyb , netgi Komunistinio Internacionalo vykdomojo komiteto nariu ir, berods, Pranc zijos komunist partijos sekretoriumi. Ilgame tis darbas komunist eil se jam dav progos giliai pažinti, kurlink nukrypusi Stalino linija. Nutrauk s ryšius su bolševikais, pasinaudodamas pa i soviet šaltiniais jisai paraš septyni šimt puslapi veikal "Stalin", kur dokumentuotai parodo, kiek Stalinas ir jo klika iššud net buvusi revoliucionieri , kaip sunkus rus liaudžiai raudonasis biurokratiz-

mas, kaip žiauri yra bolševik diktat ra. Ypa daug jisai rašo apie Stalino diktat rinius polinkius, jo vykdom tiranij .

*

Pranc z kalba skaitan i j tarpe yra plaiai žinomas rašytojas Victor Serge. Gim s jisai Belgijoje, jo t vas rus emigrantas, pavarde — Kibal i . Jaunasis jo s nus Viktoras jau b damas penkiolikos met sijung marksistin jud jim . Tur damas 27 metus jisai buvo persik l s ruošti dirv revoliucijai Ispanijoje, bet nepasisekus revoliuciniam sukilimui Katalonijoje, jisai pab go Rusij , kur stojo komunist partij , liko net Komunist Internacinalo vykdomojo komiteto nariu. Kaip žinantis daug kalb buvo siuntin jamas svarbioms misijoms užsien , kur laik net redagavo oficialin organ : “Komunist Internacinalas”.

Kada Stalinas prad jo stiprinti savo pozicijas, išstumdamas Trock ir kitus, pakliuvo nemalon n ir Serge-Kibal i . Tik d ka jo draug didel ms pastangoms jam pavyko pasiekti užsienis, ia jisai paraš knyg , kurios vertimas yra išleistas ir angl kalba: “Russia Twenty Years After” (Rusija po 20 met), ia jisai iškelia nepaprast alg nelygum Rusijoje, atskleidžia kokias dideles privilegijas turi dabartin bolševik “smeton l ”. ia jisai labai griežtais žodžiais pasmerkia Stalino diktat r , atskleisdamas kiek daug žmoni , net vadovaujan i revoliucionieri , yra išžud s raudonasis tironas ir kaip kietoj priespaudoj jisai laiko Rusijos žmones.

*

Kubos rašytojas ir laikraštininkas Rafael Miralles jau eil met kaip užsided s priešfašistiniu nusistatymu. Tas jo karštis palenk j vykti Ispanij , kur jisai išvyst didel veiklum socialist tarpe, pasižym damas didele darbuote j jaunimo s jungoje ir b damas vienu iš vad darbinink unijose Katalonijoje. Ilgainiui jisai taip palinko marksizm , kad lik s sitikinusi komunistu, prasid jus Ispanijos civiliniam karui, stojo komunist karinius dalinius ir kariavo prieš Franco, pasiekdamas komendanto laipsn . Kelius kartus sužeistas pagaliau pateko nelaisv , bet jam pavyko pab gti iš Franco koncentracijos stovyklos. Atvyk s Kub savo talent paskyr marksizmo populiarinimui ir Soviet Rusijos propagandai.

Jo svajone buvo kada nors aplankyti Rusij . Tas jo troškimas išsipild , kai jisai 1944 m. birželio mėn. buvo pasi stas

Maskv , kaip spaudos attache prie Kubos pasiuntinyb s. Užteko jam pervaziuoti Rusij ir pagyventi arti 10 m nes i Maskvoje, kad jo pazi ros iš pagrind pasikeist . Gr ž s iš Rusijos jisai 1946 m. išleido domi knyg ispan kalba: "Hacia donde va Rusia?" (Kurlink eina Rusija). Veikalas dokumentuotas, su daugybe fotografini nutrauk , kur paduodama Rusijos vaizdai ir paveikslai dokument . Rusij jisai vadina didžiuliu kal jimu (pusl. 221), "kur vyksta nedoras išnaudojimas ištis milijon b tybi , kurios gyvena baisiausiose s lygose, kokias tik man teko matyti, ia didžioji dauguma gyvena be vilties, pasmerkta alkui ir šal iui, be reikiamos šviesos ir šilimos, apkr t pilnoje aplinkumoje, kai tuo tarpu nežymi mažuma turi visk , ko tik gali nor ti: automobilius, brangenybes, prabangius kailius, pramog vietas ir ištaigingus apartamentus." (pusl. 242).

Miralles dr siai skelbia:

— Nema iau kitos tokios šalies pasaulyje, kur darbininkas b t taip pastoviai išnaudojamas ir kur jis b t blogesnis se gyvenimo s lygose, kaip Soviet S jungoje, toje vadinamoje "Proletariato t vyn je" (pusl. 169)

*

New Yorko universiteto profesorius James Burnham per eil met uoliai savo straipsniais ir veikimu tarp bedarbi bei darbo unij skleid revoliucinio komunizmo id jas. Tam tikslui jis netgi buvo steig s anglišk j žurnal "Naujasis Internacionalas".

Ta iau gilesnis pažinimas komunist mokslo, o ypa j elgimosi su savo ir su okupuot krašt žmon mis, j visiškai atgr s nuo komunizmo. 1947 metais jis išleido knyg "The struggle for the world" (Varžybos d l pasaulio), kurioje pabr žia, kad imperialistiniai raudon j diktatori planai siekia užvaldyti vis pasaul ir kad USA turi imtis vadovavimo toms užma ioms sudrausti. Jis rašo:

— Iš patyrimo visiškai aišku, kad komunizmo pergala pasaulyje reikšt sunaikinim vis t vertybi , kurios labiausiai branginamos Vakar kult ros (p. 127)

— Komunist ideologija ir komunist praktika reiškia - sunaikinim ideal , iškelian i ir garantuojan i žmogaus

asmens vert , jo laisv ir kilnum . Komunizmo sistemoje žmogus yra pajungiamas kolektyvui, valstybei, partijai, revoliucijai...; vyksta netik asmens pajungimas, bet jo degradavimas (nužeminimas, sutrempimas; pusl. 127).

Taip, kad prof. Burnham dabar dr siai tvirtina:

— Teroras tai j ga, kuria yra paremtas komunizmas ir s moningas melas tai j propagandos turinys.

Londonė ir visame pasaulyje buvo didelė sensacija, kai 1948 met kovo mėnesyje komunist dienrašio "Daily Worker" redaktorius Douglas A. Hyde pareišk , kad jisai ir jo žmona, tapgi komunist , išstoja iš komunist partijos ir atsiveria Katalik Bažny i , apkrikštydami ir du savo vaiku: Rowena ir Jocelyn. Darydamas š svarb žyg Hyde buvo 38 met amžiaus. Jis išbuvo net 20 met komunist partijos nariu ir per paskutinius aštuonerius metus redagavo komunist dienrašt "Daily Worker".

Spaudai duotame pareiškime jis pabr žia, kad kaip britas ir kaip krikšč ionis (anks iau jisai buvo metodistu) jisai negali toliau pasilikti komunist partijos nariu. Apie komunizm jisai sako: "S j dis, d l kurio aš taip ilgai dirbau ir kovojau, naikina laisves ir s lygas, d l kuri skelb si kovoj s. Man pasidar aišku, kad komunizmas negali surasti išgelb jimo baisiai liguistam pasauliui. vykiai parod , kad naujoji komunistini valstybi "laisv " sunaikina sen j tvark ir nieko geresnio ton vieton neduoda." Pasaulio išgelb jim jisai mato Katalik Bažny ioje ir ypa si lo skleisti socialin s krikšč ionyb s d snius, pareikštus Leono XIII enciklikoj "Rerum Novarum".

Iš ši pavyzdži matome, kad visa eil buvusi komunizmo vad , aukšt pareig n , j rašytoj yra met tarnyb Stalinui ir savo j gas pašven ia kovai su raudon ja diktat ra.

Ta iau šalia t yra visa eil buvusi komunist vad , j žymi rašytoj , raudonojo marksizmo apaštal , kurie po ilg m stym ir gili dvasios kov nu jo prie Viešpaties Altori . J patyrimai ir pergyvenimai mums yra labai dom s ir mes prie j ilgiau apsisistosime.

Pastaba: Rinkdamas medžiag šiai knygai autorius perskait daugiau kaip šešis su puse t kstan i puslapi knyg angl , pranc z , ispan ir ital kalbomis. J s raš rasite knygos gale.

I. Budenzas — komunist dienrašio redaktorius

21 KART POLICIJOS AREŠTUOTAS

Kai 1945 m. spalio mėn. 10 d. sugrįžo Katalik Bažnyčios komunist laikraščio "Daily Worker" redaktorius Louis Francis Budenz, buvo sensacija ne tik Amerikoje, bet ir visame pasaulyje. Visi laukė jo platesnio pasisakymo. Ir štai knyg rinkoje pasirodė jo išsamus veikalas "This is my story" (Manoji Istorija; išleido McGraw-Hill Book Company, Inc., New York: London, 370 pusl., kaina \$3.00).

Knyga parašyta lengvu stiliumi ir apima to žmogaus gyvenimą ir patyrimus nuo pat jaunystės.

Budenzo gyvenimo istorija labai domi. Jisai gimė Indianapolis, 1891 m. liepos 17 d. Lankė Šv. Ksaverio kolegiją, Ohio ir Šv. Marijos kolegiją, Kansas. 1912 m. liko advokatu ir tais pačiais metais pradėjo redaguoti AFL unijos laikraštį "Carpenter".

1915—1920 m. jis buvo sekretoriumi St. Louis Civic League (organizacija, kuri rūpinasi miest reformomis).

Jau prieš tai jis buvo ekskomunikuotas (išskirtas iš Katalik Bažnyčios) už susituokimą su divorsuota moterimi.

Nuo 1920 m. redagavo kitą darbininkų laikraštį "Labor Age". Uoliai metėsi darbininkų veikimui, dalyvavo streikuose ir dėl to policijos buvo areštuotas net 21 kartą.

komunist partijai Budenz stovėjo 1935 m. spalio mėn. ir greitai liko paskirtas darbo skyriaus pirmuoju redaktoriumi.

F. BUDENZAS

laikraštyje "Daily Worker". 1937 metais jisai redagavo "Midwest Daily Record". Sudarius Stalinui sutart su Hitleriu, Amerikoje buvo stiprus prieškomunistinis jausmas. Kad pridengus tikruosius leid jus, buvo sudaryta "Freedom of Press Co., Inc.", kuri ir "per m " "Daily Worker" leidim . Tos bendrov s prezidentu ir buvo parinktas Budenz. Jis taipgi liko vyriausiu redaktoriumi to komunist laikraš io, pasilikdamas tose pareigose ištisus penkeris metus: nuo 1940 m. birž. m - nesio iki 1945 m. spali m n. Komunist partijoje jisai išbuvo 10 met , iš t — šešerius metus buvo nariu Vyriausio USA Komunist partijos komiteto.

KELIAS ATGAL

1943 m. spali m n. jisai pasiryžo, neži rint vis sunkum ir kli i , sugr žti Katalik Bažny i . Iš j s katalik mokslo studijas Fulton Sheen vadovyb je jisai, su visa šeima, 1945 m. spali 10 d. buvo priimtas Katalik Bažny i ir nuo ju buvo nuimta ekskomunika.

Jam didelio sp džio buvo padar s pavyzdys Kristaus, kurs buvo pasitrauk s tyrus prieš vieš j tarnyb , ir šv. Povilas po atsivertimo dvejus metus buvo praleid s susikaupime Arabijoje; šv. Augustinas gr ž s Bažny i taipgi kur laik paskyr dvasiniam sustiprinimui ir minties susikristalizavimui, o garsusis konvertitas Jonas H. Newman gr ž s Katalik Bažny i atliko ilgas rekolekcijas.

Budenzas, kukliai nor damas pasekti tuo didži j pavyzdžiu, po atsivertimo buvo užsid j s sau metus tylos, apsim stymo ir susikaupimo, ir savo nauj j veikim prad jo 1946 m. spali 11 dien . Vienu iš pirm j jo viešojo veikimo žygi ir buvo paruošimas ir išleidimas min tos knygos.

Veikalo tikslas, kaip kad jisai pasakojasi pradžioje, n ra tik siauras savo sp dži išsipasakojimas. Jis rašo:

—Mano paties atradimai kaip yra priklaus komunistas ir mano paties išsiilgimas religin s paguodos katalikyb je neb t taip svarb s, jeigu jie nesipint su klausimu: ar Amerika žygiuos ateit kaip sveika tauta, ar jos laukia sužalota ateitis.

Aš patyriau, kad komunistas, kurs yra svetimos, užsienio valstyb s agentu šiame krašte, siekia sužaloti Amerikos žmones, suskaldyti, ir tuo turi susir pinti daugiau kas; tas

lie ia ne tik mane vien . Mano antru kartu padarytasai atradimas, kad katalik pasaul ži ra yra ne tik b tina, esmin mano paties gerovei, bet gali b ti dideliu rams iu Amerikos sveikatingumui yra faktas, kuriuo noriu pasidalinti ir su kitais t vynainiais (p. X).

AR GALIMA KOMUNIZM SUDERINTI SU KRIKŠ IONYBE?

domus jo pasisakymas apie bandym rasti bendr keli komunizmui su krikš ionybe:

— Išsisais metais aš bandžiau Amerikos meil bei kylan- t supratim : kaip man b tina Katalik Bažny ia — sutai- kinti su savo vadovaujan ia pozicija komunistuose. Karas su ašies valstyb mis dar labiau buvo sustiprin s mano tokias pastangas, bet tas pasirod ne manoma. Komunist pasaul - ži ra yra neatšaukiamai sudaryta remiantis tuo tamsiu, nela- bu Markso posakiu: “Religija yra opiumas žmon ms.” Visa paikyst šios paži ros yra ta, kad istorija, patyrimas ir vis žmonišk j b tybi aspiracijos (troškimai) atskleidžia religij esant žmonijos vaistais, ir komunistai siekia j ga nutrenkti juos nuo žmoni l p (p. XII).

Ir kai Budenz nusprend mesti komunizm ir gr žti prie katalikyb s, jis jaut si taip laimingu:

— Tas nusprendimas atneš man ir mano šeimai t išsi- laisvinimo jausm , koks ateina tam, kurs po ilg met išlei- džiamas iš kal jimo (p. XII).

Pats pergyven s ir suprasedamas kaip sunkus toksai atsi- vertimo aktas, jis reiškia daug d kingumo Dangui:

— Aš rašau su nuolankumu, nes žinau, kad jei ne Dievo malon , aš dar tebeb iau tarp t , kuriuos dabar, b damas tiesos tarnyboje, aš turiu pasmerkti (p. XIII).

Tas buv s komunistas dabar taip nuoširdžiai garbina Marij :

— Uoliame d kingume Dievo Motinai, Magnificat Mari- jai, aš duodu li dym tiesai, pripažindamas, kad be jos nuo- stabios pagalbos aš negal iau ši nakt su kryžiaus ženklų užmerkti aki , jausdamas t ramyb , kurios pasaulis negali duoti” (p. XIII).

SKAIDRI JAUNYST

Bet gr žkime prie paties Budenzo istorijos. Savo knygoje

Budenzas pasakojasi, kad jo t vas buvo taipgi konvertitas, gilaus tik jimo vyras, buvo banko tarnautojumi ir m go skai-tyti: knygas brangino labiau, kaip auks ir sidabr .

Motina išaugino juos penkius; jos juokas skamb jo kas-dien namuose. Išgirdusi vaikus besigin ijant, ji nekart per-sp davo :

— Atminkite, j s dien prad jote su kryžiaus ženkl!

J nam garbingoje vietoje stov jo eršk iais vainikuo-tasai “Ecce Homo” (štai smogus); jaunasis Budenzas vasa-ros rytais net šeštos valandos Mišias kasdien atsikelt netin-g jo.

Beedamas mokslus jisai susipažino su didžiaisiais kata-likais — darbo žmonii pireteliais, kaip Ozanam, Ketteler, pa-žino darbo žmon ms palanki sias popiežiaus enciklikas. Apie jas jisai atsiliepia:

— “Rerum novarum” enciklikos žodžiai taip giliai per-sunk katalik s mon , kad ir dabar yra daug katalik -dar-binink vad Amerikoje (p. 11)... žmogus, kurs daugiausiai prisid jo organizuojant Amerikoje pirm j darbinink par-tij , Orestes Brownson, buvo pirmas žymus ia gim s ameri-kietis mintytojas, kurs apleid s protestantizm per jo kata-likyb ... Katalikai darbininkai, ypa airiai, buvo avangarde, kuriant antracito kas j ir geležinkelie i unijas (p. 12).

Tomis mintimis persisunk s jaunas Budenzas prad jo bendradarbiauti stali laikraštyje “The Carpenter”. Viena-me iš t straipsni jisai, prisimin s kiekvieno žmogaus teis-gyvast , paremt sakymu “Nežudyk”, raš :

— Patalpinimas darbinink nesveikas dirbtuves ir fab-rikus, nuodingoj aplinkoj, kur pamažu, bet tikrai naikinama j egzistencija, — s moningai ver iant juos dirbti su ner-pestingai apsaugotomis mašinomis..., o be to — mokant jiems algas, iš kuri negali žmoniškai gyventi... tas tikrai negali rasti moralinio pateisinimo (p. 13).

Tur damas 21 m. amžiaus, mok sis Šv. J zaus širdies ir J zuit mokyklose, Budenzas jau buvo baig s teisi mokykl . Net apie viduramžius jis tada buvo aukštos nuomon s, pavyz-džiui, labai vertindamas Bažny ios pagalb darbininkijai ved-us daug šven i , kurios buvo poilsiu perilgas valandas dir-bantiesiems. Darbo klausimais Budenzas dom josi. Dar b da-mas moksleiviu lank angliakasi unijos pos džius. Jis taipgi buvo uolus katalikas ir sijung pasaulie i apaštalavim ,

š kiu "D l Dievo, d l T vyn s". 1913 m. katalik suvažiavi-
me Milwaukee jis netgi tur jo uždavin aprašyti visus darbus
laikraš iui.

V liau jisai pats buvo pakviestas redaktoriumi stali
laikraš io "The Carpenter", kurs buvo organu didžiausios dar-
binink unijos tuolaikin j AFL.

Savo gi socialin -religin veikim Budenzas pasiryžo iš-
pl sti prisijung s prie Catholic Central Verein, kurs jung
vokie i katalik draugijas Amerikoje.

Prasid jo kelet met užsit s s jo darbas katalik veiki-
mo dirvoje.

AISTR S KURY

Aiškindamas tolimesnes priežastis savo atskilimo nuo ka-
talik , Budenzas rašo:

— Mano revoliucija prieš Bažny ios išmint išplauk ne
tik iš mano širdies silpnumo, bet taipgi ir d l ryšk jan io l tu-
mo su socialin mis (visuomenin mis) reformomis... Priemies-
i , l šn vargas, kur tur jo gyventi žmon s m s turtinga-
me krašte, pažeid mano teisingumo jausm , žemas laipsnis
darbo organizacij buvo kita mano susikrimitimo, nusivylimo
priežastis... (Pagaliau) prisiartinimas Pasaulinio Karo (I),
kuriam aš buvau kar iai priešingas, atneš tiesiog sukoncent-
ruot t žim , kurs aptemd mano žvilgsn ... Ir taip aš sugal-
vojau pertraukti ryš su Bažny ia... Tie, kurie atskyla nuo
Bažny ios, daro t aistroje, bet vis siekia pateisinti savo
pos k kaip "proto padiktuot " ir išminties vaisi , — taip
dabar apib dina Budenzas savo ankstybesn atsimitim nuo
katalik , toliau besipasakodamas:

— Pa iame sisi bavime mano veikimo St. Louis mieste,
aš staiga apleidžiau katalik eiles. Geriau sakant, d l neklus-
naus žygio aš buvo išstumtas iš katalik bendruomen s... Aš
sau pasivelijau vesti — civilin se sutuoktuv se — divorsuot
moter ... Kaip išaukl tas katalikas aš žinojau, kad tokiose
aplinkyb se moteryst yra tik paneigimas moteryst s Bažny-
ios akyse... (p. 36).

Tada jisai pasineš gerai kair , kaip pats prisipaž sta:

— Aš niekada neprisid jau prie Socialist partijos, bet
aš dažnai dirbau su socialistais.

Tolimesn savo paži r raid jis aprašo:

— Aš miau pripažinti, kad yra kas negero su kapita-

lizmu... Vis 1914 m. žiem aš studijavau markistin literat r , specialiai savanoriškai padedamas dviej kairiojo sparno socialist ... Nors visi marksizmo d sniai nebuvo mano pasisavinti, aš "palikau savo mint atvir " tiems dalykams (p. 55).

Ried jimas raudonum sek toliau. Susirašin jimas su viena to plauko moterimi, buvusia kal jime, dar labiau patrauk t pus :

— Mano mint eilei met pagavo materialistinis istorijos supratimas, pagal kur , neva, yra tokia žmonijos raida: nuo pirmykš io komunizmo vergij , toliau — feodalin sistem (baudžiaiv), kapitalizm , klasi kov ... Tas apginklavo mano sukilim prieš Bažny i "intelektualine" (protine) artilerija.

Tos pasaul ži ros skelbiamasai neišvengiamas socializmo at jimas, ilgai vyravo mano mintyje, kaip tas b na su komunistais... Tik Dievo malon ir supratimas apie suirut (chaos), koki pasaul atneša paneigimas dvasini ir moralini (dorovini) statym , gal jo man, po daugelio met atskleisti tos paži ros bankr tiškum (p. 56).

Dabar Budenzas buvo atskil s nuo Bažny ios ir stipriai marksizmo takoje. Kai sužinojo t vai, nuli dimas pripild namus. T vas tik pratar :

— Tu pardavei pirmgimyst s teis (kaip Biblijos Ezavas už l kšt sriubos).

Viena moteris Budenz nor jo traukti Episkopal Bažny i , bet jis atsak :

— Norite, kad priim iau tikyb , kuri mane pad t ant lengv pagalvi . Katalikyb turi nors tuos nuopelnus, kad ji aiškiai sako: jei nori pakilti, pirma turi pulti ant keli ... Aš gerai žinau, kad sektos atsirado iš bandymo valstyb padaryti maloni šaltiniu, o karali — Kristaus bažny ios galva (p. 57).

— Dabar, — rašo toliau Budenzas, — aš prad jau save vadinti racionalistu (gyvenu tik protu!)..., bet vis aš jau iau kartum d l religinio gyvenimo, ar, geriau sakant — jo netur jimo. "De profundis" (psalm — Iš gilumos) kartais ateidavo ant mano l p (p. 57-58).

O k gi jo motina?

— Ji pasirod beesanti antroji Monika, kurios katalikiška meil ir pamaldi kantryb sek mane iki at jo mano naujo atsivertimo aušra (p. 5).

AISTRINGAS DARBAS UNIJOSE

Lik s laikraš io “Labor Age” redaktoriumi Budenzas apsigyveno New Yorke ir savo vis laik pašvent darbininkiškai spaudai, dalyvavimui unij susirinkimuose, kovoms streikuose.

Siekdamas darbo žmonis gerov s jis, kaip toliau aprašo savo knygoje “This is my story”, buvo pasiryž s d tis su visais, kurie tik tuo keliu eina. Komunistai jam kaip tik prad jo rodytis tokiais bes .

Tuo gi tarpu tikybiniai sitikinimai jame jau buvo labai išbl s .

Tiesa, at jo viena aplinkyb , kuri gal jo palenkti susitakinti su Bažny ia:

—Kai mano dvidešimtieji metai išbl so trisdešimtuosius, aš atsiskyriau nuo savo draug s (jis buvo civiliai susituok s su divorsuota).

Dabar Budenzo d mes pagavo gr sianti depresija. Jis gausiai dalyvavo darbinink mitinguose, kur išnešdavo rezoliucijas už Rusijos pripažinim (kurio Amerika dar nebuvo suteikusi).

Kai kurie komunistai j jau buvo prad j kalbinti d tis prie partijos, bet partijos slaptumas jam tada dar nepatiko:

— Aš m s iau, kad akiai klausyti iš kur nors ateinan i sakym b t blogiau, kaip kara-kiri (p. 86).

Bet, iš kitos pus s, jis tur jo ir vil i :

— Mano viltis tada buvo, kaip ir taip daugelio kit nekal t , kad bendradarbiavimas su komunistais gal t pakeisti j organizacijos krypt . Ir tik po daugelio met aš pilnai sitikinau, kad vienintelis pasikeitimas, kur gali padaryti iš užsienio kontroliuojamoji agent ra, yra tas, kur padiktuot Kremlius (p. 89).

Budenzas jau buvo stipriai palink s marksizm . Katalik knygy jau jis nebeskait , “tai buvo mano ištr mimas nuo katalikyst s”, — rašo jisai (p. 115).

Ir šeimos nuotaika buvo pasvirusi t pus : jis buvo ved s Margaret , kuri buvo gavusi betikybim išaukl jim universitete.

KOMUNIST PARTIJOS NARYS

Budenzas d l nesveikatos nedirbdamas dar daugiau svarest — kuriuo keliu galutinai pasukus. Vien dien , pa m s

komunist laikrašt "Daily Worker", jis pasteb jo Dimitrovo žodžius, skelbianius naują "bendro fronto" liniją, pagal kurią komunistai skatinami siekti ryšius su demokratini pažįstamais žmonėmis, socialistais, katalikais ir jų organizacijomis, kad sudarius bendrą frontą prieš fašistus.

Budenzui pasirodė, kad šis naujas komunistų poskis yra ženklas, kad jie pasineša didesnį demokratiškumą, toleranciją.

Dabar Budenzas galutinai pasiryžo.

Gydytojui pareiškus, kad jau gali grįžti į darbą, jisai pasuko į tas vietas, kur žinojo sutiksi su komunistais. Vienas jų:

— Pasiilgau paduoti prašymą stojimui nariu "Stalino partijos". Parašiau kortelę ir po to — per dešimt metų, dieną ir naktį, aš dirbau dėl tos partijos ir jos tikslų, kaip aš juos supratau. Tik 1935 m. spalio 2 d. aš buvau viešai paskelbtas (komunistų) partijos nariu (p. 126).

Ir vėl Budenzas prisimena tai visus:

— Kas vakar jie kalbėjo rožanais ir mes už mūsų žymi vietai intencijose. Dėl savo sąnaus jie Dangų šturmavo per 30 metų ... Trisdešimt metų, yra ilgas laikotarpis laukti ir tikėtis, ar ne? Didelė yra religija, kuri gali duoti tokį pasitikėjimą Dievo Motina, — rašo dabar Budenzas (p. 116).

Budenzas, likęs komunistų partijos nariu, jau iš pirmą dieną pastebėjo, kaip ją viską nulemia iš užsienio ateinantieji stalinieški patvarkymai.

— Minties kalinimas, koks kad yra komunistų partijoje, pralenkė mano spėjimus, — rašo jisai savo knygos "This is my Story" pusl. 127.

Diena iš dienos, dirbdamas USA komunistų centre New Yorke, jis pastebėjo, kaip iš visų kampų ją plaukia slapti eiliniai komunistų pranešimai apie vairius veikėjus, vairias grupes.

Komunistų vadovybė dažnai dar slapčius susirinkimus, kuri vieta buvo pranešama paskutinį minutį, prieš susirinkimą, ir dažnai keičiama. Svarbesniuose susirinkimuose vis dalyvavo slapti Maskvos atstai, patikėti agentai. Gint nebuvo — kiekvienas sutiko su tuo, kad Maskvos "pateptas" vadovas pasakė. Smulkūs susirinkimų eigos aprašymai siunčiami

Maskvai. Balsavimas nebuvo, nes kas gi drįstų pasipriešinti nustatytai linijai. Jei toks būtų atsiradęs, jis visų pirma būtų

izoliuotas (išskirtas), jo geras vardas sugriautas, tada — išmestas iš partijos, kaip liaudies priešas.

Pats Budenzas buvo liudininku, kaip komunist dienrašio vyriausi redaktori Hathaway pakeltu balsu išbar kažkoks kominterno atsi stas patik tinis. Budenzas aprašo, kaip jam buvo skaudu pergyventi, kad kažkoks užsienietis, atvykęs iš USA, dabar yra kia ant Amerikos piliečio (p. 136).

SLAPTUMAS

Kita komunist partijos savybė: slaptumas. Vienas iš vadovaujančių komunist Budenzui papasakojo šitą prilyginimą: komunist partija panaši submarin (povandenin laivui) — viršuje bang žmonės ir spauda temato mažą partijos dalį, periskopas, o didžioji dalis (ne skaičiumi, o taktiškai) plaukia paslaptai...

Kai tik buvo kokie svarbesni pasikeitimai partijos linijoje, komunist vadai važiavo Maskv instrukcij. Ypač instrukcij ir informacij (žini) Maskva gausiai siunčia komunist laikraščiams Amerikoje. Telegram siuntimo ir panašias išlaidas apmoka Maskva, taip, kad Budenzo apskaitavimu, vien komunist laikraščiui "Daily Worker" soviet vyriausybė duoda pašalpos apie pus milijono dolerių per metus (p. 141).

— Prisidamas prie "Stalino partijos" (komunistų), žmogus patenka pilnais priklausomybės nežinomomis formomis ir į tą, kurios stovi už pasaulio užkariavimą Stalino vardu. Iš pradžių aš tik dalinai supratau, bet juo ilgesnius metus buvau partijoje, tuo labiau tas dalykas man dar si aiškesnis,

— rašo Budenzas (p. 151).

Neužilgo po Budenzo stojimo komunist partijai, pagal Maskvos padiktavimą, pradėta nauja bendras frontas, "ištiesios rankos" politika. Budenzui, kurs iš pradžių žinijo su pasitikėjimu komunistus, atrodė, kad ateina šviesios galimybės suderinti komunizmą su katalikybe. Tik vėliau Budenzas pastebėjo savo klaidą, apie ką rašo:

— Tas ("rankos ištiesimas katalikams") tebuvo galimas tik todėl, kad Maskvai, kuri tada bijojosi vokiečių militarinių mašinų, reikėjo susilaukti paramos iš katalikų. Kai vėliau soviet vadai pagriebė Hitlerio ranką (su juo padarė sutartį), Maskva užmiršo apie katalikų teises. Dabar Maskva visiškai

nusimet avies kail ir veda žv rišk katalik persekiojim Vengrijoj, Lietuvoj, Ukrainoj ir Jugoslavijoj (p. 179).

Jau ir tada, Budenzui bebandant rasti suderinim tarp katalik ir komunist , vienas komunist vad prasitar slap-tame pos dyje:

— Mes tik duodame Budenzui pakankamai virv s d l kil-pos katalikams pakarti (p. 180).

Kai Budenzas viename savo straipsnyje, skirtame komu-nist laikraš iui, d jo sakin , kad “Religija yra privatus daly-kas”, vienas iš komunizmo šul Jungtin se Valstyb se j išba-r :

— Socialistin valstyb privalo persekioti religij net ir namuose, jei tas reikalinga, ir j išnaikinti; jei galima tai iš-naikinti tikinimais, o jei reikia, tai ir j ga. Grei iausia, kad mes j tur sime naikinti j ga, panaudojant slapt policij , Raudon j Armij ir vairi krašt komunist partijas. Mes negalime šioje srityje palaikyti joki klaiding min i savo tarpe: religija turi b ti išrauta su šaknimis (p. 185-186).

Tuos žodžius perduodamas Budenzas pastebi:

— Tikrum t min i , pasakyt prieš 6 metus, patvirtina dabartinis Raudonosios Armijos ir soviet slaptos policijos gyvuliškumas (p. 186).

PASLAPTYS IŠ KOMUNIST VEIKLOS

Budenzas atskleidžia vis eil paslap i iš komunist veiklos Jungtin se Valstijose. Pavyzdžiui, kai 1939 m. Stali-nas susitar su Hitleriu, komunist laikraš io redaktoriams (j tarpe buvo ir Budenz) New Yorke buvo perduotas saky-mas ned ti Hitler išjuokian i karikat r , bet visus š vius nukreipti prieš britus (p. 201).

Stalinui pasirašius sutart su Hitleriu, “komunist vadai, — kaip toliau rašo Budenzas, — pasiryžo kur tik galima pa-naudoti darbininkus, ir tai ne pa i darbinink gerovei, o pa-raližuojuant t gamyb , kurios s kmingumas gal t kenkti Hitleriui” (p. 201). Kaip pavyzd Budenzas primena komunis-t sukeltus Šiaur s Amerikos aviacijos ir Allis-Chalmers strei-kus, kuri vienintelis tikslas buv s: sudaryti sunkum Roose-velto administracijai ir sulaikyti ginkl teikim Britams.

Budenzas atkreipia d mes , kad komunistai vis išranda priežas i atakuoti vadovus krašto, kuriame jie gyvena ir

veikia, bet jie niekada nedaro priekaišt Stalinui ir jo nekritikuoja. Tuogi tarpu:

— Soviet S junga yra kraštas, kurs turi didesn skai i politini kalini , negu visi kiti pasaulio kraštai draug n sud jus. Soviet S junga žiauriai užgniauž žodžio, diskusij laisv ir joje yra labiausiai išpl sta slaptosios policijos sistema, koki tik kada pasaulis žinojo, — rašo Budenzas (p. 210).

Kart slaptame pos dyje vienas iš Maskvos patik tini paaiškino apie nauj soviet taktik : karas su Suomija parod , kad kai kuriuose kraštuose negalima suorganizuoti kaimie i ar darbinink didesn s revoliucijos; ta aplinkyb , o taipgi Hitlerio pasisekimai užimant kai kuriuos kraštus palenkia sovietus taipgi panaudoti “blitzkriego” (žaibinio karo) metodus su mažaisiais kaimynais (p. 213).

— Nauja taktika išdirbta: bus daugiau pasitikima Stalino ir Raudonosios armijos j ga bei penktosios kolonos sabotazu ir nebus laukiama pribrendusi revoliucij vairiuose kraštuose (p. 214).

K PATYR APIE KOMUNIST PARTIJ ?

Apib dindamas pa i USA komunist partij Budenzas, pasiremdamas keli met patyrimu, rašo:

— Komunist partija yra min iai, protui koncentracijos lageris Amerikoje (p. 233).

Tuo jis nori pabr žti, kaip komunistas priklausomas nuo Maskvos sakym , kaip jam nelieka jokios minties laisv s.

— Komunistas, — rašo toliau Budenzas (p. 234), — tar nauja tik Soviet Rusijai, o ne kuriai kitai tautai ar kuriam kitam reikalui. Niekada jam nebus leista pasakyti nors žod kritikos prieš soviet vyriausyb , jos vadus ar j sprendimus. K jie daro ar sako, vis bus 100 nuoš. teisingai, ir Amerika bus teisinga tik pilnai pritardama Soviet S jungai. Per savo 25 gyvavimo metus komunist dienraštis “Daily Worker” niekada nenukrypo nuo tos taisykl s; niekada jis n ra nustoj s klup ioti prieš soviet vadus (p. 234).

RAUDONASIS ŠPIONAŽAS

B nant komunist partijos virš n se Budenzui teko susidurti ir su soviet žvalgybos agentais, Rusijos šnipais, veikian iais Amerikoje.

Pirmiausia — stropiai sekami patys komunistai. Yra už-

vesta speciali kartoteka, kur surinktos žinios apie kiekvieną komunistą, užimant žymesnias vietas, ir rašoma netgi jo turima nuosavybė, gyti bonai, gaunama alga.

Pats Budenzas, nors buvo vyriausiu komunistų dienrašio redaktoriumi, buvo sekamas vieno iš savo padėjėjų. Yra steigta ypatingoji komunistų partijos kontrolės komisija, kuri budi, kad kuris nors nenukryptų nuo linijos.

Komunistas dažnai yra pareikalaujamas suteikti informaciją apie staigą, kurioje dirba, žmones su kuriais bendrauja.

Špionažo darbui, kaip toliau praneša Budenzas (p. 240) daugiausia vadovauja Rusijoje gimę, ir atsiųsti agentai. Dažniausiaisiai jie atsiunčiami kaip užpirkimo komisijų nariai, ekspertai. Jie laikosi nuošaliai nuo kompartijos būstinės ir nuo sovietų konsulatų ar ambasadų. Kiti gi, pagal reikalą, užima vienoki ar kitoki vietas.

Budenzas aprašo, kaip jisai buvo suvestas su sovietiniais:

— Pagal nurodymą aš nuvykau restoraną, esant East Fourteenth gatvėje (New Yorke). Ramiame kampe sėdėjo gerai nuaugęs, koki 40 metų amžiaus tipas... Aš buvau supažindintas su juo, tai esant „draugas Richards“. Jo rusiškas akcentas rodo, kad tai netikras vardas... Kai mes drauge valgėme, Richards ramiai pasakojo kodėl jis mane norėjo matyti: jam buvo pavesta sekti socialdemokratų ir nustatyti, kas iš jų tarpo, su trockistiniais ir fašistiniais nusistatymais, bando daryti organizuotas pastangas važiuoti Soviet Sąjungą. Jis atsargiai davė suprasti, kad jisai ir jo draugai turi uždavinį susekti vyrus, kurie bandytų pereiti sieną, norėdami nužudyti kuriuos sovietų pareigūnus ar atlikti kokius sabotazo veiksmus Rusijoje... Man (rašo Budenzas) buvo pavesta surinkti visus duomenis apie Soviet Sąjungos priešus kairėje ar darbininkijos tarpe, ypač apie trockistus (p. 244-245).

Nuo to laiko Budenzas turėjo dažnus slaptus pasimatymus su sovietų žvalgybos agentais. Telefonu susitardami jie niekada nesakydavo susitikimo vietos (kad FBI nesusektų), jie keitė restoranus, kur buvo daromi pasimatymai, kartais susitikdavo prie vieno restorano durų ir taksipavimą nuvažiuodavo kitą. Kartkartėmis pasikeisdavo agentai, su kuriais Budenzas turėjo davo susitikti. Kitas būdavo tik neseniai va-

žiaivus ir bavo žymu, kad tik neseniai nuskusti jo sai, kad nepažint nereikalingi asmenys.

Tie agentai Budenzui duodavo surasti adres tokio ar kito asmens, nustatyti, kaip trockistai gauna laiškus iš Meksikos nuo Trockio, kartais parodydavo fotografijas SSSR norin i važiuoti žmonei, ir klausdavo Budenz ar paž st s ir k žin s; kartais Budenz versdavo tarpininkauti užverbuojant naujus agentus sovietu žvalgybai. Kai Budenzas gyveno Chicagoje, tie soviet žvalgybos agentai telefonu pareikalavdavo vykti New York ir jis, kaip komunistas, tur davo atlikti tas varginanias keliones, patarnaudamas SSSR žvalgybai.

Soviet agentai nesivaržo jiems "pavojingus" asmenis likviduoti. Budenzui žinomas atsitikimas, kaip "dingo" Julia Stuart Poyntz, kuri pirma buvo žymi komunist partijos nar ir dalyvavo žvalgybos tinkle, bet kuri paskiau prad jo skirtis nuo savo grup s.

Visi tie raudonj metodai labai panaš s naci ir Budenzas rašo:

— Raudonj balsai turi t pat atgars kaip ir "Sieg Heil" (Hitlerio š kiai) gird ti Nuernberge (naci partijos lopšys).

Ypa Budenzui pasidar priklaus tasai Stalino garbinimas. Jis rašo (p. 275):

— Totalitarizmas, ar jis b t raudonas, ar pilkas, iškelia vyriaus vad griežtesn "visažinant" valdov negu tas b - davo su Azijos galingaisiais. Susidaro vergija, kuri troškina ir kvailina. USA komunist partija beždžioniškai pam gdžioja Soviet S jungos komunist partij Fuererio ("voždžio", vado) garbinim , pravedama iki stabmeldyb s...

— Raudonieji žmog padaro Rusijos robotu (bevalia mašina, l le Stalino rankose), — toki galutin išvad daro Budenzas.

SLAPTAS PRELATO PASIMATYMAS SU KOMUNISTU

B damas komunist dienraš io redaktoriai Budenzas vienu metu paraš straipsn , kuriame sumin jo, kad komunistai yra didieji taikos r m jai, religin s laisv s gyn jai ir kad bendradarbiavimas tarp j ir katalik yra galimas. tuos ir panašius jo išsireiškimus atsiliep garsusis kalb tojas, prof. Fulton Sheen. Jis greit sustat ilgok straipsn "Komunizmas

atsako komunistui" (v liau išleista broši r l), kur iš pa i komunist šaltini , iš pa i Maskvos spausdini rod , kad komunizmas yra religijos priešas, taikos priešas (nes jo siekimas — revoliucija, nors ir per pilietinius karus), o taipgi demokratijos priešas, nes veda prie ("proletariato") diktat ros. Fulton Sheen pasi l t atsakym išspausdinti komunist laikraštyje "Daily Worker", nes tai buvo ištraukos pa i komunist duot pareiškim , žinoma, jie nesutiko t padaryti. Bet Sheen rašinys tur jo didel s takos pat raudonojo laikraš io redaktori .

Budenzas prisipaž sta:

— Tas straipsnis ir toji proga buvo tai supurtymas, kurs pakeit mano gyvenim , nors ir po daugelio met , — ir raudon j reikalus parod man tikroje šviesoje, atveddamas mane atgal prie Kristaus ("This is my story", p. 157).

Jis 1937 metais netgi tur jo slapt pasimatym su Fulton Sheen New Yorke (Manhattan), viešbutyje "Commodore". Kaip jis pats sakosi, tai buvo ypatingas susitikimas tarp garsiausio katalikui sakyklos) kalb tojo ir komunist laikraš io redaktoriaus:

— Tamsiame kampe mes rimtai, ramiu tonu kalb jom s vis valand (p. 161).

Jiedu kalb josi apie komunizm , apie Stalino konstitucij ir panašiai. Apie t pasikalb jim Budenzas rašo:

— Monsingnoras Sheen žino paslapt kaip elgtis su žmon mis, kurie atkrit nuo Bažny ios. Jo taktika yra išaugusi iš katalikiškos meil s, bet ji taipgi yra kilusi iš gilaus žmogaus prigimties pažinimo. Jis nebuvo link s man priešintis m s pasikalb jime. Tas tik b t suk l mano puikyb ir paskatin mane toliau gin yti. K jis dar vieton to, buvo man didel staigmena: nustumdamas tolyn valgio rankius, lyg duodamas suprasti, kad jis nenori joki gin , monsignoras prad jo tvirtu balsu: "kalb kime dabar apie šven iausi ja Mergel "... (p. 162).

— Kažkaip staigiai, — pasakojasi toliau Budenzas, — aš Pajutau beprasmiškum ir nuod mingum mano gyvenimo, kok aš tada vedžiau. Ramyb , kuri plaukia iš Marijos ir kuria aš džiaugiausi jaunatv s dienose, mane v l nušviet su nepaprastu gyvumu. Mano ausyse momentui skamb jo malda, paeinanti iš Gabrielio sveikinimo: "Av Maria... Sveika Marija"... Mano s žin je kažkaip išryšk jo gyvenimo menkumas be Die-

vyb s, aš pajutau apie tas skerdynes, kuriomis sugniuždytu žmonij mokslas, nežin s Dieviškojo statymo. "Gerai", — aš atsakiau Monsignorui. Jis pamat, kad aš esu giliai susijaudin s. Ir taip, jis kalb jo apie Dievo Motin ir tas ypatingas palaimas, kurias ji suteik tiek daugeliui, kurie šauk si jos.

Prieš mane buvo atskleista pilnuma ir šventumas gyvenimo, nuo kurio aš pab gau, bet dar buvo galima atgauti ramyb , kuri yra padarinys dievotumo prie Marijos... (p. 163).

Prieš išsiskirsiant monsr. Fulton Sheen pažad jo mels-tis.

Nors tas pasikalb jimas ir padar gil sp d Budenzui, bet jo nepakeit . Jis ir toliau redagavo komunist laikrašt , važin jo su prakalbomis ir uoliai dirbo j centre Amerikoje. Dabar klausdamas sav s, kod l beveik dešim iai met buvo atid tas jo atsivertimas, jis rašo:

— Tas "kod l" reikia ieškoti žmogaus sielos iškrypime, kuriame ji atsiranda kai yra vesta klaidos stovykl apgaulingai sitikinusi, kad ji yra vedama proto (p. 166).

Ta iau, juo toliau jis dirbo raudonajame lageryje, juo daugiau jam ryšk jo, kad komunizmas vartoja prievartos metodus, kad USA komunistai yra kontroliuojami svetimos valstyb s (Maskvos) agent , jis suprato, kad komunizmas neatneša nei laisv s, nei gerov s. Tada jisai komunist lage-ryje dar kur laik pasiliko, nor damas surinkti kuo daugiau-sia fakt apie j kreivus kelius, kuriuos ateityje gal t iškelti.

KOMUNISTAS ILGISI DIEVO

Krikš ioniškasis atbudimas jo sieloje vyko palaipsniui. Jau 1941 m., praeidamas pro Šv. Patriko katedr , jisai pajuto nenumaldom nor b ti "taikoje pats su savimi ir, per palai-ming krikš ionyb s dvasi , — su visais žmon mis" (p. 231).

Jisai jo bažny i , atsis do paskutiniame suole, su mintimi, kad jis bus kaip tas muitininkas. Dabar jis sau pa-simeld , karštai, kaip seniau, bet jis dar meld si, kad katali-kai ir komunistai susitart , nes, nors katalikyb jam atrod šviesi, jis dar nenor jo pertraukti ryši n su komunizmu ...

— Kai žmogus nuo savo sielos atima Dievo švies ir tik jim , to vieton jis pastato savo proto išdidum , pavadinda-mas tai savo " sitikinimais". Tai buvo mano lemiamoji klaida,

— rašo Budenzas (p. 253).

Gr žimas prie krikš ionyb s jo sieloje brendo, nors pa-

laipsniui, kol at jo galutinis apsisprendimas, apie kur Budenzas rašo:

— 1943 m. spalį man neslyje aš galutinai nutariau sugrįžti

Katalik Bažnyčiai, nežintiems, kaip atseiti. Net jeigu reikėtų nutraukti ryšius su komunist organizacija, aš tada padarysiu. Pasiryžimas, kur aš buvau prieš dvejus metus padaręs. Patriko bažnyčioje, buvo tik palinkimas, bet 1943 metų pasiryžimas buvo tikras nuosprendis (p. 314).

Tas nusprendimas at jo spalį man neslyje, "Šv. Rožančiaus man neslyje ir, akivaizdoje mano tva per 30 metų kalboto (už mano atsivertimą) rožančiaus, tai atrodo tinkamas laikas" (p. 314).

Dar ir tuo laikotarpiu jame buvo gyva viltis, kad komunizmas su katalikybe galėtų suderinamas, ir dar reikėjo išties dvejus metus kad ta viltis, priešinga gyvenimo tikrovei, numirtų.

Budenzo sieloje brendo kaskart stipresnis ilgesys religijos:

— Niekada ilgama iš mano minties tame 1943 m. rudeny neišeidavo šie 85 psalmų žodžiai: "Quam dilecta — Kaip gi mielos yra tavo padangtės, o Viešpatie!... mano siela ilgiasi ir alpsta be tavo kiemo" (p. 324).

Dar vien spalį man nesio dieną jis aplankė Švenčiausią Šv. Patriko bažnyčioje, dar kartą sau pasižadėjo likti kataliku; be to, jis padarė pasiryžimą:

— Prieš komunizmo sistemos blogius aš nukreipsiu savo smilgius ir broliškos meilės taktą stengsiuosi paveikti tuos, kurie pasiliko komunist stovykloje. Kai aš padariau šį pasižadėjimą jim aš pajutau tokią ramybę, kokią aš negalėjau džiaugtis per tris audringus dešimtmečius (p. 326).

Dabar jo troškimas buvo, kad ir visa šeima atsiverttų draug su juo:

— Aš norėjau, kad ir mano dukters galėtų džiaugtis tikros krikščioniškos kultūros malonumais ir ta vidurinė taika ir mielumumu, kokį teikia krikščioniškoji asmenybė; tokio dvasinio saugumo pažadėjimas tegl di tikrai Katalik Bažnyčiai eilėse".

KOMUNIST REDAKTORIUS PRADEDA
KLAUSYTI MIŠI

Padaręs pasiryžimą likti kataliku, Budenzas pradėjo pa-

laipsniui pildyti Bažny ios praktikas:

— Mano krikš ioniškieji pasiryžimai stipr jo reguliariai klausant Miši , — rašo jisai (pusl. 332). Aš b davu, s džiū Apreiškimo bažny ios gale, atsimindamas, kad aš esu lyg tas muitininkas, m stydamas, kad tikras nuolankumas man pad s... Niekas neatneša tiek kv pimo ir džiaugsmo, kaip Miši auka... Ir aš tur jau taip stipr troškim v l priimti ucharistij , pilnai b ti vienyb je su Kristumi ir Bažny ia (p. 333).

Ir jo žmona Margarita, kuri universitete buvo gavusi betikybin išaukl jim , m dom tis religija.

— Vien dien , 1944 m. spali m n., kai mes lank me parduotuves Bronxvill je, ji pasi l , kad mes užeitume Šv. Juozapo bažny i . Tenai tai ir vyko “stebuklas”, kaip mes t vadiname: m s mald metu Margarita vienu sykiu pajuto Dievyb s tikrum Eucharisijoje ir suprato katalik bažny ios skirtum nuo kit . Kai mes iš jome, ji man pasak apie t . Nuo tos dienos ji drauge su manim jo Mišias ir po 1944 m. Kal d Miši ji pratar : “Nor iau b ti katalike”. Mano širdis buvo pilna džiaugsmo, ir ji t žinojo (p. 333).

Dabar Budenzas m si atsargumo priemoni , kad jo buvusieji draugai peranksti nepasteb t , jog jis ruošiasi komunistus palik s pereiti katalikyb . Jis žinojo, kad jo laiškai sekami, jo pasikalb jimai taipgi. Iš kitos pus s: “buvo klausimas, ar mus beprieims Bažny ia, nes mes aiškiai jaut me kokius žeidimus buvome padar ” (p. 333).

1945 m. rugpi io m nesyje jie paraš laišk msgr. Sheen. Su juo jie susitiko t pat met rugs jo 7 d., Marijos Gimimo švent s išvakar se, Roosevelto viešbutyje. Iš karto jie sutar , kad turi galutinai pereiti Katalik Bažny i . Pirma reik jo dar Margaritai (žmonai) ir dukterims išeiti tikybos apmokym . Prelatas Fulton Sheen m si darbo su tokiu r - pestingumu, kad jeigu jam tekdavo išvykti kur su paskaitomis, jisai l ktuvu gr ždavo New York duoti religijos pamokas.

1945 m. spali m n. 10 d. 7 val. vakare Šv. Patriko katedroje vyko pri mimo apeigos. Budenzas, žmona ir trys j dukterys, užd j rank ant Evangelij knygos, atliko tik jim o išpažinim .

— Išsiblaškę ži rovai ir tyl s maldininkai, — rašo Budenzas, — vargiai ar jaut , kad ia nuimama ekskomunika (išskyrimo nuo Bažny ios baism), užtrukusi tris dešimtmečius... Nuo m s siel sunkus svoris buvo nuimtas, ir gr žo širdis ramyb ir d kingumas (p. 347).

IŠPAŽINTIS IR PAREIŠKIMAS SPAUDAI

Dabar Budenzas ir Margarita (žmona) atliko išpažint :

— Palaiminimas ir Dievo vykdytas atleidimas, o taipgi mano gailesys, besimaiš s su džiaugsmu, išspaud ašaras man iš aki . Niekada aš taip nesigail jau d l savo praeities ir drauge nejau iau tokio palengvinimo, — prisipaž sta Budenzas.— V liau t nakt Margarita tar man: “Kai iš jai iš klausyklos, aš pirm kart pajutau tavo kent jim gilum , jaust d l to, kad buvai atkirstas nuo tik jimo; t aš išskai iau tavo ašaromis sudr kintame veide” (p. 349).

Kaip pats Budenzas pastebi, atsivertimas greit iš jo viešumon :

— Kad vadovaujantis komunistas liko kataliku, buvo tai laikoma ypatinga naujiena, ir pareiškimas, kur aš vardan šeimos padariau, buvo pakartotinai skaitomas per radij . Tas pareiškimas taip skamb jo: “Su dideliu džiaugsmu aš noriu pranešti, kad d ka Dievo malon s aš pilnai sugr žau savo t v tik jim , Katalik Bažny i . Mano žmona, kuri buvo mano draug kiekviename tos dvasin s kelion s žingsnyje, ir mano trys dukterys liko katalik mis drauge su manimi.

“Prie to laimingo žingsnio mane ved protas ir tik jimas. Nuo pat Šv. Petro iki Pijaus XII popiežiai n š švies žmonijai, ir, neži rint vis istorijos eigoje vykusi blaškym , savo t dievišk misij t sia toliau.

Katalikyb s balsas yra vadovas kelyje tikros tiesos laim jim . Privilegija gr žti prie sakrament yra aukštos vert s; po ilgos kelion s tai yra tikras gr žimas namo.

Komunizmas ir katalikyb yra nesuderinami. Aš atradau, kad komunizmas siekia užkrauti tiranij žmogaus dvasiai; komunizmas pasilieka nepaliaujamoj kovoj prieš religij ir ties ” (p. 349).

T savo pareiškim Budenzas taip apibudina:

— Tai buvo trumpas nusakymas sitikinim , prie kuri aš pri jau apleisdamas kan i keli , išeidamas iš komunist

stovyklos. Ir kiek daug mintijimo ir pergyvenim slypi tuose žodžiuose (p. 350).

MATERIALIZMO BANKROTAS

Dar kart suglausdamas priežastis, kurios j v l atved prie Viešpaties altori , Budenzas taria:

—Materializmo bankrotas palenk mane apieisti komunizm , bet Dievo malon išgyd paralyži valios, kuri atid - liujo gr žimo akt (p. 352).

Dabar pora dideli laikraš i pasi l pereiti dirbti j redakcijose, bet jis jaut pareig dirbti katalik staigoms ir liko katalik universitet profesoriumi ir apie nauj patyrim taip atsiliepia:

— Notre Dame, o dabar Fordham universitete, kuris yra j zuit globoje, aš dar kart tur jau progos pažinti, kok begalin visuomenin darb atlieka Katalik Bažny ios vienuo - lynai (p. 351).

Drauge dabar jisai su skaidriu pirmos komunijos vaiko nuoširdumu džiaugiasi ta atrasta šilima prie Viešpaties alto - ri , tardamas (p.357):

—Tik atekite su manimi ar su bet kuriuo kitu kataliku aplankyti Šv. Sakrament , ir j s pajusite, kad aš kalbu ties . Ten, bažny ios tyloje, siela sveikina Jo palaimas. Iš taberna - kulio plaukia ramyb , kuri matome išrašyt katalik veiduose, iš ia plaukia kv pimas prielankiai elgtis su savo artimu, ia stipr ja kilnumas tik jimo, kurs asmen daro pilnutiniu žmogumi. Ten yra tik jimo ir dievotumo atmosferos grožis, prie Tikrai Esan iojo, k net daugelis nekatalik pastebi; tai paslaptis, kuri sužiba j s mon je. Ten yra dramatiškiausia pavaizdavimas to saldaus kvietimo: “Ateikite prie man s visi kurie vargstate ir esate ap sunkinti, aš Jus atgaivinsiu”.

VIENINTEL VILTIS

Dabartiniame didžiajame pasaulio s myšyje, atsivert s katalikyb buvusias komunistas Budenzas, temato vienintel vilt : Katalik Bažny i . Jisai rašo:

— Bažny ios nusistatymas prieš kraštutinumus ir jos palaikymas dorovini statym sudaro taikai pagrindus, ko - ki niekur kitur negali b ti atrasta ... Baisus nusivylimas, kurio mes sulauk me dabartiniais laikais, negali b ti išgy -

dytas jokiais kitais sakymais, kaip tik doroviniais d sniais, kuriuos nurodo Popiežiai.

Tautos gyvenime mes tegalime tur ti daug naudos sekdami d snius, paskelbtus didžiosiose popiežiaus enciklikose, kaip “Apie darbo s lygas”, “Visuomenin s tvarkos atsteigim ”, “Krikš ioniškoji moteryst ”, “Krikš ioniškasis jaunuomen s aukl jimas” (p. 356)... Savo ganytoj išmintigose enciklikose, nuo pat Leono XIII iki Pijaus XI, Bažny ia iš anksto skelb , kad valstyb s dievinimas tur s priėti prie toki padarini (tiranijos). Pasirod , kad tai yra tiesa. Sl nyje, kur tiesiasi totalitarizmo ir visuotinio karo šeš liai, ir kuriuo v l eina Jungtin s Amerikos Valstyb s, b t labai svarbu t fakt pripažinti ir gr žtis prie Bažny ios, ieškant tolimesnio patarimo (p. 369-370).

Suglausdamas savo keli dešimt met patyrim , Budenzas rašo:

— Amerikos išganymas gl di išplitime katalik dievmel-dyst s ir katalik pasaul ži ros. Reikia, kad m s kraštas su d m siu gilint si popieži mokym apie divorsus ir darbo klausimus, ir studijuot Mokytoj (p. 24).

— M s ateitis ir žmonijos ateitis, — tvirtina toliau Budenzas, — remiasi darnumu tarp mokslo ir religijos, — tokiu darnumu, kok tik Katalik Bažny ia gali sukurti (p. 25).

II. Atsivertimas Ispan Marksist Propagandistes, Rašytojos Garcia

“AŠ BUVAU BEDIŲ , REVOLIUCIONIER
ŠIMTU PROCENT ”

Išgirstame naują sensaciją : ispanė rašytoja, marksist propagandistė, ugingai kalbėjusi revoliuciniuose mitinguose, apleidė raudonąją eilę ir liko katalikė. Jos vardas: Regina Garcia. Savo nuostabų kelių ji aprašė naujoje knygoje “Yo he sido marxista” (Aš esu buvusi marksistė).

Visų pirma, ji nupasakoja, kaip ji liko bedievė marksistė. Gimė ji šio šimtmečio pirmuose metuose. Jos tėvai buvo geri katalikai, bet bėdama jaunutė ji susipažino su kaimynystėje gyvenančiu anarchistu, kuris jai, atrodo, turėjęs gan aukštus siekimus, vargšams žmonėms užtarė jas.

Vieną dieną miestelyje buvo žuvusi žvejų laidotuvis. Mažoji Regina susidomėjo, kaip dabar gyvenę jai vaikai, kai tėvus užkas žemės. Jai atsakė, kad turėjęs elgetauti. Jai pasidarė taip graudu, kad vaikai tėvų vyrų, kurie žuvo beieškodami peno visiems gyventojams, dabar turėjęs elgetauti. Ji taip susijaudino, kad sušuko:

— Aš esu anarkistė !

Savo tuometines nuotaikas ji taip nusako:

— Ir taip, pačioje jaunystėje gimė manys revoliucija prieš socialinį (visuomeninį) neteisumą, kuri yra priežastimi tokios baisios padėties.

Didžiojo karo metu ji nuvyko studijuoti mokytojų seminariją Madride, tačiau pamatė elgetas bėmėgančius bažnyčios ir rėmė priėngiuose, ant laiptų. Prasidėjo darbininkų streikai, o studentai lengvai palinko varguomenės pusėn. Regina turėjo progą susipažinti su garsiu ispanų mokslo vyru, daktaru, kuris buvo bedievis ir materialistas (netikėjo sielos pasauliu). Jis buvo gero būdo, doras, simpatingas; jisai busimajai rašytojai supažindino su filosofija Kanto, Renano, Šopenhauerio ir jį priėjo prie sitikinimo, kad nėra Dievo (vėliau tasai daktaras, prieš mirtį, ir patsai atsivertė prie Dievo).

— Dabar aš buvau bedievė, materialistė, revoliucionierė

— visu šimtu procent ... — aprašo savo tuometines paži ras R. Garcia (p. 20).

KAS NAKT SU MARKSO KNYGA RANKOSE

Apie t patyr t vai. Kildavo su jais gin ai, kurie baigdavosi politik m gusio t vo pyk iu ir motinos ašaromis. Namuose pad tis pasidar nebepakeliama ir ji, apleidusi t - vus, prad jo savarankišk gyvenim , ia v l jai daug pad jo anas daktaras. Iš pradži ji vert si pamokomis, bet v liau — anam daktarui padedant, ji pasidar bendradarb Madrido laikraši “El Dia”, “Hoy”, “La Voz”. Dabar ji lengvai užsi-dirbo pragyvenim .

Vienu metu j pakviet paskaitas higienos (sveikatos) klausimais. Klaus si ji nuobodži išvedžiojim apie sveikat , pagaliau pati m žod ir karštai kalb jo: kol m šiškiai gyvens nešvariose trobose, kol dirbs daug, o valgys mažai, kol pašiliks vargšai, tol sveikatingum bus ne manoma pagerinti. Reikia pirma sukurti žmonišką gyvenimo s lygą! Tie jos žodžiai labai patiko žmon ms. Darbininkai pakviet su prakalbomis. Dabar ji stojo Socialist partij ir Generalin Darbinink Unij .

— stojau socialist partij , nes iš to, k iki šiol buvau ma iusi, tik jau, kad vienintelis problemos (klausimo) išsprendimas bus socializavimas (suvalstybinimas) gamybos priemoni bei kapitalo, ir kolektivizacija (bendruomen s žin ion pa mimas) turt , k skelbia Marksas (p.28).

Dabar ji buvo pilna užsidegimo:

— Kas nakt užmigau su Markso knyga rankose (p.29).

Socialist partija ir Gener. Darbinink Unija j trauk Ispanijoje revoliucin propagand , kuri ypa išsipl t 1930 m. siekiant respublikos.

Jauna student , likusi marksiste, su savo prakalbomis išvažin jo skersai ir išilgai Ispanij , kaip ji sakosi:

— Tuokart aš buvau sitikinusi, kad ginu teising reikal . K gi gal jo reikšti mano gyvastis ar mirtis prieš pergal id jos, kuri, kaip aš tik jau, tur s b ti mano t vyn s išgany-mu ir darbinink klas s atpirkimu?! (p.34-35).

temptos propagandos pasekoje respublikinis s j dis lai-m jo, 1931 m. bals popier liais nugriaudamas karaliaus sost .

BAŽNY I DEGINIMAS SUDRUMS IA SOCIALISTES ŠIRD

T pad t saviems tikslams pasisteng panaudoti komunistai. Kaip rašytoja tvirtina, jau tais paiais 1931 m. kominernas atsiunt Ispanijon kruvin j Vengrijos revoliucionieri Bel Kun, kurs žvelgdamas, kad Katalik Bažny ia yra svarbus atsparos ramstis prieš Ispanijos jungim SSSR priklausomyb n, jau 1931 m. geguž s 11 d. suorganizavo bažny i ir vienuolyn deginim , griovim , kuri tuo metu sunaikinta 130.

Ugnis sutirpd daug katalik staig “palikdama be mokslo t kstan ius vaik , kurie jose buvo nemokamai aukl jami, ir sunaikindama nesuskaitomus dail s k rinius”. Komunist organizuotas katalik naikinimas vyko pagal sen taisykl : “Lai miršta tas, kuris nem sto taip kaip aš galvoju” (p. 40).

Tie dalykai padar labai neskan sp d raudonajai rašytojai. Ji pasitrauk nuo propagandos, atsiduodama šeimos reikalams ir literat rai, pašv sdama nemažai laiko ir visuomeniniam darbui tokiose organizacijose kaip Emigracijos Taryba, S junga Kovai su Balt j Vergi Prekyba, Apr pinimas ir Peraukl jimas Invalid .

Nors b dama raudon j , marksistini paži r , bet brangindama teisingum ji vienu kitu atveju net užtar persekiojamus katalikus, pavyzdžiui, kai buvo rengiamasi staiga išmesti vienuoles, globojusias Mergai i Pataisos Namus, ji tikino kairiosios vyriausyb s žmones, kad duot joms tris m nesius laiko susitvarkyti.

Kairi j valdomoj Ispanijoje rašytojos R. Garcia taka kilo. Ji buvo parinkta ispan darbinink delegacij , pasi sta Genev , kur prie Taut S jungos buvo Tarptautinis Darbo Biuras. Iš Genevos ji raš strapsnius ir dailiosios literat ros dalyk lius Ispanijos ir Piet Amerikos marksistinei spaudai.

Paioje Ispanijoje vis kartojosi, daugiausia komunist kv pti, kunig žudymai ir kiti prievartos veiksmai prieš tik jim . Dievotos ispan moterys, protesto ženklan m nešioti kryželius ant kaklo, išpažindamos savo tik jim . Revoliucionier s gi, prieš jas, ant raudonos virvut s po kaklu našiojo maž velniuko stovyl l , su uodega, ragais ir trišakiu.

Marksistei rašytojai, kuri visgi buvo kult ringa, prievartos veiksmams ir visokie iškrypimai dar nemalon sp d. Dar labiau j paveik , kai 1931 metais rinkim metu kai kurie marksistinis partijos pareig niai, iš tos apylink s, iš kurios ji kandidatavo seim , pareikalavo iš jos kyšio. Tai buvo pirmas sm gis, bet ne taip gilus. Jos vyras buvo socialist partijos veiklus narys, taip, kad visa šeima buvo marksistinis .

Ispanijoje susidar "liaudies frontas", komunist junginys su kairiaisiais. Ispanijon importuotieji užsienie iai komunist vadai: Bel Kun, Ilja Ehrenburg, Thorez organizavo prievartos veiksmus prieš katalikus, bet rašytoj Garcia tas tik šald nuo marksizmo. Vien kart pakviesta daryti drauge užpuolim ant vieno vienuolyno, rašytoja atsisak . Ji netgi viešuose mitinguose išdr so kelti bals prieš tuos prievartos veiksmus ir neteisybes link katalik , nors pati dar pasiliko ateiste (bediev). Politika jai pasirod nešvari, ji prad jo šalintis nuo partijos veikimo, daugiau atsiduoti literat rai, ir persik l iš Madrido Valencij .

MIRTINAI SUŽALOTOS MOTINOS MALDA SUJUDINA MARKSIST

— Skubiai atvyk. Motinos pad tis rimta, — šitoki telegram vien dien gavo marksiste ispan rašytoja Regina Garcia.

Greitomis nuvažiavusi Madrid iš brolio išgirdo žodžius:

— Mam nulin iavo tavieji.

Tai vyko 1936 m. geguž s 4 d. Ispanijos raudonieji, valdžioje esant "liaudies frontui" (marksist junginiui), daugiausiai komunist sumanymu, m atakuoti vienuolynus. Seseris vienuoles ištraukdavo iš vienuolyn , išrengtas pririšdavo prie vežim , automobili , vilkdavo taip miesto gatv mis ir kitaip jas mirtinai kankino.

Gerašird , dievota rašytojos motina t ryt buvo bažnyioje. Iš jus iš bažny ios j užpuol raudon j gauja. Viena moteris trenk jai galv , kita marksiste prad jo vilkti j Pagriebusi už kas , tre ia gi pagrobusi už koj trauk savo pus , taip kad vienos kankintojos rankose liko pluoštai kruvin plauk ; negana to — vienas jaunas marksistas, sunkiais batais apsiav s, m šokti ant nelaimingosios motinos kr tins, lauždamas jai tris šonkaulius iš vienos pus s ir keturis

iš kitos. Dar vienas raudonasis išmuš jai ak. Manydami, kad ji jau nebegyva, paliko gatvę. Sargybiniai, rinkdami lavonus laidoti, met ir nukankint rašytojos motin. Bet ji atsigavo. Pamačiusi beesanti tarp lavonų, išsigando, kad jos gyvos nepalaidot. Taiaujan begaljo pajudti, tai tik meldsi, kad Apvaizda j gelbt. Sukaupusi jėgas ji sudejavo, išgirdo t vežusieji lavonus ir j nuvežne kap duob, o ligonin.

T dien Madride vyko daugiau kaip šimtas lin o veiksm. Viena iš auk ir buvo rašytojos motina, žudoma kentsi keturias valandas. Jos k nas buvo lik s beform mas. Nuvykusi ligonin n rašytoja j atrado tokioj pad ty:

— Negaljo ji nei matyti, nei kalbti, nei pajudti, bet girdjo k sakiau... ir mažais galvos judesiais parod ar prietaria, ar ne.

Nereikia bekalbti, kad tas baisus atsitikimas su rašytojos motina galutinai j tikino prie ko veda marksistinis prievartos ir teroro metodai. Nuvykusi socialist partijos centr ji išliejo vis širdg l.

Motina kiek sustiprjo ir iš ligonin s gržo namus. Rašytoja atv r beatsirandan ius kartumus savo širdyje ir nusivylim marksizmu, o motina t atsiliepdama kalbjo:

— Vis savo pakelt kankinyst paaukojau už tave, kad Dievas atsi st savo malon ir tu atsiverstum. Juk tu esi gera, tik akla.”

JOS SIELA: BE DIEVO IR BE LAIM S

Ta motinos neišpasakytai tobula kantryb padar didelio sp džio rašytoj.

—Taiaujan malon s momentas dar nebuvo at j s mano šird, pasilikau abejinga... Be abejo, savyje jau iau kažkoki nauj, pagrindin bang ..., bet mčiau ieškoti literat rinio pasismaginimo gražiuose didži j k r j puslapiuose, ir pati rašiau, jei ne meisteriškus k rinius, tai bent gi nuoširdžius (p. 117), — pasakojasi ji apie save, toliau rašydama:

— Buvau bediev, materialiste, be prietar. Tur jau visk, kas galjo mane padaryti laiminga: pasisekim darbe, vis gars pritarim politiniame veikime, kur buvau pasirinkusi, buvau vedusi jaun vyr, medžiaginiai — gerai apr pinta, tur jau visus patogumus, bet nebuvo laiminga... Nesi-

puoliau ydas ir nuod mes, Dievas to nedaleido... Niekinau apsvaigim jusliniuose pom giuose ir siekiau aukštesn s laim s, kurios negal jau surasti ir visada savyje jau iau r - pest , vidin neramum , kurio niekuo negal jau nutildyti. Ieškojau g rio socialiniame teisingume, tiesos — filosofijoje ir grožyje bei dail je ir... j neradau, nes aukš iausis G ris, Tiesa ir Grožis yra Dievuje, kur tada aš neigiau.” (p. 118).

Motinai patariant, rašytoja prad jo skaityti Evangelijas. Savo naujus sp džius taip aprašo:

— Kokia didel Kristaus asmenyb “Tikrai, — m s iau,

— nenuostabu, kad tik jo J esant Dievu ir kad buvo žieb s toki meil vienuose ir toki neapykant kituose.”

Savo vyrui ir savo dukrelei skai iau evangelijos vietas, pilnas švelnaus malonumo, amžino saldumo, kaip Pamokslas nuo kalno, Viešpaties Malda, kuri taip pla iai žinoma ir kartojama ir kurios gerai ne vertiname, — ir tie gražiausieji palyginimai apie S n Palaid n , Paikas ir Protingi sias Mergaites, ir daug kit , piln dieviškojo Mokytojo žavingumo.” (p. 119).

IŠSTOJA IŠ MARKSIST PARTIJOS

Ispan rašytoja Regina Garcia jau 1936 m. “liaudies fronto” valdomoj Ispanijoje buvo liudinink dažn užpuldin jim ant vienuolyn ir tikin i j , dažn minios vykdom lin . Su kai kuri vyriausy b žmonė žinia vykdytas Calvo Sotelo nužudymas jai padar sunk sp d , tuo labiau, kad jos širdis dar nebuvo atsigavusi po ano baisaus motinos sužalojimo, kur vykd raudonieji. Rašytoja nuvyko marksist -socialist centro b stin pareikšti, kad ji toliau nebemato prasm s j partijai priklausyti. Ji kalb jo:

— Aš nebegaliu daugiau pak sti šio prieštaravimo tarp to, kas mokama ir to, kas daroma. Skelbiame minties laisv , o tie, kurie nem sto taip, kaip mes, yra mirtinai persekiojami; stojame už spaudos laisv , o cenz ra už iaupia burnas laikraštininkams; skelbiame susirinkim laisv , o tikrov je n ra laisv s kitiems, kaip tik vyriausy b s šalinink susirinkimams” (p. 121).

Ji pasiek net marksist -socialist partijos vykdomojo komiteto pirminink Largo Caballero ir jam tiesiai išr ž :

— Internacijonale giedame, kad žmogus žmogui yra brolis, gi užmušimus bei žudynes vartojame kaip politin ginkl .

Prieš kelet mėnesių mano motina buvo užpulta... Nusikaltimai darosi normaliu dalyku. Mano sūžiniai negali prisitaikyti prie tokio žiaurumo."

Savo tą dieną nuotaikas rašytoja taip apibūdina:

— Iš jau su kruvina siela... Ar dėl to aš buvau geriausias savo gyvenimo metus paskyrusi propagandai?.. Aš pati buvau apnuodyta tuo mokslu, bet dabar viskas išrūko, nes sitikinau, kad gražūs šie kiai buvo naudojami tik tam, kad laimėjus šalininkus, o tada — elgtis priešingai, negu skelbta — išdėvotiškai nusigrįžiant nuo skelbtų dėsnių (p. 122).

Dabar ji nusistatė nebeužsiimti politika:

— Mano gyvenimas prarado daug prasmingumo, kai pajutau kaip bergždžias buvo darbas mano anksčiau entuziazmo metu (p. 123).

Ispanijoje, kaip toliau pasakoja rašytoja Garcia, be jokios kontrolės siautėjo "naktiniai brigados". Buvo atrandama šimtai lavonų. Daugiausia dėl to siautėjimui buvo kalti komunistai, kurie savo turtuose arešto namuose ir kalėjimuose nukankino net visus eilinius socialistus ir kitus kairiuosius, Franco priešais, jei šie vienokiu ar kitokiu būdu komunistams buvo nepakeliui ir atrodė likviduoti. Pats rašytojos vyras, metus socialistus, perėjo komunistus, gaudamas svarbias komendanto pareigas. Vėliau jisai susidūrė su kita moterimi paliko žmoną su maža dukra ir sūneliu.

PILIETINIS KARAS

Prasidėjo Ispanijoje pilietinis karas. Rašytoja Regina Garcia persikėlė Madrid, kur ji rado besiauriantias raudonias ekas, net ir pasivadinusias: "Raudonieji Lietuviai", "Bedieviai". Iš nakties rasdavo kartais net po šešetis šimtų lavonų.

Nu jūsi kartą aplankyti savo vyrą rado vieną motiną beieškančią sūnaus. Jos sūnus buvo nužudytas, bet rašytojos vyras motinai pamelavo — būk jis fronto išsiųstas. Rašytoja pareiškė pasipiktinimą dėl to žudynių ir melo ir prasitarė:

— Kad tik Dievas nebaustų mūsų vaikų už tas begalystes...

Vyras nusistebėjo, kaip ji, bedievė, suminėjo Dievą.

Savo to momento nuotaikas rašytoja taip apibūdina:

— Ar aš buvau tikra, kad Dievo nėra? "Viskas yra tik medžiaga", skelbė materialistinis mokslas, kur aš išpažinau;

bet, jei taip būtų, kogi aš būčiau pasipiktinusi dėl tos apgaulės ryt; juk senutei žalos medžiaginai nepadar jokios... Visos teorijos be dorovės yra mirusi raid: "Raid užmuša, dvasia gaivina"... Dvasia... Ar mumyse yra kas daugiau, kaip fiziologiniai (kno) veiksmi? Jei būtų dvasia, niekas nekliudyt pripažinti Dievo buvimui, nes Dievas yra dvasia... Ar yra Dievas? Jei geriausias Dievas yra tikrai, ar jisai, pasigailojęs mano siauro aklumo ateis mano širdį ir mintis?..

T vakar buvau pas motiną ir jai pasisakiau visus pergyvenimus. Ji tar:

— Dukrele, Dievas tavęs ieško. Pasitikėk ir melskis.

— Kaip galiu melstis, jei netikiu? Jaučiau, kad mano materialistinis pažiūros blyškis; turiu abejoni, bet tik jimo neturiu. Ką daryti?

— Melskis; jei negali — aš už tavę melsiuos ir už tavo atsivertimą skirsiu savo naujus kentėjimus.

— Ne, mama, teneatsitinka tau nieko nemalonaus... Savo sielos duris neuždarysiu tiesiai. Dar daugiau: tik jimo ilgiuosiu.

— Jei ieškosi tik jimo, atrasi. Turėk viltį. Pasitikėk Dievu.

Nusivylusi marksizmu ir ilgai damasi ryšio su Dievybe, rašytoja Regina Garcia nuėjo pas savo kapelioną. Tas išsklaidė jos kairias abejones, duodamas patarimą:

— Galvokite, medituokite apie tas tiesas su palankia širdimi ir Dievas Jums duos savo buvimą patirti, nes Jisai visada padeda tiems savo vaikams, kurie jo nuoširdžiai trokšta.

Daugiausia, tačiau, tai netikinčiai rašytojai dar spėdžio katalikų išstvermingumas, nežinti rinti sunki persekiojimo valandą Ispanijoje. Ji sau mąstė:

— Iš kur gi tas tikinčiųjų tvirtumas?

Nors rašytoja ir buvo palinkusi religijos pusė, bet net pakartotinas atsilankymas pas kapelioną iš jos dar nepadar nei tikinčios, nei praktikuojančios.

Tačiau nuo marksizmo ji kaskart toliau stumėdama raudoną žiaurumą. Tarp daugybės šimtųjų nužudytųjų buvo žymus komedij rašytojas Pedro Munoz Geca, o taipgi falangistų kūrėjas Jose Antonio Primo de Rivera. Rašytoja buvo liudininkė, kaip aistrų pagautos, nekontroliuojamos minios naikino meno ir mokslo turtus. Ji patį matė, kaip "Bedievi" brigados būstinėje žymaus menininko — Pinole pieštas Marijos

paveikslas buvo naudojamas kaip taikinyš šaudymo pratyboms.

RAUDON J SPAUDOS IR PROPAGANDOS DIREKTOR

Naujas sukr timas at jo, kai Franco l ktuvai subombardavo rašytojos namus. sik rusi kitur ji dar priglaud vis eil gimina i ir kit , kuriems gr s pavojus ir kurie jaut si b si saug s garsios marksist s pastog je. Pragyvenimo klausimas dar si nelengvas. Kad išspr st kasdien s duonos sunkum ir kad dar labiau apsaugot savo artimuosius, rašytoja Regina Garcia v l sugr žo socialist partij ir buvo paskirta vyriausia redaktore milicininkams (prieš Franco kovojusiems kariams) laikraš io: "La Voz d l Combatiente". Kiek v liau gavo dar paaukštinim : laikraš io direktore ir karinio komisariato propagandos ir spaudos direktore.

Ji, per t staig ir spaud , tur jo palaikyti revoliucin dvasi prieš Franco kovojusiuose pulkuose. Tos dvigubos pareigos iš jos pareikalavo nepaprasto j g tempimo : nuo ryto vienuoliktos iki sekan ios ryto 5 val., su maža pertrauka pietums ir vakarienei, ji išb davo tai redakcijoje, tai spaudos ir propagandos staigoje, sekdama visas pilietinio karo paslaptis. Ji su giliu skausmu rašo, kaip komunistai steng si pasitarnauti Rusijai, užmiršdami pa ios savo t vyn s — Ispanijos gerov .

Vienu metu rašytojai teko susitikti su savo jaunyst s draugu, tikin iu žmogumi. Jam ji išsipasakojo:

—Kartais mane užpuola abejon s — o gal ir yra Dievas..., bet greit mano protas sako, kad ia tik mano jausm prieb ga, kai aš, pažeista dabartin s tragedijos, ilgiuosi ir esu reikalinga atramos, kad nepasiner iau desperacij (p. 214).

Jos draugas atkreip d mes , kad be Dievo n ra tikro pagrindo dorovingumui. Kam tada b ti geram: naudokis — kol gyvas, kol gali, o po m s — nors tvanas... Ir jis t s :

— Taip, drauge, yra kai kas daugiau, kaip medžiaga; m s pa i asmenyb s aukštesnioji pus yra padaryta Dievo paveikslan ir panašuman... Turi nemari siel ... Tik k..."

AŠAROSE GIMUSI VILTIS

Pasikalb jimas labai paveik rašytoj . Ji sakosi:

— Tie žodžiai mane sujaudino iki ašar ... Sukritau lov ir verkiau... Ko verkiau? Nemoku to n pasakyti. Ašarose ra-

dau paguod . Lyg mano visas praeities gyvenimas tirpo ašarose... Tuo pačiu metu kartojau draugo žodžius: "Turi nemarinti siel, Dievo dukra; siela yra, ir ji yra dvasia." Prisiminiau ir savo motinos žodžius: "Jei ieškosi tik jimo, tik si", prisiminiau ir savo buvusio tikybos mokytojo, baisiai minios nužudytojo, žodžius: "Dievas tau apsireikš, nes Jis visada maloniai pagelbsti savo vaikams". Ir šiuo momentu manėje, pirmą kartą tik jimas, gim viltis.

Aš pasitikėjau, kad Dievas man duos savo buvimą suprasti, jei jis tikrai yra. Argi nesako tie gražieji žodžiai Pamokslė nuo kalno: "Palaiminti tyros širdies, nes jie Dievą regės". Taigi, aš noriu pats laikyti savo širdį tyrą ir taip pamatysiu Dievą ir tik šiuo J" (p. 216).

Šitokius pergyvenimus turėjo rašytoja kelyje tik jimi . Greitai atėjo išbandymo valanda: kai pasklido žinia, kad jos komunistas vyras, susidūrė su kita pabėgę, daugelis ragino ją pasiieškoti kito draugo, bet ji nugalėjo tas pagundas, išsaugodama širdį tyrą ... Ji kalbėjo:

— Jei pasiduosime praeinantiems spėjams, jei neviešpatausime savo aistras, kas gi liks iš pačios gyvenimo pagrindų ?!

— Esu nusivylusi marksizmu, bet pasilieku demokratė. Niekada nesutiksiu su aklu paklusnumu vadui, nes kad būtų neklaidingu, reikia būtų dievai ir arba būtų saugomam paties Dievo, — tuos žodžius pasakė ispanų rašytoja Regina Garcia falangistams, kai tie norėjo ją patraukti Franco pusė .

Pasilikdama raudonosios propagandos šefe ji turėjo pakelti ir kitas pagundas: jai pamilo visos vyriausybinių policijos vadai, bet ji griežtai atmetė jo visus meilėnėmus, nors jos pačios vyras komunistas buvo pabėgęs su kita.

Rašytoja, nors simpatingiau žiūrėti religijai, vis dar pasiliko netikinti.

Kartą susirgo jos mylima dukrelė . Jai buvo didelis pavojus ir rašytojos galvoje gimė naujos mintys, kurias ji taip pertiekia:

— Kas galėtų ištiesti man ranką, kuri stengtų mane iš šios tamsybės išvesti geresnį pasaulį? Kokia ranka galėtų pakeisti mano likimą? Tik Dievas! Dievas, kuris mano dukros nelaimėje mane dabar baudžia, kad aš jo labiau ieškočiau. Dievas, kuris yra ir kuris duoda pajusti man savo galybę .

“Puoliau ant keli ir meldžiausi. Iš gilumos širdies verž si iš mano l p žodžiai, išmokti vaikyst je: “T ve m s , kurs esi Danguje...” Greit pajutau, kad neturiu jokio paveiklo, prieš kur mels iausi. Nor jau gauti kryži . Taip, aš tik jau Diev , jau iau reikal pagarbinti Nukryžiuot j ir prašyti atleidimo d l mano praeities klaid , prašyti, kad nebebaust man s mano nekaltos dukrel s k ne, ir baudimui aukojau save pa i ...” (p. 259).

NAKTIS MALDOJE

Rašytoja nu jo pas mam , paprašyti kryželio ir pasisak , kad nori melstis už dukrel ir... už save.

Motina apsikabino j verkdamą ir iš skrynios ištrauk medin kryžel , pagražint žibaniais straig s kriaukleliais, ant jo buvo kania, meniškai iš dramblio kaulo išdrožta. Kryžel paduodama ir ašar j ras liedama, motina kalb jo:

— Žinojau, kad tur s ateiti ši valanda. Viešpats išklaus mano mald ... Tai didžiausia valanda tavo gyvenime. Melskime drauge, kad nebeapleistumei tik jimo.”

Rašytoja dabar meld si drauge su motina. Iš motinos ji gavo daugiau devocionalij , j tarpe ir rožan i :

— Su rožan iumi rankoje melsdamasi praleidau likusi nakties dal , — rašo Regina Garcia. — Radau toki paguod maldoje... Man atrod , kad kai kas man s išklaus , — kad savo skausme aš nebebuvo viena, — kad viskas susitvarkys, — kad Dievas mane, kaip s n palad n , priglaus prie sav s meil je... (p. 260).

— Ir Dievas išklaus mano mald . Dievas parod man savo meil ir pri m mano auk už dukrel ! Nuo tos dienos man taip blogai skamb jo milicinink piktžodžiavimai. “Atleisk jiems, Viešpatie, nes nežino k sako”, meldžiau iš gilumos širdies... Dukrel sveiko ir aš nutariau pakeisti savo gyvenim , ieškoti kit pragyvenimo b d , išeiti iš karini ir politini centr ir atsiduoti civiliniam veikimui... Dabar pasitik jau Dievu, kurs tur s pad ti mano užmnyne. Taip ir buvo (p. 261).

Ji pasitrauk iš direktor s vietos raudonojoj propagandoj, pasitrauk iš redaktor s vietos milicinink laikraštyje ir pasidar redaktore paplitusio Madride dienraš io “La Voz”. Uždarbis buvo žymiai mažesnis, bet pasitenkinimas — didelis.

domu, kad ji buvo pirmoji moteris, likusi redaktore didelio, rotacine mašina spausdinamo Ispanijos dienraš io.

Laikraštis jau buvo "liaudies nuosavyb " ir kai rašytoja pamat , kaip visi vagia bendr turt , jos nusivylimas kolektyvizmu (bendru suvalstybintos nuosavyb s valdymu) dar padid jo.

Civilinis karas jo prie pabaigos. Rašytoja r pinosi — koks likimas laukia jos ir vaik laim jus Frankui:

— Aš meldžiausi, daug, savo ir savo vaik gyvast pavesdama rankas M s Viešpa io, su tik jimu kartodama: "Teb nie Tavo valia, kaip Danguje, taip ir ant žem s" (p. 287).

RAŠYTOJA FRANCO KAL JIME

Kai Franco daliniai už m Madrid , rašytoja Regina Garcia redagavo dienrašt "La Voz". Jai buvo keletas ger prog pab gti, bet ji pasiryžo liktis su dauguma ispan darbinink t vyn je: su jais iš vien kovojo, su jais buvo pasiryžusi pakelti vienok ar kitok likim . Ta iau pavoj ji jaut . Vienintel jos viltis buvo — Dangaus globa:

— Aš pasitraukdavau miegam j melstis prie koj Kristaus, kurio kryži motina man buvo dovanojusi mano atsivertimo naktyje."

Greit jos namus aplank karo policija, paskirdama jai nam arešt ir sakydama kasdien registruotis policijoj.

Vienas Argentinos laikraštinkinikas buvo atsilank s su pasi lymu sl ptis jo patalpose, bet rašytoja atsisak , "pasitik dama draug užtarimu, Dievo gailestingumu ir pasiryžusi vesti tyk gyvenim , atsiduodama savo vaik aukl jimui" (pusl. 302).

Vien ryt policija išsivež j tardymui, o 1939 m. geguž s 28 d. uždard j moter kal jim . Jos pad tis komplikavosi.

— Mano širdis kraujavo, kai jau iausi esanti neribotam laikui atskirta nuo savo vaik . Visa savo siela pasivedžiau Dievui, — pasakojasi rašytoja (p. 303).

Franco kal jime rašytoj kalin s sutiko rank plojimu, atsimindamos jos vest propagand ir jausdamos simpatijas, kad ji pasiliko su visais, pakelti nežinom rytoj , nieiškodama sau patogaus gyvenimo užsienyje.

Kal jimo tarnautojai nepasižym jo dideliu mandagumu, bet rašytojai susirgus, r pestingai j gyd kal jimo daktaras.

Tokia jau buvo likimo lemtis, kad rašytoja pateko t pa i kamer , kur buvo kalinama ir madridiet Palmira, ta pati, kuri mirtinai mušdama buvo tampiusi už kas rašytojos motin . Už nežmoniškus žiaurumus jai gr s mirties bausm . Nor dama sušvelninti savo pad t , ji dabar meld rašytojos ir ypa jos motinos, kad jai atleist . Abidvi jos parod nepaprast širdies kilnum , atleisdamos Palmirai, ir motina net užtar j prieš teismo organus, bet šie atrado daugiau kal i ir Palmira negal jo išsigelb ti.

Moter kal jime komunist s kažkaip buvo patekusios vyresnes iš kalini tarpo ir jos labai skriaud kit paži r moteris. Tas buvo pranešta administracijai, komunist s buvo nušalintos, o rašytoja Garcia perkelta mokytoj skyri .

B dama kal jime gal jo kalb tis su draug mis, skaityti, rašyti. Nuo namiški ji gaudavo maisto siuntinius. Vien dien sužinojo apie mirt savo buvusios ištikimos tarnait s Angel s:

— Meldžiausi daug už j ir užprašiau Mišias už amžin jos sielos atils , prašydama jos, kad jei randasi atitinkamoje vietoje, melst si už mus, kurie buvome reikalingi užtarimo (pusl. 318).

VISUOTIN IŠPAŽINTIS IR KOMUNIJA

Kal jimo koply ioj katalikams šventadieniais buvo Mišios, o po j Katalik Akcijos mergait s d st religijos moksl . Tarp ši buvo ir viena rašytojos mokslo draug , bendrai studijavusi mokytoj seminarijoje.

Rašytoja susidom jo tomis religijos pamokomis:

— Lankiausi pamokas, kurias mums dav kun. Juozapas Collado. Vien ryt , kalbant jam apie atgailos sakrament , pajutau tok gil sp d palikt to kunigo žodži , kad nakt praleidau medituodama. Sekant šeštadien atlikau išpažint iš viso gyvenimo, prie Viešpaties koj sud jau visas savo klaidas ir nupuolimus. Sekmadien pri miau Viešpat Eucharistijos sakramente. Mano išpažintis vyko 1939 m. liepos 22 dien , šv. Marijos Magdalenos dien ; sekan i nakt praleidau bemedituodama apie t supuolim ...

Po Komunijos viskas pasikeit manyje... Aš jau iau, kad

buvau niekas prieš t Visk , kur pri miao. Nors bandžiau, bet negal jau išreikšti, kas d josi manyje. Lyg saul man su-žyb jo, pripildydama mano buit savo spinduliais. Pergyvenau neišreiškiamus jausmus. Jau iausi pilna, pilna Kažko neap-riam, Kažko nemedžiagiško, bet drauge — labai jau iam. Jau iau Diev savyje ir mano susijaudinimas buvo toksai, kad netv riau iš džiaugsmo. Verkiu, verkiu — nežinodama ko. Meluo iau, jei saky iau, kad verkiu d l savo gausi nuod mi , nes tuo momentu negalvojau nei apie nuod mes, nei apie save, nei apie niek , tik jau iau, kad Dievas yra manyje. Jam save pavedžiau, ir daugiau nieko, — taip rašytoja R. Garda aprašo savo išpažint ir komunij , atlikt po daugelio, daugelio met pertraukos.

— T dien pažinau tikr j Dievo meil , nes t dien J myl jau visais savo jausmais ir visomis galiomis, ir tais neužmirštamais momentais J garbinau tikrai ir nuoširdžiai. Labai gaila, kad toksai dvasios stovis ilgai nepatveria, nes aš buvau pilna laim s, kaip niekada savo gyvenime” (p. 320).

Dabar ji panoro ir kitiems panaši laim atnešti, apaštalausti. Tame pa iame kal jime buvo sunkiai serganti anarchiste Kristina Jiminez Ruiz. Abidvi su rašytoja Garcia buvo geros draug s. Rašytoja išsipasakojo sav j džiaugsm , o Kristina — savo abejones, nes ji svyravo, ir bedievyb s siki-kinimai joje jau buvo prad j bl sti. Pasikalb jimas su atsi-vertusia rašytoja ir m stym naktis Kristin irgi galutinai palenk prie katalikyb s, ir ji, pašaukusi kunig , atliko išpa-žint ir pri m Komunij .

TEISMAS IR PAGUNDA

Laikas b go. 1939 met Kal das rašytoja tur jo praleisti kal jime ir ken iam skausm aukojo kaip atgail už praei-tes paklydimus. Atsiun iam gimini maist ji dalinosi su kitomis kalin mis, net su mirtinink mis. 1940 m. sausio 12 d. rašytoj Regin Garci teis karo tribunolas. Ji dr siai pasi-sak k veikusi vyriausybink (prieš Franko kovojusi) Ispanijoje ir kad ji buvo marksiste, kad buvo parašiusi t ks-tan ius straipsni ir taip toliau.

Kadangi už j liudijo tie patrijotai, kuriuos raudon j viešpatavimo metu buvo sl pusi savo namuose, teismas buvo švelnesnis ir net pasi l jai laisv , duodamas suprasti, kad b t pageidaujamas jos bendradarbiavimas Franko režimui.

Ta iau rašytoja Garcia atsisak nuo t pasi lym , pa-
reikšdama savo linkim , kad teismas bešališkai jos byl per-
ži r t ir išnešt savo sprendim .

Kitas Franko tribunolas paskait j “sukilimo talkininke”
ir nusmerk dvylikai met kal jimo. Tiems, kurie laisvu noru
sutinka dirbti, kal jimo laikas sumažinamas iki pus s. Vistiek
jai prieš akis buvo šešeri metai už kal jimo m r ir ji pasa-
kojasi :

— Sugr žau kal jim apverktiname sielos stovyje. Tik
kartojau: “Teb nie Tavo valia ant žem s kaip ir Danguje”;
ta iau atsimenant savo vaikus, šird man skausmas varst ”
(pusl. 333).

Nusiraminiui už jo koply i . Dabar jos religinis gy-
venimas dar pagyv jo. Ji susidraugavo su Katalik Akcijos
mergait mis, lankiusiomis kalines, nuo j gavo Nauj j Tes-
tament , “Kristaus Sekim ” ir skait , ypa nuli dimo valan-
dose. Daug meld si už savo vaikus, atliko rekolekcijas.

LAISV JE

Už ger jos elges kal jimo tribunolas bausm sumažino
pusiau. Atsirado geradaris komendantas don Carlos Suarez
Bothelieu, kurs, suprasdamas jos idealizm , j užtar ir ra-
šytoja iš kal jimo buvo paleista 1940 m. gruodžio 14 d.

Ta iau ir laisv je rado nemažai sunkum : broliai vert
j rašyti spaud , nepaisydami, ar tas sutinka su jos sitiki-
nimais, ar ne — kad tik b t daugiau l š pragyvenimui. Ra-
šytoja tam griežtai pasipriešino. Teko jai skirtis nuo šeimos.
Nebegal dama kitaip išsimaitinti, vienuoli padedama savo
dukrel ir s n atidav mokyklas, specialiai sudarytas kali-
ni vaikams, pati gi m si paprasto, raštin s darbo. Tas atsi-
skyrimas buvo skaudus ir ji rašo:

— jau Šv. Paskaliaus bažny i ir prieš Šv. Sakra-
ment verkdama išbuvau dvi ilgas valandas. Pagaliau, ašar
nuraminta ir dieviškos paguodos sustiprinta, iš jau pasitik -
dama Dievu, M s Viešpa iu, kad jis palenkia mus tiems ban-
dymams, jog duot mums didesn atlyginim , jei juos kant-
riai pakelsime (p. 355).

Išleista iš Franko kal jimo rašytoja Regina Garcia tur jo
sunkias dienas: pastov darb buvo sunku rasti, o ia m
sirgti vaikai, maisto stigo ir jai, ir mažiesiems.

Buvusieji jos draugai — marksistai — pasi l jai redaguoti slapt laikrašt , garantuodami ger atlyginim , bet ji atsisak :

— Kaip gi gal jau sutikti, jei nebejau iau nei entuziazmo, nei susidom jimo marksistin mis id jomis. Jau iau, kad b iau padariusi išdavyst prieš save pa i , bendradarbiaudama su jais.” (p. 363).

ATŠAUKIA ANKSTYBESN KOV PRIEŠ RELIGIJ

Ger šird jai parod buv s kal jimo kapelionas Collado, surasdamas viet vienuoli vedamoj staigoj.

1942 metais rašytoja susipažino su Evangelij s j džio k r ju katalik kunigu D. H. Vera. Tas švento gyvenimo gilus m stytojas padar jai didel sp d . Su juo pasitarusi ji nusprend : toliau nebenorinti užsiimti nei žurnalizmu, nei politika. Kadangi jos materialistin s bedieviškos id jos ir ankstybesnis veikimas buvo viešas religijos žeidimas, tai ir atitaisymas tur s b ti viešas:

—1942 m. vasario 24 d. Santanderio (miesto vardas) spaudoje, — pasakojasi ji pati, — paskelbiau “Atvir laišk tiems, kurie netiki Diev ”, kur atšaukiau savo ankstybesn (marksistin) veikim ir pareiškiau, kad dabar esu krikš ion . Tas laiškas buvo perspausdintas daugelyje vairi Ispanijos dienraš i ir praneštas per radij ...

— Pagaliau, aš pasijutau visiškai nusiraminsi. Nuo dabar man atrod , kad esu taikoje kaip su Dievu, taip ir su savo s žine...” (p. 363-4).

Atsiliepin t laišk buvo daug ir vairi , bet didžiausi sp d padar rašytojos motina: kai rašytoja j aplank , mamyt tik apsikabino j verkdama iš susijaudinimo, negal dama ištartit n žodžio. Tai buvo didžiausis paskutinis mamyt s džiaugsmas, nes ji sunkiai susirgusi neužilgo ir mir .

Rašytojos gyvenimas buvo sunkus. Ji dirbo tai viešbu io raštin j, tai apdraudos staigoj, tegaudama tik skurdžiam pragyvenimui b tiniausius centus. Bet širdy buvo pasitenkinimas. Prisimindama Pranc zijos valdovo Pranciškaus žodžius: “Viskas pražuvo, išskyrus garb ”, ji savo užrašuose atžym jo:

— Garb išgelb ta, nes niekas negal s pasakyti, kad pardaviau pluksn ar, gerai apmok ta, kei iau savo id jas tiems, kurie laim jo Ispanijos civilin kar (p. 376).

Nors at jusi iš marksist liogerio ir per jusi Franko kalbim, ji tur jo dr sos pripažinti, kad Ispanijoje, nors n ra pilnos demokratijos, bet visgi yra kitokia sistema negu ital fašizmas, vokie i nacizmas ar rus komunizmas. R pina masi socialin mis reformomis ir ispan darbininkas yra su lauk s eil s pagerinim , kaip algos pak limas, šven i priedai, apmokamos atostogos, vaik priedai, nemokamas mokslas neturtingiesiems, nemokama mediciniška pagalba varguomenei ir kt. (p. 340-1). Nors civilinio karo padariniai dar jaujami ir krašte gyvenimas nelengvas.

Min t knyg : “Yo he sido marxista” ji raš tik lyg savo dienorašt : ne dabarties laikams, o kaip medžiag ateities kart istorikams. Tik v liau ji buvo tikinta, kad geriau b t ši savo atsivertimo ir civilinio Ispanijos karo istorij paskelbus spaudoje. Apie savo knyg ji rašo:

— Tai mano generalin , vieša išpažintis praeties klaid ; tai drauge persp jimas tiems, kurie nori išgirsti, prieš balsus marksistini siren , kuri su tokiu pam gimu klauso tie, kurie j klastingumo nepaž sta ir kurie savu k nu neiškent jo šird verian i skausm , užduot kruvinais tos baisenyb s nagais” (p. 10).

Gird dama apie šmeižtus, ypa paeinan ius iš soviet , prieš Ispanij , ji pagaliau pasiryžo savo j gas pašv sti religijos ir t vyn s tarnybai ir min t j veikal baigia š kiu:

— Dievui ir Ispanijai!

III. Ispanijos Komunist Vadas stojo Katalik Darbinink Eiles

JAUNASIS REVOLIUCIONIERIUS

Tarp daugelio domi Ispanijos asmenybi reikia priskai-tyti ir Don Enrique Matorras, kurs buvo vienu iš komunist vad Ispanijoje, bet kurs v liau pamat j klaidas, met ko-munist partij , liko kataliku ir stojo katalik darbininki-jos s j d .

Jo istorija domi: jo t vas — laiškanešys, motina — kai-miet , abu neturtingi ir d lto Enrique tur jo nuo ankstybos jaunyst s patsai dirbti. B damas vienuolikos met jis met mokyklos bendrabut ir m pardavin ti laikraš ius Madride ia jisai nuo aštuntos valandos ryto iki vienuoliktos nakties tur jo pakelti visus oro permain nemalonumus ir darbo sun-kumus.

Pro šal eidavo daugelis medicinos mokyklos student . Jis buvo jautrios prigimties, jam atrod , kad jie tur s žymiai šviesesn ateit ir tas pažadino jo pasiryžim ieškoti šviesos. Prad jo skaityti. Skait , kas tik pakliuvo po ranka: laikraš-ius; magazinus, visokias knygas, be skirtumo, nejausdamas pavojaus, kurs gali kilti iš blog rašt . Ir taip — jis prarado tik jim . Bažny ia, jam atrod , kaip tik ir yra jo nesaugios pad ties priežastimi.

Dabar jisai prad jo lankyti visokiausios r šies susirinki-mus. Blašk si visas puses. Susid jo su revoliucionieri grupe, kurie leido laikrašt “Sukilimas”. Nors tas laikraštis viešai neskelb marksizmo, ta iau skleid materialistin pasaul ži r . Matorras raš straipsnius t savaitrašt , daugiausiai nu-kreiptus prieš religij ir Bažny i . Pagaliau jisai galutinai apsisprend ir nutar stoti komunist eiles. Ir taip 1930 m. gruodžio m nes jis buvo oficialiai priimtas komunist par-tij . Kur laik dirbo komunist vienete (cel je), o v liau buvo paskirtas Komunist Jaunimo Organizacijos komiteto nariu. Dabar jis tiktai ir mito Markso, Engelso, Lenino, Bu-charino ir Stalino raštais.

Sekan i met balandžio m nesyje Ispanija buvo pa-skelbta respublika. Komunist Jaunimo Organizacija prad jo

leisti savo laikrašt "Juventud Roja" (Raudonasis Jaunimas). Matorras buvo to laikraščio menedžeris (administratorius) ir redakcijos narys. Komunistiniam veikimui jis atsidavė visa siela.

— Daug kart aš turėjau nemažai rūpesių, — pasakojasi jisai. — Kart buvau areštuotas už bandymą sudaryti komunistinį rebelių kariuomenės guloje ir buvau karo tribunolo nuteistas. Kalėjimas man buvo laikotarpis poilsio, studijų ir apsigalvojimų, bet tas viskas tik sustiprino mane revoliuciniams idėjoms. Mano kalėjimas tęsėsi šešius mėnesius ir tai buvo mano namai, mokykla, šventovė ir viskas..."

Jam esant kalėjime buvo steigtas naujas komunistinis laikraštis "Mundo Obrero" (Darbininkų Pasaulis) ir iš jo išėjo kalėjimo Matorras buvo paskirtas jo redaktoriumi, tačiau tas laikraštis buvo greit vyriausybės uždarytas dėl jo revoliucinių propagandų.

RAUDONOSE AUKŠTYBSE

Greit po to susirgo Ispanijos Komunistinio Jaunimo Organizacijos Komiteto sekretorius Etelvino Vega. Jis išvyko sanatoriją Rusijoje, o jo vieton buvo paskirtas Matorras. Ir taip jis liko visos Ispanijos komunistinio jaunimo vadas. Dabar jisai turėjo progos kasdien susidurti su pačiais aukščiausiais komunistiniais vadais Ispanijoje.

— Ir kuo daugiau aš darbavausi dėl komunizmo, tuo didesnis buvo mano nusivylimas, — rašo jisai.

— Trečiojo Internacionalo agentas ir apskritai aukštųjų komunistų asmeniškai gyvenimas buvo ne be priekaištų. Savo akimis pamaniau, kad proletariato išlaisvinimas ir darbo klasės žmonių teisėsiems mažai terpijo. Jie rūpinosi savimi ir savais interesais."

Bet jis dar pasiliko ištikimu marksistu, manydamas, kad tie dalykai — žmogiški, o marksizmo idealas pasilieka idealu. Jis keliavo nuo vieno Ispanijos krašto iki kito keldamas minias prie revoliucijos; retas komunistinis leidinys išeidavo be jo karšto straipsnio, jį areštuojamas, jį visai išleidžiamas — jis dirbo dėl komunizmo be atvangos.

VIDAUS KOVOS IR "UŽMIRŠIMO IEŠKOJIMAS MOTERYJE"

O vienkart savyje jis mėgėjęs kažką kilnesnio, kažką

idealistiškesnio, kaip tas, kas buvo aplinkui. Vidaus nerimo blaškomas jisai užsimiršimo prad jo ieškoti moteryje. Susid jo su komuniste mergaite. Susilauk dukters.

Tas dar giliau ved jo dvasin kriz . Nusisk sdamas ne-sveikata, jis sumažino savo partin darb ir atsidav pom - giams, malonumams, kokius jis tik gal jo surasti.

— Rezultatas buvo visada tas pats: dvasinio tuštumo ir tamsos pajutimas buvo tik padid j s, — rašo jisai. — Aš tik jausi, kad istorinis materializmas (komunizmas) išspr s visas socialines problemas, bet veltui... Vieton žad to sociali- nio pagerinimo, aš radau t pa i visuomen piln negerovi ir netobulum , t pa i r š “kapitalist ”, kurie elg si lyg joki socialini problem neb t , kurie darbo klasei dar nuo- laidas tik aplinkybi spaudžiami.”

Ir taip gyvenimo patyrimas ir darbas komunist virš - n se prad jo j atbaidyti nuo raudonojo marksizmo.

Taip vidaus kov spaudžiamas jisai kart bevaikš ioda- mas viename Madrido parke, sutiko savo vien paž stam , kurs pasisak nukryp s spiritizm .

— Nors aš visada juokiausi iš spiritizmo, bet nor damas domiau praleisti laik , sutikau nueiti spiritistin seans , — rašo jisai savo gyvenimo istorijoje.

Nieko tas atsilankymas pas spiritistus jam nedav , iš- skyrus vien : jo rankas pakliuvo knygut , kuri besklaidy- damas jisai užtiko dažnai minint Dievo vard :

— Tas vienas vardas manyje atgimd praeities atsimi- nimus: mokykl (katalik), draugus su kuriais sekmadien eidavau Miši klausyti, mano pirmosios komunijos dien . Toki atsiminim lankomas aš praleidau likusias tos dienos valandas ir nutariau sekant ryt eiti sen knygy parduo- tuv ir pasklaidyti kai kurias Šv. Rašto vietas, kurias užtiksiu.

SKAITO ŠV. RAŠT

— Nusipirkau Šv. Rašt , — toliau rašo patsai Matorras, — ir prad jau skaityti. Greit aš atradau kai kurias evangeli- jos vietas, lie ian ias socialin teisingum . Aš skai iau jas su dideliu susidom jimu, ir kuo daugiau skai iau, tuo labiau keit si mano paži ros. Tolimesn s studijos mane beveik tiki- no, kad religija gali atnešti išsprendim klausim , kurie ma- ne taip vargina.

Ta iau kaip tik tas atradimas dar labiau supainiojo man dalykus: aš galvojau, kad net jei nutar iau mesti komunizm , aš visgi esu surištas pareigomis link manosios žmonos, kuri buvo dukt vieno iš žymesni j Ispanijos komunist vad . Aš nuoširdžiai buvau prie jos prisiriš s, o be to — kas gi b t su m s dukrele, už kurios ateit mudu abu atsakingi?

Savo abejon se aš nutariau pasimatyti su kunigu.”

ATSILANKYMAS PAS KUNIG

Jis prisibijojo, kad j nekreips rimto d mesio, pasakys tik kelias bendrybes... Ta iau daugiau nesvyruodamas nu jo pas t pat kunig , kurs j buvo krikštij s ir iš kurio rank jisai buvo pri m s pirm komunij .

Štai kaip tas komunistas aprašo savo susitikim su kunigu:

— Pasikalb jimas su tuo kunigu nul m mano vis ateit . Tas kunigas ne tik simpatingai žvelg visus mano sunkumus, bet jis mane padr sino ir s kmingai man vadovavo. Jis buvo sitikin s, kad Dievas išklaus jo mald už mane. Mes susitar me kas popiet susitikti zakristijoje ir svarstyti religinius klausimus. M s tie pasikalb jimai buvo taip vaisingi, kad mano abejon s kas d l Apreiškimo išnyko ir po keletos dien mano širdyje v l buvo atgaivintas tik jimas, ir aš buvau sitikin s, kad praeit bus galima kaip nors išlyginti.

Tas širdies pasikeitimas, — per jimas nuo šal io ir tuštumos jausmo pajautim naujos šilimos ir dvasinio gajumo, suteik man daug džiaugsmo. Pagaliau kunigas patar man atsargiai patyrin ti mano žmonos mint , k ji galvot , jei aš mes iau komunizm . Tuo pa iu metu jis skatino mane karštai melstis prie Nukryžiuotojo ir prašyti Jo pagalbos mano sunkumuose. Aš paklausiau jo patarimo ir per kelet dien aš tikinau žmon eiti su manimi bažny i ir imti tikybos pamokas.”

Beliko jam dar vienas sunkumas — kaip su tikyba suderinti savo paži ras ir nusistatym kovoti d l prispaust j darbo žmoni gerov s. Bet ir ia jis rado atsakym :

— Katalik sociologija dav man tinkam atsakym tuos mano klausimus ir, mano nuomone, ji patiek b dus prispaust j išvadavimui. Katalik Bažny ios moksle aš radau tikriausi ir stipriausi pasmerkim darbo klas s prispaud -

j . Dabar viskas jo sklandžiai, žmona atsivert drauge su manimi ir sutiko, kad moteryst būtų pataisyta bažnyčioje.”

KONVERTITO ATSIŠAUKIMAS KOMUNISTUS

— Po šio vidujinio atsivertimo man dar liko pareiga rasti naują veikimo sritį, kuri mane patenkintų, — rašo toliau buvęs komunistų vadovas Matorras. — Aš prisidėjau prie Katalikų Darbininkų Sąjungos ir drauge spaudoje paskelbiau savo pareiškimą, kuriame aš viešai apgailestavau dėl mano ankstybesni klaidų ir kviečiau buvusius draugus komunistus pasiekti tą pačią kryptimi. Katalikų Darbininkų Unija atgaivino manyje ateities viltis. Kuo ilgiau aš dirbau toje organizacijoje, tuo labiau dariausi aš entuziastas ir labiau sitikinęs, kad Katalikų programa yra vienintelis kelias žmonijos ir darbo klasės gerovės.

— Dabar, kai aš žiūriu savo nerami praeitį, — skaitome Matorras pareiškime, — kai aš žiūriau tas darbininkų mases, kurios buvo suklaidentos ir atskirtos nuo tikrojo gyvybės šaltinio, kai aš matau savo gimtosios šalies gatves raudonas nuo kraujo, ir tai dėl tų teorijų, kurias aš kitados taip karštai gyniau, mano širdį pripildo gailestis ir užuojauta. Juk dauguma darbininkų, kurie marksistai buvo vedami žudynės ir mirties, buvo apgauti. Juk jie savyje nerai blogi ir jie reikalavimai socialiniai pagerinimui tam tikrame laipsnyje yra pateisinami. Jie varginga padėtis, dėl kurios kalta aukštesnė klasė, stumia juos desperatiškus veiksmus, kurių aukomis lieka jie patys...”

PAGARBA DARBO ŽMOGUI

— Mes katalikai, — baigia savo pareiškimą E. Matorras (pareiškimas išspausdintas knygoje — “Through Hundred Gates”, pusl. 208-215), — žinome ir turime priemones padariai pagerinti. Mes turime kovoti, kad laimėtume. Mes, kurie laimingai esame gavę Kristaus mokslo pilnumą, turime dorovinėm pareigą, netgi nebijodami opozicijos, prietarų ir persekiojimų, pakelti savo balsą protestu prieš socialinę neteisybą ir viską užkomanduoti pagarba darbininkijos, darbo žmogaus kilnumui.”

Pastaba: Madride išleistame veikalė “Datos Complementarios para la historia de España”, pusl. 224 randame, kad

drauge su eile kit politini kalini Modelo kal jime raudonieji 1936 metais nužud Don Enrique Matorras Paez, atsi-vertus komunist . Grei iausiai kad tai bus m s anks iau aprašytasai asmuo.

IV. Rašytojos Day Kelias: Nuo Raudon j Miting Prie Dievo Altoriaus

I. IŠ KOMUNIST BENDRAKELEIV S — KATALIK APAŠTAL

— Daugelis mano gimini ir draug , kurie yra komunistais, nuolat klausin ja su apmaudu: “kaip gal jote pasidaryti katalike?” Juk aš, drauge su jais tik jau, kad “religija yra opiumas”..., — šitokius prisipažinimus skelbia buvusioji marksiste, buvusioji komunist bendrakeleiv Dorothy Day savo knygoje: “From Union Spuare to Rome” (Išleista 1942 metais).

DOROTHY DAY

Jos gyvenimo kelias labai domus. Ji gim šeimoje, kur Dievo vardas niekada nebuvo minimas. Nei jos t vas, nei motina niekada n jo bažnyion ir vaik nekrikštijo. Niekas jos jaunyst je nerišo su religija išskyrus t mokykloje be d mesio skaitom skyri iš Biblijos ir t išsiblaškusiai mokini mald .

Beaugdama ji susidraugavo su viena metodiste, prad jo kartkart mis lankyti bažny i , bet tik episkopal ministeris j , turin i 12 met , trauk sutvirtinimo klas , kur ji buvo pakrikštyta ir pri m sakramentus kaip... tam tikt formalum . Nieko nuostabaus, kad ji v liau visiškai apledo episkopal bažny i .

B dama šešiolikos met ji baig high school ir stojo Illinois universitet .

ia jos marksistin s paži ros dar stipr jo ir labiausiai patraukiantis š kis jai buvo:

— Vis šali darbininkai vienykit s, j s nieko kito ne-
turite prarasti, kaip savo retežius.”

Tas revoliucines mintis dar labiau sustiprino bestuden-
taujant patirtas skurdas. Netur dama l š ji skalb vaik
drabužius, kad tur t bent pastog . Kambary buvo baisiai
šalta ir ji jaut si labai alkana. Nenuostabu, kad ji suart jo
su marksistais ir anarchistais, kurie žad jo šioki toki vilt .
Apleidusi studijas universitete ji prad jo bendradarbiauti
marksist spaudoje. Nuo dienos dvyliktos iki vidurnak io ji
dirbo aprašin dama revoliucinius mitingus ir streikus, ji pati
tik jo, kad tik j ga pravestoji revoliucija gali atnešti masi
pager jim . Ji dar si kaskart aktyvesn , pati stov dama pi-
ket linijose, kovojo su policija ir vien kart policininko laz-
da jai lauž du šonkauliu... Ji tiek buvo siv lusi raudon j
veikim , kad vienu metu piketavo net Baltuosius r mus Wa-
shingtone ir buvo nusmerkta 30- iai dien darbo namus, bet
prez. Wilsono amnestija išleido j po 16 dien . V liau ji me-
tus keliavo po Europ , aplankydama Anglij , Pranc zij , Ita-
lij ir vis bendraudama su liberalais.

FILM BENDROV PERKA JOS KNYG

Maloni staigmena j ištiko, kai patyr , kad viena film
gamybos bendrov perka jos parašyt knyg už 5,000 doleri .
Nor dama tur ti pastovesn gyvenam viet , ji nusipirko
maž namel Staten Island, prie Raritan Bay. Dabar ji susi-
rado draug ir prad jo moteryst s gyvenim , vadinam “com-
mon law marriage”, neieškodama jokio Bažny ios palaimini-
mo. Ta iau tai buvo jos paskutinis didesnis šuolis šal .

Dirva jos naujam gyvenimui jau buvo ruošinama iš seniau.
Dar universitete b dama ji skait Tolstojaus, Dostojevskio
raštus ir jie palenk j ilg tis Dievo.

Uždaryta kal jim ir žinodama, kad kit knyg negaus,
ji papraš Šv. Rašto ir j skait ištisomis valandomis. Pasi-
taikydavo, kad ji per naktis išs d jusi tavernose ar pralei-
dusi laik baliuje, eidama namo užsukdavo Šv. Juozapo baž-
ny i New Yorke (Sixth av .). Kur laik gyvendama kata-
lik New Orleane, išgirdusi katedros varpus, užsukdavo va-
karais pamaldas. Kai jai draug padovanojo rožan i , ji jo

nenumet . Daug skaitydama, daug stebedama stebukling j gamt , ji prad jo ilg tis gilesn s gyvenimo prasm s.

Vien lapkri io dien ji raš savo dienraš t :

— Gyvenimas b t tikrai nepakeliamas, jei mes m sty- tume, kad nieko kito nebelaukiame, niekur kitur neiname. Didžiausi dovana, kuri gyvenimas gali atnešti, yra tik jimas

Diev ir gyvenim anapus karsto. D l ko mes to tik jimo neturime? Gal mes ir d l tos dovanos turime, kaip ir d l vis kit , daug pastang d ti? “Dieve, aš tikiu” (ar geriau — “Aš privalau tik ti, arba — grimsti desperacij ”). “Pad k man mano netik jime. Atimki nuo man s mano akmenin šird ir duoki man gyv ...”

MASKVOS PAGERBTOJI ILGISI DIEVO

Savo darželyje sodindama g li ir daržovi s klas ji m s- t apie t gyvyb s paslapt , t gamtos stebukl , kurs padaro, kad iš maž s kl išauga dailus augalas. Tai gamtos stebuk- las. Jeigu j priimame, kod l nepriimti Dievo stebukl

Jau ji prad jo kažkaip laimingai jaustis kalb dama ro- žan i ...

Gyvenimo dienos b go. Ji susilauk k dikio. Jos džiaugs- mas buvo taip didelis, kad ji savo laime nor jo dalintis su visu pasauliu. Paraš straipsn “New Masses”. Marksistams tai patiko ir straipsnis buvo perspausdintas ne tik Meksikoje, bet ir rusiškuose Soviet laikraš iuose, ir Maskva jai paskyr honoraro... Bet jos paži ros kaskart labiau tolo nuo Maskvos. Ji jau pakrikštijo savo mažyt Teres l s vardu ir pati prad jo studijuoti Katalik Bažny ios moksl , ia nemažai prisid jo jos susipažinimas su vienuol mis, kurios j aplankydavo, stoti katalik Bažny i reišk jai pasilikti vienai su duk- rele, nes vyras, su kuriuo gyveno, pasiliko kit paži r . Bet ji ryžosi, traukiama gilaus širdies jausmo ir kaskart ryšk jan- ios tiesos.

ATSIVERTIMAS

Sesuo Aloyza, vienuol , m jai tris kartus savait je duoti religijos pamokas. Rašytoja dar ne visk suprato, bet ji pa- kenk savo vali priimti visas katalikyb s tiesas, tik damasi, kad šviesa ateis.

— Ir tikrai kartkart mis aplankydavo mane akinan ios

prošvaist s, pilnos džiaugsmo ir supratimo, — rašo ji savo atsiminimuose ('From Union Square to Rome', p. 137).

Toks gilus pos kis reikalavo didelio apsisvarstymo ir nerv tempimo. Tas net kiek atsiliep jos sveikat .

— Pagaliau aš... nusprendžiau padaryti gal savo svyravimams ir apsikrikštyti, — rašo D. Day (p. 141). Ji buvo apkrikštyta 1927 m. gruodžio m nesyje.

— Metams praslinkus at jo tikrai džiaugsminga mano sutvirtinimo valanda ir dabar niekada nepraeina Sekmin s, kad aš nejaus iau atsinaujinan ios laim s ir d kingumo, — pasakojasi rašytoja (p. 142).

Dabar religija jai atskleid naujus pasaulius:

— Aš jau iu savo nevertum ir niekada negaliu Dievui pakankamai atsid koti už tik jimo dovan , — rašo ji savo atsiminimuose.

Apie revoliucij ji dabar sako:

— Jei Dievo Apvaizda kitaip nesutvarkyt , aš dar vis many iau, kad revoliucija b t neišvengiama... Bet aš tikiu, kad mes revoliucij nugal sime sav ja Kristaus revoliucija, nevertodami prievartos (p. 145).

Ji daug met dirbo su komunistais, buvo j laikraš i redakcijos štabe:

— Aš negin ysiu, kad dažnai komunistas ištikimiau myli savo brol , vargš ir prispaust j, kaip daugelis vadinam krikš ioni . Bet kai žodžiais ir veiksmis komunistas ragina žudyti brol , vien klas nek sti ir naikinti kitas klases, tada aš negaliu tik ti, kad jo meil yra tikra. Jis myli savo draug , bet ne prieš , kurs irgi yra jo brolis. N ra brolyb s tarp žmoni ten, ir jos ten negali b ti, kur n ra tik jimo bendr T v -Diev .

Dabar soviet Rusijos žmon s yra torturuojami. Jie gr -dami kal jim , j žmonos ir vaikai kankinami, žmon s žudomi. Ar tai yra broliška meil ? Ne, mano patyrimas man parod , kad negalima tik ti komunist brolišk meil . Imant d mesin žmogaus prigimt toki , kokia ji yra, aš galiu tik ti, tik kad žmon s gali padaryti daug gera per Krist , kurs pats pri m žmogišk prigimt ir j išaukštino (p. 149).

Prisimindama Rusij ji rašo:

— Komunistas aukština proletariat , neturint nuosavyb s, o Rusijoje palaiko proletariato diktat r kit vis klasi

s skaiton. Ir ta diktat ra remiasi nedaugeliu, žiauriai prievartos palaikoma... Sutinkant, kad tarnaujantieji yra pasauly prispausti, jie vistiek teisyb s negali atsiekti, patys teisyb s nepraktikuodami... Komunist skelbiama gerov tegalima atsiekti tik per religij ... (p. 150).

Prisimindama savo išgyventas kovas ir keli tik jim , ji rašo:

— Tai yra kova tarp k no ir sielos. Tai yra gamtinio žmogaus kova prieš tai, kas jame yra dieviško... (p. 157).

Bet dabar tik jim ji taip labai vertina:

— Aš negal iau alsuoti ir gyventi be tos šviesos, kuri turiu dabar — be tos Tik jimo šviesos, kuri man duota gaillestingojo Dievo, kurs patsai yra pasaulio šviesa (p. 151).

Savo atsiminim knyg ji baigia Šv. Povilo žodžiais:

— Dabar aš tikiu, kad nei gyvenimas, nei mirtis, nei prajusieji dalykai, nei ateisiantieji negali man s atskirti nuo Dievo meil s, kada aš, naudodama t laisvosios valios dovan , savo keli nukreipiu J ” (p. 173).

2. BUVUSIOJI KOMUNIST STEIG LAIKRAŠT KRIKŠ IONYBEI GINTI DU NAUJI APAŠTALAI

— Dievo akyse, galb t, daug brangesni tie alkani nuskur liai, kaip anie nutuk krikš ionys, kurie s di savo namuose baimindamiesi d l komunizmo pavojaus, — taip kalb jo rašytoja Dorothy Day po to, kai pažinusi marksistinio komunizmo klaidas, ji met raudonuosius ir pati liko katalike.

Dabar ji panoro pasiekti minias ir papasakoti joms apie t did j džiaugsm , kur tegalima rasti tik Kristaus Evangelijoje.

Kitas katalik apaštalas darbininkijos tarpe Petras Maurin dav jai daug kv pimo leisti katalik darbinink laikrašt . Sužinoj s apie j sumanym , vienas kunigas paaukojo 10 doleri ir viena vienuol doler , ir tai buvo j pirmosios l šos d l “Catholic Worker” laikraš io.

Pirmas laikraš io numeris iš jo 1933 met geguž s 1 dien . Kai 200,000 komunist ir darbo unij nari paradavo New Yorke, Union Square, b relis pasiryž li iš jo j tarp plautinti t naujai iš jus katalik darbinink laikrašt .

Dorothy Day su savo prieteliais d l laikraš io išnuomavo nek renam pogrind ("beismont "). Nebuvo bald . Jie paskelb apie tai laikraštyje ir geradariai suaukavo. Pirm j stal jiems atvež vienas komunistas, paveiktas j didelio pasišventimo. Laikraš io prieteli skai ius augo — prie j prisid jo jaunut 21 met student , netgi vienas 18 met lietuvis berniukas. Negaudami atlyginimo, jie dirbo iš pasišventimo. Virtuv je ant angliais k renamos krosnies buvo karštos kavos ir ja atsigaivindami dirbo tie pasiryž liai nuo ryto iki nakties.

BEDARBIAI, K NAKT PARKUOSE MIEGA

Jiems tr ko j g , bet jie mok jo rasti talkinink net t varguoli tarpe, kurie nakt praleisdavo sn duriuodami parke.

Netur dami geresn s pastog s savo talkininkams, jie susirado kit nek renam ir vis apleist landyn už 8 dolerius m nesiui New Yorke ir ia susispiet .

Vargo, prakaito lašais aptaškytas laikraštis rado didelio pasisekimo. Buvusioji komunist žurnalo bendradarb , dabar vargo žmon ms skelb evangelij ir gelb jo juos j nelaim je. Argi nuostabu, kad tas nuskriaust j meile šventintas laikraštis per šešis m nesusius išaugo iš 2,500 20,000 egzempliori . Jo redaktoriams-leid jams padar garb s juos atlankydami vyskupas O'Hara, monsignoras Ryan, konvertitas filosofas Maritain ir daug kit garsenybi .

Dorothy Day ir jos bendradarbi pasišventimas rado gražaus atgarsio, štai vienas darbininkas, kurs ryt keliasi 5:30, kad gal t išklaudyti Miši ir kurs tada dirba iki 7:30 vakaro, pasisi l pad ti platinti laikraš t ...

Nenuostabu, juk jis mat , kad laikraš io steig jai, neži r dami atlyginimo, prie jo dirba po 15 valand dien . Dorothy Day savo užrašuose pasakojasi:

— Darbo valandos m s ofise yra nuo 8 val. ryto iki 12 val. nakties. Ateina daug lankytoj ir visada kas nors turi b ti, arba aš, arba ta gerašird student ."

Pajut savo prietelius, vargo žmon s prad jo pl sti j ofis — kas valgio, kas drabužio, kas duonos k snio ieškodamas. Dorothy Day su savo bendradarbiais, krikš ioniškosios meil s vedami, glaud visus kaip begal dama ir visiems steng si pad ti. Savo užrašuose ji atžymi:

— Mes taip susikimš ir taip suvarg! žmon s miega kiekviename m s patalp kampe. Mes neturime atskiros vietos pasid jimui atsiun iam , suaukojam drabuži ... Dažnai m s kambariai purvini, nes tiek daug t kstan i žmoni peržengia m s slenks ius. Kartais ir mes patys esame taip purvini, — neturim vandens ar vietos kur nusimaudyti, arba — neturime pakankamai drabuži persimainyti; purvini kartais esame vien tik d l to, kad mes esame taip užimti globojimu neturt li ir ligoni , kad net sunku surasti laiko išsprukti viešas miesto pirtis nusiprausti.”

APIE JUOD SRIUB

Ir su maistu jiems nevisada lengva. Pagaliau jie surado išeit : už 79 centus nusipirko didel puod , kuriame galima išvirti 10 kvort sriubos. Jame išvirt daržovi sriub nutar nuolatos laikyti šilt , kasdien atnaujinam , alkio numalšini-
mui.

Neturtingieji pajuto, kur j draugai. Reikaling bald ir drabuži sunėš daugiausiai neturtingieji, kurie aukojo k gali, netgi save ir savo laik .

Kai ateina naujas bendradarbis j bendruomen , nekart jiems tenka nutraukti nuo savo lovos antklod , jei d l šalio buvo sud tos dvi, ir duoti naujajam.

— Aš nor iau, — rašo katalikyb atsivertusioji buvusioji komunist Dorothy Day, — kad kiekvienas pamatyt tas suvargusias kojas, pridengtas besukrintan iomis kurp mis,— kojas, kurios randa keli “Catholic Worker” staig , š li ting ryt at jo vienas vyras. Kai jis nusi m sunykus autuv , jo kojins tur jo dideles skyles ir buvo permirkusios. Mes privert me užsid ti sausas kojines pirma, negu jis pabandys bat por , kuri jam suradome.”

Ta varguomen s meil kartais pakei ia j visus planus.

— Mes tur jome šiais metais išleisti visus pinigus, kuriuos buvome atid j d l koply ios, manydami, kad Šv. Dvasios šventov s (vargo žmon s) yra daug svarbesn s, kaip rankomis darytos bažny ios, — rašo min toji Day.

Kai l š stoka, sunkumai juos suspaudžia, jie pradeda “piketuoti” Šv. Juozap ir, uždeg žvak prieš jo stovyl , melsti:

— Turi mums pad ti. Šv. T vas sako, kad žmoni mas s ž na atkrisdamos nuo Bažny ios. Mes jas turime pasiekti,

mes turime jas kalb ti ir gr žinti jas prie Dievo meil s. Mokytiniai nepažino savo Viešpaties toje vargingoje kelion je Emaus , nepažino iki tol, kol Jis atsis do su jais ir valg kar-tu. "Jie pažino j duonos laužyme".

Ir kiek gi kepal duonos mes laužome su ši dien alka-naisiais — paskutin m nes net apie 13,500. Pad k mums t sti š darb , pad k mums pažinti kits kit duonos laužyme! Pažindami kits kit , pažindami mažiausi iš Jo vaik , mes paž stame J pat ..."

APIE J RININKO IR KUR IOS MERGAI T S GERAS ŠIRDIS

Kartais jau j l šos taip išsisemia, kad, rodosi, nebeišeis sekan io numerio savo pam gto laikraš io. Vien Kal d lai-kotarpyje jau reng si j telefon kompanija išjungti ir elekt-ros srov nutraukti, jau buvo ir darbininkas atsi stas, bet Apvaizda jais pasir pino — at jo Kal d sveikinimai su e-kiais. Kelet kart jie tur jo s sti prie stalo, kur nieko dau-giau nebuvo, kaip pupos, ir štai at jo keletas krepši maisto dovan , ir at jo ekis nuo vieno geraširdžio kunigo ir jie už-mok jo visas s skaitas ir dar 25 doleriai jiems liko ateinan-iam m nesiui.

Dažnai pagalba jiems ateina iš pa i neturting j . Stephen Johnson, per vasar dirbdamas mieste, keturis penkta-dalius savo algos atnešdavo j apaštalavimo darbams; viena kur ia mergait , kuri už 5 dolerius savait je tvarkydavo na-mus vienoje šeimoje, doler atnešdavo šiems darbinink prieteliams; vienas j rininkas, kur jie žiem maitino, nuo dvyli-kos laiv atsiunt jiems paramos, o kitas j sušėlptas j rei-vis gr ž s iš kelion s neš j labdaryb s reikalams 150 dole-ri ; vienas jaunas vyrukas, kurs savo darbu šeim užlaik , per ger dal vasaros savo užkandžiams skirtus pinigus atneš-davo tiems artimo meil s darbams; kitas j prietelis, kurs savait je uždirba 15 doleri , 3 dolerius atneša spaudos — lab-daryb s reikalui.

LAIKRAŠTIS, KURS METAMS KAŠTUOJA 25 CENTAI

Šitoksai "Catholic Worker" leid j pasišventimas — ra-do atgarsio. Jau antraisiais metais j laikraš io cirkuliacija pašoko iki 35,000. Kartais jie suorganizuoja b relius savo

žmoni ir paleidžia juos komunist mitingus dalinti t katalik laikrašt . Dorothy Day dažnai pati vyksta streiko vietas, kad, savo akimis pama iusi, aprašyt skaitytojams darbinink pastangas ir viltis. Daugelyje moni jie turi sudar katalik darbinink grupes.

J vienintelis tikslas — Evangelijos meil s tarnyba darbo žmon ms. Nustebsite, bet tai tiesa: metams tas darbinink laikraštis kaštuoja tik 25 centai (tokia kaina buvo 1948 m.), o jei kas vienu adresu užsako nors 100 numeris , tada tekaštuoja tik po vien cent numeris ir pašto išlaidos. Adresas: Catholic Worker, 115 Mott St., New York, City — 13. To laikraš io redaktor teb ra ta pati iš komunistinio marksizmo krikš ionyb atsivertusi Dorothy Day.

Tiesa, Dorothy Day savo laikraštyje daug neieško ir nežada žemišk g rybi . J mintys sutelktos linksm j Evangelijos naujien , ir jie bevelija pasirinkti evangeliš k neturt .

Daugelis net iš katalik juos vadina radikalais ir negyvenimiškais, o jie atsako:

— Savo darbo mes išmokome iš Evengelij , ir kas buvo pakankamai gerai d l Šv. Petro ir Povilo, yra pakankamai gerai ir d l m s . J revoliucijos technika buvo Kristaus pasirinktas veikimo b das ir mums tenka prie jo sugr žti.”

Kaip ten beb t — faktas pasilieka faktu: “Catholic Worker” yra laikraštis, kur buvusioji komunist steig Kristaus mokslui pl sti, yra tai laikraštis, kurs metams kaštuoja 25 centai.

3. BENAMI NAMAI

ISTORIJ L APIE GIRT MOTER NEW YORKE

Berods Rousseau yra pasak s:

— Mirties šal iu stigstan iomis savo rankomis an pasaul tenusinešime tik t , k gyvi b dami išdaliname...

Vargiai ar kas m s laikais taip gerai t arimo meil s Pareig yra suprat s, kaip rašytoja Dorothy Day.

Pati gyvenime daug vargo pak lusi, užsidegusi krikš io niška meile ji dabar puol si gelb ti neturtinguosius. Ji yra prad jusi dom s j d — Svetingumo Nam organizavim (Ži r k jos kny g “House of Hospitality”). Jos š kis:

— Tur ti svetingumo namus kiekvienoje parapijoje.

Ta konvertite rašytoja pati pirmoji m si to darbo. New

Yorke su savo naujaisiais prieteliais, daugiausiai taipgi konvertitais katalikais, išnuomavo nedideles patalpas, kur m priglauti tai skurdo išmest gatv n mergait , tai pragyvenimo netekus inteligent , tai bedarb paprast rankpeln , tai l š netekus j rinink . Prie j t skurdži j patalp , ypa streik metu, stov jo eil s žmoni , kurie nor jo gauti šiltos kavos puoduk ar l kšt sriubos.

— Svetingumo namai, — rašo Dorothy Day, — suves draug n darbininkus ir mokslo žmones. Juose bus vieta pramon s darbininkams diskutuoti (svarstyti) krikš ionyb s d snius, paskelbtus enciklikose (Šv. T vo laiškuose). Tokiuose namuose bus r pinamasi bedarbiais ir mokoma bendradarbiavimo ir savitarp s pagalbos d sni . Jie bus pusiaukel s stotis kio bendruomenes ir kio sodybas.”

Per tuos artimo meil s darbus ji pasiryžusi eiti prie visuomen s atnaujinimo:

— Visada taip buvo, kad per gailęstingumo darbus meil buvo išreiškiama, žmon s tik jim atver iami, minios pasiekiamos.

Vien dien Dorothy Day jo gatve. Pamat jau pagyvenusi moter , visiškai girt . Jos pirštini s ir rišuliai vis krito iš rank ir ji niekaip negal jo j paimti. Rašytoja pri jo prie moters ar iau. Ši apkabino rašytoj abiem rankom ir m klausti — kur ji gal t prisiglausti. Netoliese buvo seser vienuoli vedami Šv. Zitos namai. Rašytoja prived prie j , paskambino varpel ir iš jusi vienuol priglob nelaiming j be klausin jim .

— Koks didvyriškas darbas — r pintis šitokiais li dnais, sunkiai patvarkomais atvejais, ir kiek ia reikia kantryb s, tokios kaip Kristaus! — sušunka rašytoja.

NAMAI BEDARB MS

Panaši pavyzdži paveikta Dorothy Day ir reng Svetingumo Nam bedarb ms moterims. Išnuomavo skurdžias patalpas, tegavo tik plikas sienas. Per laikrašt atsišauk prašydami lov . Geri žmon s atsiunt net aštuonias. sireng , o kas atsi sdavo lov ar kit bald viršaus — išdalindavo apylink s bedarbiams.

T rašytojos ir jos bendrinink užsimojim daug kas paremia. Vienas darbininkas, kurio savaitinis uždarbis prieš kelet met buvo 15 doleri , ištikimai kas savait atneša auk

3 dolerius. Kartais tos priglaustos nelaimingosios gauna kok darb ir atneša po 5 ar 3 dolerius vargingesni už save išlaidymui.

Dorothy Day taip myli vargo žmog , kad ji nor t , jog krikščionys savo namus priglaust vargš benam ; kaip Šv. Jeronimas sako — kad tur t Kristaus kambar savo namuose.

Ypa Dorothy Day r pinasi paramos reikalingais darbo žmon mis, maitinimu d l streik vargan atsid rusi , nesvars-tydama nei streiko priežasties, nei kalt s. Kaip ji pati sakosi:

— Mes t darome d l dviej priežas i : pirma — niekada n ra blogai vykdyti gailėstingumo darbus; antra — pramon s kov metu yra lengviau suart ti su darbininkais susirinkimuose, o taipgi — dalinimu literat ros. Laikotarpiuose, kai darbininkai m sto ir kovoja, kai jie pakelia sunkumus, j galvos yra labiau atviros vairioms mintims.”

Ir tos r šies darbas sulaukia dažnai netik to pasisekimo. Taip, rašytoja duoda pavyzd iš Washingtono miesto, ia veikia Šv. Martyno namas. J veda vienas juodukas, kurs turi valdžios darb ir kurs prieš š kar uždirdavo apie 20 doleri per savait . Iš t pajam jisai išlaik motin , globojo seser , gyvenan ias viename mažame bute, kur paimtas namis (“burdingierius”) pad jo jam pakelti nuomos naš . Ir šalia to min tasai juodaveidis dar r m Svetingumo Nam , kur rado prieglaud 25 vyrai ir kur buvo valgydinama apie 50 vyr kasdien .

Rašytoja džiaugiasi apie j pa i darom pažang New Yorke:

— Mes prad jome išnuomav apleistos parduotuv s patalpas, paskiau kaiminyst j išsinuomavome vis but , iš ia mes persik l me 12 kambari nam ir pagaliau dabar Mott gatv je turime 24 kambari patalpas.”

Pristigusi l š ji važiuoja su paskaitomis ir surinkusi kiek pinigų perka tiems pagalbos reikalingiesiems kav , cukr , pien ir duon urmo parduotuv se.

PIKETUOJA ŠV. JUOZAP

R pindamasi kasdienine duona, Dorothy Day nepamiršta n dvasinio maisto.

— Mes dabar turime Katalik Darbinink bendruomen , sodelio kompanij ; kiekvien savaitgal grup s jaun darbi-

ninku ateina šventadienio poilsiui — studijoms ar net rekolcijoms, — rašo ji.

Susirpin apashtalavimu iš t savo jaunesni j b religie siun ia vyrus tai vien , tai kit fabrik , kad tenai organizuot katalik darbinink s j d .

Su tais pasiryž liais yra visoki taut žmon s; kaip pati rašytoja pažymi — net keletas lietuvi .

Nor dama kiek galint vargo žmones išvesti iš miesto landyni graži j Dievo gamt , Dorothy Day gijo bendruomen s farm , kur su dideliu vargu užmiestyje jie prad jo kininkauti.

Vakare, apie devint prieš eidami gulti, jie ia susirenka visi draug je sukalb ti rožan i , litanij ir atsidusti:

— Lai Šv. Izidorius, žemdirbi glob jas, meldžia už mus ir garbina Diev .”

Aprašomieji ia vykiai daugiausia iš laikotarpio prieš š kar . Dabar bedarb s kaip ir n ra, bet skurdo visada buvo ir bus ir artimo meil s darbai visada bus reikalingi. Kaip rašytoja gražiai sako:

— Koki gi teis kas nors turi ieškoti pasitenkinimo vien savo apr pinime, kai Dievo vargšai ken ia? Koki teis aš turiu miegoti ner pestingai ištaigoje lovoje, kai taip daugelis miega r m šeš liuose? Koki teis mes turime prabangius valgius, kai tiek daug yra alkan j ?!”

Gražus ši pasišvent li darbas, ypa gražus j pasitik jimas Apvaizda. Leiskime t pasipasakoti paiai konvertitei rašytojai Dorothy Day:

— Š paskutin m nes mes “piketavome” Šv. Juozap , kai krašte paskleid me atsišaukim . Mes praš me Šv. Juozap r pintis m s laikiniais reikalais, kaip kad jisai r pinosi reikalais Šv. Motinos ir Vaikelio J zaus, tais ilgais pasl pto gyvenimo metais Nazarete. Tai buvo taikus ir meilus “piketavimas”: b relis m s pakaitomis jome bažny i ir tenai akyvaizdoje Kristaus, m s Vado, m st me apie Šv. Juozap , t did j Dievo draug ir Bažny ios glob j . Viena iš mergai i šv. Juozapo name, kai mes prie pusry i stalo paskelb me apie piketavim , nor jo žinoti, visai rimtai, ar ji tur s nešioti piketavimo plakat ...

V. Persekiojam j Ištverm Atvert Komunist Rašytoj N. Belin

CARO KARININKAS ŠLUOJA PARYŽIAUS GATVES

Priežodis sako:

—Gyvenimas be draug yra mirtis be liudinink ”.

Dar blogiau, kai žmogus neturi nei draug , nei pastog s,
nei kasdienin s duonos plutos.

Šitoksai likimas ištiko žmog , kurio istorij ia ir nori-
me papasakoti.

Paryžiuje lijo. Nuo vakarykš ios dienos nieko nevalg s,
bedarbis buv s caro armijos karininkas Mykolas Belina-Pod-
gaetsky gr žo savo skurd but , bet rado j savininko užra-
kint , o prie dur prisegt kortel su parašu:

—Pirma užmok kite už praeitus m nesius, o tada gausite
rakt .”

Tai buvo 1919 metais lapkri io m nes . Jis buvo demobi-
lizuotas, paleistas iš tos rus armijos, kuri, toli nuo Rusijos,
Didžiojo karo metu kov si graik fronte prieš vokie ius, tur-
kus, bulgarus. Jis tetur jo 22 metus amžiaus, bet negauda-
mas kokio geresnio darbo, šlav Pranc z sostin s gatves, kad
gelb t si nuo bado. Blaškydamasis iš vietos viet , sunkiai
leisdamas pusalkanes dienas, o be to k sdamas “moralin ba-
d ” netur damas stipri religini sitikinim , jisai palinko
komunizm .

Kiek šviesesn s dienos jam at jo, kai jis v liau pateko
kaip vert jas R ro krašt (Vokietijoje), kur jisai ir ved .
Dabar jam išaugo didel problema (klausimas) — t sti toliau
klajoklio gyvenim , ar gr žti savo t vyn — Rusij .

— Mes esame laimingi, brangusis, gal dami prisid ti prie
k rimo naujojo pasaulio, kurs auga ia pat, Rusijoje... Pas

mus nebe kartojamos tos kvailyst s., kurios, deja, reišk ir pirmaisiais m s didžiosios revoliucijos metais... Dabar mes esame išmintingesni, ir aš užtikrinu, kad Soviet S jungoje dabar yra geras gyvenimas, — taip Podgaetskiui 1925 m. raš iš SSSR jo jaunyst s draugas.

Neužilgo at jo ir kitas jaudinantis laiškas, nuo motinos:

— Aš tav s laukiu... Prieš mirt aš noriu pamatyti.. Blogios dienos jau pra jo... Rusijoje tu neb si nelaimingas

Skurdas užsienyje ir šie laiškai iš t vyn s tikino t buvus rus karinink , kad ir jam reikia gr žti Rusij ir paš sti savo j gas naujo pasaulio k rimui...

Dabar jisai rus emigrant laikraštyje, Paryžiuje, paraš eil straipsni , pasirašydamas savo pavard ir ragindamas savo vientau ius pasinaudoti bolševik paskelbta amnestija. Jisai pats tuoj m ieškoti reikaling dokument gr žimui Rusij . Savo tuometines paži ras jis taip pats apib dina:

— Nutol s nuo Dievo, aš priklausiau Karoliui Marksui ir Leninui (ži r k jo knyg “L’Ouragan Rouge”, p. 23).

Jis nuoširdžiai man , kad darbo žmogui išganym tegali atnešti tik komunizmas ir tod l padarydamas pats iš to nuosekli išvad — stojo pranc z komunist partij . Pasileido kelion po Pranc zijos pietus, varydamas raudon j propagand tarp rus , pranc z , ital darbinink ; redagavo komunistinius laikraš ius, raš straipsnius, organizavo naujus komunist padalinius Nicoje, Marseilles mieste, nepaisydamas nei policijos persekiojim , nei savo bedarb s. Prieš akis jis tur jo ken ian i j varg ir su juo nor jo kovoti...

RUSIJ

Dalyvaujant slaptuose susirinkimuose jam pasirod trupu keista, kad ia sakoma be gin priimti iš kitur ateinanius sakymus, jam buvo nemiela išgirsti vieno draugo-komunisto prisipažinim , kad tasai, užimdamas atsakoming viet darbinink vienete, slaptai ima nuo darbdavio pinigus, už tai, kad neišvest darbinink streik . Ta iau tas nepalauž jo tik jimo komunizm . Ilg damasis grei iau išvysti raudon j t vyn , jisai, su žmona ir vaiku iais, 1926 m. gruodžio 31 d. laivu “Tadla” išplauk Rusij .

Pakeliui, beb nant laive, šiokie tokio nedarnumo jo sitikinimus neš vieno j rininko pasakojimas, kad jam tek

b ti Batume, Novosibirske ir kad tenai uosto darbininkai rusai labai skurdžiai apsireng .

Konstantinopolyje jam teko sutikti vien kaukaziet , neseniai pab gus iš Rusijos. Kaukazietis, sužinoj s, kad Podgaetskis gr žta Rusij , pratar :

— J s gr žtate t pragar ? Keliuokite, tik nesigail kite v liau...

Laivas pasiek pirm j SSSR uost — Batum . Tas j rininkas, pirmiau kar iai atsiliep s apie sovietus, dabar atkreip Podgaetskio d mes :

— Ar matai t ginkluot kar , kurs dien nakt saugo iš jim iš m s laivo? Jis ia pasiliks iki m s išvykimo... ne leisdamas ir neišleisdamas nei vieno asmens be G. P. U. (policijos) sutikimo. Ar matei, kaip vakar iškrat laivo tarnautojus, vykstan ius miest ? Ar t vadini laisve? Ar matai, kaip apsireng uosto darbininkai? Ne taip, kaip anas G. P. U. komisaras, kurs vaikštin ja pirmos klas s tiltelyje!..

Ir taip, 1927 m. sausio 21 d., Lenino mirties metin se, Podgaetskis su šeima, po dešimties met klajojimo užsieny, išlipo Rusijos krantus, o jo širdis deg mintimi:

— Visos mano j gos, visas mano gyvenimas — atrastajai t vynei. Aš atsiduodu jums, Soviet Rusijos darbininkai.”

Rusiškoji arbata užėigos name jam pasirod taip skani, tik skurdžiai atrod tie elgetaujantieji vaiku iai, kurie praš nors k snelio duonos.

RAUDONOJI V LIAVA IR KRAUJAS

Pamažu prad jo užsimegsti pažintis, net ir su G. P. U. žmon mis. Vienas iš j pasakojosi:

— Žinote, civilinio karo metu mums teko šaudyti ir darbininkus, kurie nenor jo eiti su mumis. Ar matote t Raudonosios v liavos medal ant mano kr tin s? Tai atlyginimas už mano pasitamavim numalšinant angliakasi streik ...”

Atsimindamas dabart , vykdom j kolektyvizacij (kinink pervedim komunistinius dvarus), jis prid jo:

— Praeit nakt mes nušov me penkis “kulokus” (taip bolševikai pravardžiuoja stambesnius kininkus)... Š vakar mes likviduosime kai kuriuos kitus...”

Kit vakar Rostove Podgaetskiui teko išsišnek ti su b - reliu vyr , kuri vienas papasakojo, kaip jie “likvidav ” di-

d j kunigaikšt Mykol , caro Nikolajaus II brol . J areštavusi raudon j vyriausy b garantavo, kad negr sia joks pavojus jo gyvybei, bet 1918 m., art jant baltiesiems, raudonarmie i dalinys nak ia siverž kambar , kur buvo kunigaikštis. Nekreipdami d mesio jo protestus, išsived ir sušaud , o jo k n sudegino taip, kaip ir caro šeimos.

Savo sp d apie š gird t pasakojim , taip aprašo Podgaetskis:

— Instinktyviai aš prispaudžiau prie širdies savo maž berniuk , kurs miegojo šalia man s ir pirm kart nuo atvykimo Rusij kilo baisus klausimas manyje: “Ar gerai aš padariau ši šal atsiveždamas s nel ?”

Nuvykus Maskv pirmu jo žingsniu buvo atsilankymas Kominterne, pranc z sekcijoje, ia jisai sutiko du pranc z angliakasiu, savo draugu, kurie Pranc zij buvo apleid prieš aštuonis m nesius. Tas trumpas pabuvimas Rusijoje jau buvo jiems pakankamas pakeisti savo paži ras komunist roj . Juodu tik trumpai prasitar apie raudon j tvark :

— Vadai linksminasi, o darbininkai... alksta bedarb je...”

Podgaetskio ilgesys buvo aplankyti savo t višk . Rog mis žiem iš stoties važiuojant namus jis sužinojo, kad visa eil jo mokslo draug jau žuv nuo bolševik .

Savo t višk s bažnytkaimyje cerkv rado uždaryt , o šventik ištremt :

— J išvež d l to, kad jis buvo dvasininkas ir kad j myl j o kaimie iai, tik už t , — pasakojo vienas valstietis.

T višk atrod kaip kad b t “sunaikin j barbarai, kurie nežinojo kito pasismaginimo, kaip tik griauti.” Nam langai išdaužyti, kiti pridengti lentel mis, balkonas nugriautas, medžiai iškirsti. kyje kurtas sovchozas (valdžios dvaras). Negeriau atrod ir kaimas, už mylios nuo sovchozo. Motina jau buvo mirusi.

REDAKTORIUS MINSKE

Podgaetskis — žurnalistas. Baltgudijos sostin je, Minske, jisai buvo priskirtas literat ros skyriaus redaktoriumi prie dienraš io “Rabo ii” (Darbininkas). Tas darbas jam sek si. Metams praslinkus soviet žurnale “Molodniak” (Jaunyst) buvo išspausdintas jo pirmas romanas “Streikas”.

Neži rint keletos maž nusivylim , jis vis dar pasiliko komunistu. Jis rašo:

— Visa širdimi aš mečiau kovą už komunistines idėjas, kurias, neatsižvelgiant nieką, tada aš dar laikiau teisingomis ir žmoniškomis. Aš rašiau straipsnius ir knygas, aš organizavau fabrikuose komunistinį ir materialistinį (betikių) darbininkų ir jaunimo auklėjimą ...”

Kaip laikraštiniškai jisai turėjo progos stebėti tuos vaivairius Sovietų gyvenimo faktus. Vieną kartą redaktorius jį pasiuntė aprašyti žmoniją “entuziazm” uždaryti bažnyčią ir nuplaukiant kryžius nuo bokštų. Aprašyti jam buvo nelengva, nes jis žinojo, kad gyventojai “nubalsavo” tą bažnyčią uždaryti, tik kai dvasininkus ir daug tikinčiųjų suareštavo, ištrūmė.

— Viliu, — rašo jisai, — laike vis balsavim, kuriuose tik man teko kaip laikraštiniškai ar kaip rinkti jai dalyvauti, džia, aš pastebėjau visiškai nesiskaitymą su žmonijos nuomone, tampa komedija, neva, laisvi, kurios buvo supanti teroras.”

Kai du bebožniškai (bedievi) organizacijos nariai griovė bokšto kryžius:

— Susirinkusi minia tylėjo. Moterys verkė ir meldėsi beveik garsiai. Daugiau kaip šimtinį, atkreipusios akis pilk dangų, puolė ant kelių patpurvinoje gatvėje.”

Kai jis savo aprašyme paminėjo ir šią žmoniją laikyseną, partijos cenzūra ir redaktorius išbraukė.

Vieną dieną vyriausias redaktorius pasiuntė jį Minsko G. P. U. (slaptos policijos) centrą, pas lenką komunistą Dobrinską. Jis buvo specialus bolševikų špionažo agentas tarp katalikų. Laikraštiniškai jį jau pažino iš pirmąją savo atvykimo dieną Minską, kada su juo Minsko komunistiniame universitete kartu studijavo marksizmas. Tas Dobrinski atvykusiam laikraštiniškai komunistui Podgaetskiui papasakojo, kad perit sekmadienį beveik visi lenkų mokyklos mokiniai atliko išpažintį ir priėjo Komunistų.

— Reikia parašyti, kad klebonas privertė jį gal!

— O jei klebonas užprotestuos? — paklausė laikraštiniškai.

— Ne, ne, — šypsodamasis pratarė Dobrinski. — Jau jo nebėra parapijoje...

— Areštuotas?

— Taip. Ateinančiame savaitę vyks penkeriems metams Solovkas (baisi ištrūmimo vieta šiaurėje)... Nerašykite, kad

jis nusmerktas. Jis turi šalinink ... žinai su katalikais, jie daugiau pasitiki savo kunigais, kaip mumis... To irgi nerašykite... Bet tas klebonas brangiai užsimok s už savo pasisekim ...

Žinia apie tuos vykius ir tam komunistui Podgaetskiui padar didelio sp džio, bet jis galvojo kiek kitaip:

— T sen klebon areštavo tik tod l, kad jisai išpild savo pareig . Ar gi tas teisinga, net ir netikin iojo akimis ži rint?.. K gi mes tuo areštu parodome, jei ne savo doktrinos (komunizmo mokslas) silpnum ?..

Toliau, tas slaptas policijos agentas sakin jo laikraštiniinkui, kad jis turi parašyti, jog buvo rasta zakristijoje kontrevoliucini rašt ir nepadori knygy , nors tai buvo grynas prasimanymas.

Gyvenimas Sovietuose jam atideng baisi tikrov :

— Koki pamok aš gavau, — rašo jisai, — kokius li d nus atradimus aš padariau per tuos penkiolik m nesi buvimo Soviet žem je! Darbinink mas s, neži rint m s visos prieštykbin s propagandos, pasiliko prisiriš prie savo religijos ir jaut si laimingi tur dami tik jim , vilt , meldamiesi. Inteligentai, paprasti tikintieji ir kunigai garbindami Diev pri m kent jimus, ištr mim , kal jm , priverstinus darbus. Ar mes turime teis , ar tas naudinga masi gerovei (apie k komunistai, sakosi, r pinasi) atimti iš j paskutin vilt , vienintel paguod , vienintel ir tikriausi j g , padedan i nugal ti nelaimes, nedateklus, gyvenimo sunkumus.”

Taip, kad rašytojas Belina-Podgaetsky tvirtina:

— Aš galiu tvirtinti, kad gal jokioj kitoj šaly aš nesu rad s tiek tik jimo, kaip Rusijoje, oficialioj ateizmo (bedievyb s) karalyst j ; ir tas ugingas persekiojam j milijon tik jimas suvaidino pirmaeil s svarbos vaidmen mano atsiver-time.”

IŠMET IŠ PARTIJOS, KAM SERGAN IAI MOTINAI NUNEŠ ANTKLOD

Rašytojas Belina savo aukš iau min toj knygoj (“L’Ouragan Rouge”) aprašo daug fakt iš Soviet Rusijos gyvenimo. Pavyzdžiui, jam teko b ti pos džiuose bolševik komisijos, kuri praved “valym ” rašytoj tarpe. Prie komisijos stalo buvo pašauktas vienas jaunas rašytojas ir jam užduotas klausimas :

— Ar j s neaplank te žmonos vieno “kuloko” (stambenis kininkas), mirusio Sibire ir ar j s nepalikote dovan tai darbo klas s priešininkei?

— Taip, aš tai sergan iai moteriai nunešiau vilnon antklod , kurios ji buvo taip labai reikalinga, — tvirtu balsu atsak rašytojas.

— Nunešei tam priešui?

— Ne, drauge pirmininke, tai mano motina!

— Vistiek, — kalb jo tasai su kruvina šypsena. Tikras komunistas negali laikyti motina partijos priešinink s...

Ir taip, tas rašytojas, už pagalb savo sergan iai motinai buvo išmestas iš komunist partijos.

— Kai jisai jo pro šal , pasteb jau dvi ašaras riedan ias per skruostus, — rašo Podgaetskis apie t vyr .

Kit išmet iš partijos, kad jo t vas kitados buvo policininku, nors tas asmuo tebuvo tik dviej met amžiaus kai jo t vas mir ...

Rašytojui Podgaetskiui teko vykti kaimus, kur bolševikai prievarta iš kinink atimin jo gr dus ir juos varu gr do kolchozus. Vykstant vien viet tulas komunistas sav j tarpe pasakojo, kad tame bažnytkaimyje esan iam rus šventikui komunist partijos žmon s sak viešai išsižad ti tik jimo, gi jisai to nepaklaus , nors žinojo, kad jam gr sia ištr mimas Sibir . Jis vieton atsižad jimo lip s sakykl ragino tikin iuosius neatsisakyti Dievo ir ginti Bažny i .

Už t darb , — pasakojo ekistai, — šventikas jau es s kelyje Solovkas.

— Soviet laikraš iai, žinoma, neig , kad GPU buvo sakiusi dvasininkui prieš tikin iuosius užsiginti Dievo, bet mano apklausin jimas nuvykus viet , parod , jog taip buvo, — rašo Podgaetskis.

Tasai rašytojas nuvyko kaim . ia v l jis išgirdo draugus komunistus pasakojant apie kaimiet , kurs pasak , kad priešinsis prieš tuos “pragaro atstovus”, kurie kininkus varo kolchozus (komunistinius dvarus). Bolševikai j sušaud . Pirm negu kulkos sp jo j perverti, jis dar sp jo persižegnoti.

—“Kokia dr sa, koks tik jimas” m s iau aš, savo sieloje steb damasis, — rašo apie tai Podgaetskis.

Ieškodami grūdą, bolševikai panaudojo komunistų vaikų organizaciją — pionierius, palenkdami, kad mažieji išduot tų paslaptį. Vien iš jų, vardu Kolka, bolševikai nusivedė tų vaikų. Pamatę, kaip Kolka parodyti, kur paslėpti grūdai. Tas bolševikų pionieriuosna trauktasis berniukas parodė vietą už malūną. Tų vaikų buvo pritrenktas, kad bolševikų takonu pateks į jo berniukas dabar išduoda savo tų vaikų. Sikarš iavęs kaimietis smogė akmeniui galvą ir Kolka sukrito. Dabar nirsęs vyras puolė bolševikų vyresnįjį, bet šis staiga išsitraukė revolverį ir paleido kaimietį kulką kaktui. Ant baltojo sniego tų vaikų susmuko šalia su nauslavono.

Ši matyt scena ir to baisaus skurdo Rusijoje paveiktas, Podgaetskis rašo apie tuos komunistinius vaikus:

— Buvimas Sovietų Sąjungoje man aiškiai rodo, kad tikrumoje ta (kolektivizacijos) teorija, jį ga pravedama gyvenime, privedė kraštą prie bado ir prie baidos, beprasmišką kentėjimą. Ir šioje 1930 m. sausio mėnesio naktį aš sau uždaviau klausimą: ar pateisinamas kaimo kininkavimas bado pakeitimas, jei jis lydimas tokio kraujo praliejimo ir tiekos ašarų?!”

Podgaetskis praleido nemigą naktį ir sau pasižadėjo nepridėti rankos prie tų kruvinų vykių, pasitenkinti tik spaudos stebėjimo vaidmeniu.

— Trys savaitės kelionių po kankinamos rusų tautos kaimus! — rašo buvęs komunistas Podgaetskis aukščiau minėtose knygose.

— Dar ir dabar, rašant šią knygą praslinkus šešeriems metams nuo tų tragiškų 1930 metų ir esant toli nuo Rusijos, aš stingstu iš pasibaisėjimo. Iš kaimo kaimą aš keliavau su darbininkų brigadomis ir GPU budeliais. Dėl ko aš jau su tais budeliais į kruvinuoju keliu? — Iš pradžių — kaip specialus sovietų laikraštis atstovas. Aš žinojau, kad atsisakyti tų tragiškų kelionių būtų išstatyti save pavojų būti areštuotam, o aš turėjau žmoną ir du vaikus, kurie man sėdėjo Minske ir kuriuos aš norėjau būtinai išsaugoti... Antroji priežastis, vertusi mane tų tragiškų kelionių — buvo maloni širdžiai. Aš norėjau viską žinoti, aš norėjau viską matyti savo akimis, kad paskiau galėčiau daryti sprendimą žinodamas viso to priežastis...” (pusl. 120).

Toliau tas buv s raudon j rašytojas pasakoja, kad atvyk Otrados kaim GPU agentai rado tuš ius namus. Karv s ir kiaul s nebegyvos puvo tvartuose, arkliai lakst po miškus; trobose prieš šventus paveikslus tebedeg žvak s ir lemput s, kurias žieb kaimie iai prieš pab gdami užsien .

L KTUVAI PRIEŠ KININKUS

Kitoj vietoj kaimietis rastas pasikor s tvarte. Jis beve-lyjo pasirinkti mirt , kaip sugriaut gyvenim komunist san-
tvarkoje.

— Tuos “kulokus”, j žmonas ir vaikus, dažnai išskir-
dami vienus nuo kit , apsidengusius senomis serm gomis, te-
pasi musius tik truput milt ir truput lašini vež skaus-
mingu keliu Sibir , kur j lauk nežmoniškos kan ios, —
rašo Podgaetskis apie Rusijos kaimie i likim . Jiems aiškiai
buvo duota suprasti:

— kolchoz arba Solovkas (ištr mim).

Komisaras pakviesdavo kaimie ius savo kambar ir iš-
ties s revolver valstie io smilkin , tardavo:

— Arba tuojau pasirašyk prašym stoti kolchoz , arba
tuoju tav s laukia mirtis (pusl. 121).

Šioms ir panašioms teroro priemon ms žmon s m prie-
šintis :

— Pavyzdžiui, Kaukaze raudonosios armijos daliniai su
tankais ir l ktuvais bombarduodavo, o v liau su durtuvais
puldavo sukilusius kaimus (pusl. 121).

Savo galutinius sp džius tas soviet laikraštininkas taip
apibudina:

— Perg zdintas vaizd , kuriuos ma iau trijų savai i
kelion je po kraujuojan ius kaimus, giliai nelaimingas ir nu-
sivyl s, pabaigoje sausio m n., 1930 m., aš gr žau Minsk
(pusl. 121).

— Ir šitos skerdyn s vadinasi socializmas! Argi šie žmo-
n s, krauju aptaškytomis savo rankomis tikisi sukurti nauj
pasaul , teising ? O ir aš pats, ko gi ia tarp t galvažudži ?!”

— rašo Podgaetskis.

BOLŠEVIK MIESTUOSE

— Jei kaimuose raudonasis siutimas drask si visoje pil-
numoj, tai ir miestuose viešpatavo nežabotas gyvuliškas te-
roras, — rašo jisai (“L'Ouragan rouge”, pusl. 123).

Terorizuoti miesto gyventojus bolševikai rado progos ieškodami aukso ir užsienio valiutos:

— Su negird tu žiaurumu GPU agentai, apsir pin neribotais galiojimais, kaip išalk vilkai, met si ant nelaiming - j , neturin i jokios priemon s apsiginti. “Jie pasigav mano sen d d svilino liepsnele jo padus, kol šis prisipažino, kur pasl p s savo kuklias santaupas, viso šimt auksini rubli ”, man pasakojo viena Minsko darbinink , — rašo Belina-Podgaetsky (p. 124).

Toliau jis pabr žia:

— GPU siutimas netur jo rib ... Jie šaud kunigus, pas kuriuos po sekmadienio Miši rado kolektos (rinkliavos) pinig - us. Areštavo šimtais žmones ir laik juos kal jime, kartais g dingai tort ruodami neva d l pinig pasl pimo. Areštavo gydytojus, pas kuriuos rado kelet doleri , reikaling užsienio mokslini kny g pirkimui. Areštavo dentistus, kurie tur jo aukso dant taisymui” (p. 124).

— Iki gyvenimo pabaigai man išliks atminimas to sustin - gusio dvylikos met berniuko lavono, kurs buvo rastas 1930 m. vasario m nesyje apleistuose t v namuose, — rašo Beli - na-Podgaetsky. (pusl. 126).

— Tai buvo s nus dentisto, areštuoto ir ištremto su savo žmona, vis d l t “valiutos nusikaltim .” Vargšas vaikutis, palik s vienas “laisv je”, klajojo miesto gatv mis, nežinoda - mas k daryti. Niekas, net patys artimiausieji jo t vo ir mo - tinos paž stamieji, nedr so juo r pintis — perdaug didelis pa - vojus b ti apkaltintiems “palaikius ryšius su tariama šei - ma...” Berniukas, nerasdamas jokios paramos, bevelijo pasi - karti.”

Rašytojas Belina-Podgaetsky mat mas mis išvežamus kininkus, kurie jam pasakojo apie motin , kuri desperacijos priepolyje, pasteb jusi, kad vagono durys neužrakintos, trau - kiniui einant per tilt met si su dviem vaikuiais up , mir - tyje matydama išsivadavim nuo basi tremtin s kan i .

Priverstinės kolektivizacijos rezultatas buvo — badas:

— Šimtai t kstan i mirusi koncentracijos stovyklose, milijonai mirusi iš bado ... štai balansas (p. 129).

Šie matytieji, pergyventieji faktai padar nepaprastai gil sp d rašytojui Belinai-Podgaetskiui. Rusij jisai at - vyko sitikin s ateistas ir karštas komunistas, ta iau kruvina

Rusijos žmonėms skriauda, ryžtingas tikinčias, ypač katalikus, ištikimumas savo tikybai atskleidė naujus pasaulius jo siekioje. Jis rašo:

— Sovietiškas ateizmas mane išgydė nuo ... ateizmo ir mane sugrąžino prie katalikų Bažnyčios; gi ekonominėje ir politinėje srityje — priverstinos kolektivizacijos (kininkų grėsmė komunistiniams dvarams) baisenybomis ir katastrofiškai to padariniai atgrasina mane nuo komunizmo (pusl. 129).

BEZBOŽNINK (BEDIEVI) MITINGUOSE

Kai 1930 m. vasario 2 d. popiežius Pijus XI paskelbė savo laišką prieš tikybės persekiojimą Rusijoje, buvo Minske suaruštos manifestacijos prieš Vatikaną. Suvarytiesiems piliečiams kalbotojais buvo išvilkti vis praeitį šimtmečiui purvai prieš Bažnyčią ir Romos popiežius apskelbtas esantis „kapitalizmo tarnyboje“.

Tame mitinge, kaip laikraščio atstovas, dalyvavo ir Belina Podgaetsky. Besikalbėdamas su kitu komunistu iš to jis sužinojo, kad Minsko katalikų bažnyčia esanti pilna, nežinodami bebožninkų (bedievi) surengtos prieštikybinių manifestacijų. Laikraštiniui parpašiam pamatyti. Parodė savo žurnalisto liudymą, jis prašė pro eiles policininkų, kurie nieko kito neišleido iki mitingo pabaigos. Jis rado bažnyčią gausiai pripildytą žmonėmis. Senas kunigas irgi klupo prieš altorių. Jis nesakė žodžio, bet bažnyčioje buvo jaučiama, kad kyla atsisteisimo valandos prieš tuos žeidimus Dievui, kurie piktžodžiautojai tariami „Laisvės aikštės“ mitinge.

Ir komunistų rašytojui tas padarė gilaus spūdžio. To akimirksnio pergyvenimus jis taip aprašė

— Tikiu, jį susirinkusi mas matydama, aš galvoju: — Koks nuostabus susiorganizavimas, kokia vienybė tik jime, koks ryžtingumas kentėjimui akivaizdoje... Romos Popiežius yra didelė moralinė jėga!.. Kaip gi mes esame juokingi tik damiesi galėsi nuveikti tų jėgų savo blankiomis demonstracijomis ir žeidžiančiais straipsniais...

Ir kaip žaibas mane perskrodė mintis: „Jei kada nors taip pasidarys, kad aš nebegalėsiu toliau pasilikti netikinčiu, jei kuri diena aš pajusiu savo tikėjimą atgimstant, tikrai aš pasuksiu Romos katalikų tikėjimą!“

Ir ne jis vienas taip jautė. Kažkoks provoslavų kaimietis tuo laiku Baltgudijoje paslapčia išdrįso kalbėti: „Žiūrė -

kite, Romos popiežius protestuoja prieš bolševik vykdomus žudymus. Aš žinau, popiežius yra galingas ir visose šalyse gerbiamas. A i Dievui, mes nesame vieni kovoje su raudonuoju š tonu!”

Net lenkiškos kominterno sekcijos Maskvoje leidžiamo laikraščio “Lenk trib na” direktorius, keletui m nesi prasliskus, rašytojui prasitar: “Jau tie Baltgudijos bezbožnikai savo propagandoje prieš katalikyb tikrai perženg ribas... Reikia suprasti, jog katalikyb yra labai galingai organizuota j ga, kad j b t galima taip atakuoti be pasiruošimo, be metodo... Kokie gi iš to rezultatai: vietoje susilpninti katalikyb Baltgudijoje, j s tik j ugdote”

Rašytojo Belinos pasaul ži ra keit si

— Nusivyl s komunizmu, atsipriklins ta klasi kova, kuri visiems atneša tiek kent jim , aš supratau, kad tik tai koj, ramyb j darbo ir kapitalo susitarime yra galima pagerinti gyvenimo s lygas, kurios, deja, darbinink mas ms dažnai yra skausmingos, — taip aprašo jis ano laiko savuosius pergyvenimus. Ypa jam dar gilaus sp džio katalik socialin doktrina (visuomenin s santvarkos mokslas):

— Argi katalikai kaip tik to ir nemoko? Argi katalikai savo enciklikose “Rerum Novarum” ir “Quadragesimo anno” neskelbia taikos tarp darbo ir kapitalo, argi nereikalauja proting reform , argi nepalaiko darbininko teisi ir jo žemiškos laim s.”

Ypa j paveik Rusijoje, tikybini persekiojim metu, katalik parodytas ryžtingumas. Jisai bevaikš iodamas soviet sostin s Maskvos gatv mis, galvojo:

—Nusigr ždamas nuo ateizmo (bedievyb s) ir pasukdamas ties , argi aš turiu pulti antr klaid : herezij (klaidatikyb) ar schizm (atskal) ? Argi nereikia man krypti tikr j , istorijos rodyt krikš ionyb s šaltin ? Kristaus Karalyst turi b ti visuotina; ji negali b ti uždaryta kokiais apribojimais... Kokia gi kita religija atitinka tam idealui, jei ne katalikyb ?!

SLAPTAS NUSISKUNDIMAS MINSKE

Mykolas Belina-Podgaetski, beb damas Rusijoje, už j s pas savo paž stam , išgirdo iš jo šitok nuošird nusiskundim :

— Aš vis amži kovojau už socializm , bet ne už šitok

gyvulišk . Civilinio karo metu aš tris kartus slapta per jau balt j front , kad vary iau propagand j užnugary. Du kartu aš buvau Vrangelio dalini areštuotas, du kartu pasmerktas mirti ir du kartu išb gau iš Rostovo kal jimo... Ir mums, kurie su ginklu rankose kovojome už socializm Rusijoje, mums dabar sunku ži r ti kas dedasi ia... Tai juk t kstant kart blogiau kaip carizmas!.. Daugiau nebegalima bendradarbiauti su stalinistais, reikia prieš juos kovoti, kaip mes kovojome prieš carizm ... Visomis priemon - mis..."

Taip kalb jo senas revoliucionierius, ir t gird damas rašytojas Belina — Podgaetskis m st :

— Kiekvienas žodis, kur jis pasak , rodos, iš mano širdies b t buv s paimtas, lyg aš pats kalb iau (pusl. 163-165).

O juk rašytojas Belina-Podgaetskis patsai buvo virt s komunistu, karštu. Nebodamas pavoj iš policijos pus s slapta steig raudon j celes važin damas po piet Pranc zij . Ilg damasis bolševizmo t vyn s gr žo Rusijon, buvo paskirtas vienu iš dienraš io redaktori Minske, paraš s daug straipsni ir net knyg , girian i revoliucij , Stalin , soviet santvark , bolševizm .

Kas gi j taip pakeit ? Atsakymas aiškus: pamatymas baisios kasdienin s tikrov s pa ioj bolševik Rusijoje.

Vien dien jo paties žmona Minske išstov jo eil je nuo penki valand vakaro iki pirmos valandos nakties ir sugr žo verkdamas, negavusi n t poros svar duonos, kuri jiems pagal korteles priklaus .

Kaip rašytojui, jam teko ilgus vakarus, ilgas naktis prie stalo s d ti, bet ir ia gaudavo taip mažai to žibalo lempoje šviesai palaikyti! Daug kur Rusijoje balana buvo gr žusi, nors tiek daug buvo daroma propagandos iš tos elektrifikacijos. Rusijoje buvo steigtos specialios krautuv s aukštesniems valdžios ir partijos pareig nams. Kai rašytojas Belina-Podgaetskis band vien iš j aplankyti, paklaus jo ar jis turi special leidim ir, kadangi netur jo, tai ne leido.

— Susig d s,—rašo jisai, — aš apleidau t kooperatyvo krautuv , pasidariusi nebeprieinam man, kaip ir daugeliui šios "laisvos" šalies 'pilie i"... Ir taip, štai mes parij (atstunt j) sluoksnis šio paiko r žimo akyse, — galvojau aš" (pusl. 149).

Negana to — tarnautojams algos nebuvo laiku išmokamos, rašytojai ir žurnalistai laiku negavo honorar (pusl. 150).

MAJAKOVSKIS SAVE PALEIDO KULK , KUPALA DURKL SUSIVAR

— Tuo gi tarpu raudonasis teroras siaut , ypa tarp intelektual . Kas nakt G. P. U. “juodvarnis” (policijos mašina) sustodavo tai prieš t , tai prieš t nam . Visuose namuose buvo deginami rankraš iai, laiškai, fotografijos, visi tartini raštai, o kas gi neb t tartina šalyje, kur už kok posak susenusiame per met eil laiške, gal jo išsi sti priverstiniems darbams arba sušaudyti, — rašo Belina-Podgaetskis (pusl.

151). Taip, kad ir jisai sudegino savo kelioni užrašus, dienoraš ius, užsieny surinktus dokumentus, žodžiu, medžiag , kuriai surinkti buvo pašv sta daug laiko ir kuri jam b t buvusi naudinga k rybos darbui.

— Atmosfera buvo taip pritvinkusi, kad daugelis mokslinink ir rašytoj , pavarg nuo tos nuolatin s gr sm s, nuo to kasdienio laukimo areštuojant, nutrauk savo gyvast . Revolverio š viu užbaig savo karjer poetas Majakovskis Maskvoje. Kitas š vis atsiliepi Minske, išraudamas iš gyv j tarpo istorik , Baltgudijos moksl akademijos nar Jakubovsk . V liau Baltgudijos poetas Janka Kupala, sekamas, kaip ir abudu pirmieji, sismeig durkl savo kr tin , sunkiai susižeisdamas, bet dar buvo išgelb tas... O kiek kit , mažiau garsi , pailgino nusižudžiusi s raš , kur pradžioje spind jo tokie vardai, kaip rašytojo Sobol ir poeto Esenin”, — rašo Podgaetskis (pusl. 152).

Bedirbant vien dien Minsko dienraš io redakcijoje prie rašytojo Podgaetskio pri jo pagyven s, barzdotas žmogus, rankoje glamžydamas stambok rankraš t . Pasirod , kad tai buvo t vas žinomo jauno rašytojo G. Kitados j šeima tur jo nam . Bolševikai j konfiskavo, šeiminink išvarydami ankš t t nam r sio kambar (“beisment ”). Pagaliau ir iš ten iškraust . Senas, inteligentiškas vyras nusisamd mažyt kambar l kitur, šiek tiek užsidirbo svetim kalb pamokomis, bet neb t pragyven s be s naus pagalbos. Apie tai sužinojo bolševikai ir prigrieb rašytoj G. — Kam jisai šelpia t “liaudies prieš ”.

— Betgi jisai mano t vas!
— Kas jis tau beb t , jis yra darbo klas s priešas!
— Jis mirt be mano pagalbos! K aš turiu daryti?!
— Arba jis, arba mes (komunist organizacija). Duoda-
me tau tris dienas pasirinkti...

Kai t vas sužinojo, kas s nui gr sia, pasisteng t proble-
m (klausim) išspr sti diena anks iau prieš termin : jis
met si ant b gi ir važiuoj s traukinys j sudrask ... Bet vis
tiek, praslinko dveji metai ir rašytoj G. išmet iš organiza-
cijos už jo... kilm iš "burž j ", kad ir maž j ...

KRATA VIEN VIDURNAKT IR PLANAI PAB GTI

Art jo eil ir rašytojui Beilnai-Podgaetskiui. Ir j jo na-
mus tamsi 1931 m. sausio m nesio nakt siverž G. P. U.
Stropi krat dar dvi valandi. Nieko tartino nerado, paliko
neareštav . Kai j šeima liko viena ir apramino persigandu-
sius vaikus, verkdamą žmoną pratar :

— Ne, ne toks gyvenimas ne manomas!

Kas d josi po t vis pergyvenim paties rašytojo širdy-
je, kuri pirma buvo raudonai kaitusi komunizmui, jis pats
aprašo:

— Man pasidar aišku, kad sovietinis bandymas buvo ne-
pasisekimas visose srityse; jis nieko kito rus tautai neneša,
kaip tik bekraš ius ir nepateisinamus kent jimus... Komuniz-
mas yra biauriausias žmogaus asmens paniekinimas, ir ne jo
nešamasis ateizmas (bedievyb) gal s palaikyti žmonė dor
ar išaukl ti ateities kartas. Toliau remti šitok režim , b t
nusikaltimas prieš t vyn , prieš taut , prieš šeim ir prieš
savo s žin ..

Ir dabar, kai aš toli nuo t vyn s rašau ši knyg , aš noriu
rasti kok švies bruož tame laikotarpy savo gyvenimo So-
vietuose, ir nerandu... Tik kraujas, teroras, badas, melas, —
rašo Belina-Podgaetski (p. 170).

Dabar buvo jo tik vienas troškimas:

— B gti iš Rusijos su savo šeima, dar kart iškeliauti
kuri laisv šal , savo rašytojiškus ir žurnalistinius gabumus
pašv sti kovai prieš komunizm , kad atidary iau akis t , ku-
rie, kaip aš kitados, dar gaivinas iliuzijomis (klaidingomis
simpatijomis) link Rusijos. Tuo labiau tai mano pareiga, kad
aš, kai dar buvau užsieny, darbavausi komunistin s propa-

gandos labui. Ir kaip brangiai man kainavo manoji klaida! Visiems tiems, kuriuos aš suklaidinau, turiu pasakyti ties apie "komunistin roj" (pusl. 171).

— Nuo tos tai tragiškos nakties aš likau sitikinusiu, apsigalvojusiu ir nepermaldaujamu Stalino režimo priešu, — rašo Belina Podgaetskis (pusl. 172).

Dabar jis galutinai nusprend iš Rusijos bgti.

Ieškodamas galimybi nuyko Maskv . ionai:

— Kažkas, stipresnis už mano vali , trauk mane tas bažny ias, tuos vienuolynus, kapines, kuriuos raudonoji valdžia buvo pasmerkus virsti griuv siais ir kuriuos taip dažnai tikintieji gražiai užlaik ... Ar tai buvo mano noras melstis, visiškai susitaikinti su Dievu ? — Galb t. Bet tada tai buvo dar tik blankus jausmas... Melstis dar aš nemok jau... Aš nor jau tik ti, bet aš dar tebebuvo žmogumi prieš uždarytas duris, už kuri laukia begaliniai turtai. Kaip jas atidaryti? Iš viso, ar aš jas kada patrauksiu, ar jos pa ios man atsidarys?., (pusl. 194).

Taip bem stydamas jis pateko ant kapini , ia sutiko rus šventik , be darbo, be l š ir dav jam auk :

— Atlaikyk Mišias... Už Rusij , už mano t v , už nelaimingus...

ŽMONA UŽSIEN , RAŠYTOJAS PRIE MALDOS

Slapta nusprend s Rusij apleisti, susitar s su žmona, neva, pa m perskyras. Ji atgavo Vokietijos pilietyb (buvo ved s j Ruhro krašte) ir sigijusi dokumentus ruoš si išvažiuoti traukiniu. Kur laik j šeima gyveno netoli Maskvos, kaime. Kartais naktimis ia pasibelsdavo ateiviai, graudžiu balsu prašydami:

— Pasigail kite, duonos d l vaik . Ukrainoje mes mirštame iš bado...

Gav gabel l jie nevalgo, o d koja:

— Neturime teis s to k snio valgyti. Mes išdžiovinsime ir siusime vaikams, žmonoms Ukrainon, kur miršta iš bado.

Belina-Podgaetskis viena proga nuyk s Minsk , stotyje randa pilna sta i ir gulini kaimie i . Vienam pakrašty didesn stis.

— Kas ten darosi? A, tai kaimiet parkritusi... Tarp keleivi pasitaik s gydytojas nustato, kad ji mirusi iš bado...

Kiek panašiu lavon aš ma iau stotyse ir gatv se Odesos, Charkovo ir kitose?! (p. 203).

Pagaliau žmon , apsir pinusi leidimais ir kelion s bilie-tais (tik tais), išleido. Jis pasijuto taip vienas. Beeidamas so-viet sostin s gatv mis dabar jis kalb jo po daugelio met savo pirm j mald :

— Mano Dieve, esi taip geras, gailestingas ir galingas... Globok mano žmon ir vaikus... Pad ki man, Dieve, sveikam išeiti iš šio sovietiško pragaro, ir vis likus gyvenim aš pa-šv siu Tavo tarnybai gynimui didžiojo katalikyb s reikalo..." (p. 212-213).

Bet tai buvo nebe pirmoji jo malda. Apie pirm j jis rašo knygos žangoje:

— Naktis... Mano pirmoji malda, taip ne prasta ir taip karšta... Dieve, Tu esi... Aš tikiu, aš tikiu!.. Kaip gi ta malda buvo saldi tarp supan i mane pavoj !"

Dabar jo mintys vis dažniau krypo prie religijos.

Apibudindamas Rusijoje patirtuosius faktus, Podgaet-skis rašo:

— Prisidengdami darbinink "balsavimais", bolševikai uždarin jo katalik bažny ias, provoslav cerkves, protestan-t kirkes, žyd sinagogas, turk me etes. Jie masiniai tr m ir šaud kunigus, vadovaujan ius asmenis tikybiniam gyve-nime ir religini organizacij veikime, juos apkaltindami si-vaizduotais s mokslais prieš valstyb s saugum ... Laike t kruvin neapykantos, teroro ir bado met aš ir išmokau pa-žinti ir myl ti katalikyb . Tiesa, pat katalik moksl aš pa-žinau v liau, užsienyje. Ta iau jau Rusijoje pamažu, man pa-iam nepastebimai, augo mano pagarba tikintiesiems, ypa katalikams, nes juose aš ma iau pa ius nuostabiausius, pa-vyzdžius tik jimo ir dr sos, akyvaizdoje persekiojim ir mir-ties.

Mano kelias Švies (suprask, Katalik Tik jim), bu-vo ilgas ir sunkus. Bet argi trumpieji keliai yra visada patys tikriausi ?"

— ia tai, Rusijoje, ir prasid jo ateisto atsivertimas. Ne vienuolyne, ne krikš ioni draug je po tiek met tylos išgir-dau Dievo bals . Ne, tas vyko šalyje, kur Dievo vardas yra paniekintas, kur tik jimas yra persekiojamas ir išjuokiamas, kur visas gyvenimas paremtas neapykanta ir pavydu. Mano kelias, tai kelias iš pragaro vedantis švies ., (p. 5).

RAŠYTOJAS PAB GA IŠ SSSR

Nuduodamas, kad nori rašyti roman iš j rinink gyvenimo, gavo tarnyb viename laive, plaukian iame užsien , ir pasiek s Singap r pab go. Angl policija uždar j kal jim . ia jis buvo su pl šikais, j r piratais, slaptais kokaino pirkliais ir kitais gyvenimo padugni tipais. Savo sp džius jisai apraš knygoje “Derriere les murs d'une casemate” (Už kazemato m r). Jau b damas Rusijoje jisai labai palinko religij , tolimesnis gi gyvenimas jo sitikinimus šioj srity dar labiau sustiprino. Steb damas kal jimo gyvenim jis rašo:

— Religija, ypa katalik , yra pirmoji ir pagrindin j ga, kuri švelnina papro ius ir kuri, per atatinkam laik , gali tur ti daug takos nusmerktojo peraukl jimui ir atgimimui jo moral s (p. 106-107).

Dabar, tasai buv s komunizmo ir bedievyb s apaštalas, prad jo kas ryt ir kas vakar kalb ti mald . Kada jisai savo straipsniais užsidirbo reikiam pinig sum pragyvenimo pradžiai ir gal jo b ti paleistas, pirmoji jo vieta iš jus laisv buvo aplankymas katalik katedros:

— jau ir meldžiausi... Aš d kojau Dievui karštai, nuolankiai... (p. 130).

Atsid rus laisvame pasaulyje be darbo, be l š , jam visgi daug kas pagelb jo ir prisimindamas Rusijoje pakelt varg jisai rašo:

— Gyvendamas tarp t laukini vilk , kurie vadinasi “naujieji socializmo žmon s”, aš supratau, kaip tie “naujieji žmon s” yra nustoj širdies. Palygindamas dabar juos su “kapitalizmo vergais”, aš matau, kaip tie “vergai” ir “liokajai” yra žmoniški ir daug geresni negu tie “naujieji SSSR žmon s” (p. 150).

Krikš ioniškasis gyvenimas j kaskart labiau m vilioti:

— Aš pam gau dažnai lankyti katalik katedr ir ilgai melstis, ypa tose valandose, kai bažny ia buvo tuš ia... B damas vienas aš jau iausi ar iau Dievo... Tiesa, aš jau iau, kad man reikia dar daug kas išmukti, kad lik iau pilnu kataliku, bet savo širdyje aš jau buvau uoliu krikš ioniu... (p. 151).

Aplank jisai ir katalik kunig , bet dar neišdr so iškelti klausim , kurie j taip spirgino.

Tas buvo 1933 metais. Pra jo lygiai šešeri m nesiai nuo to, kaip jisai buvo pab g s iš rus laivo “Mossoviet” ir liepos

15 d. jisai išplauk Portugalij . Laike ilgos kelion s laivu jis tur jo laiko perskaityti kelet knyg apie katalik religij , apsvarstyti tik jimo tiesas, pasitarti su bendarkeleiviais, tikybos klausimuose nusimanan iais:

— Ir daugelis klausim , kuriuos aš netur jau progos sigilinti audringame Sovietijos gyvenime, nei b damas kal jime... man pasidar išsprendžiami, pilnai suprantami... Dabar man atrod viskas aišku. At jo momentas, kada aš rengiaus daryti paskutin žingsn , nes atid ti toliau b t ne tik sunku man pa iam, kurs visa širdimi nor jau prad ti praktikuojan io kataliko dvasin gyvenim , bet tai b t ir klaidinga, nes aš netur jau teis s atimti nuo savo sielos t ne kainuojam išpažinties ir šventosios komunijos g r ” (p. 223).

PRIIMTAS KATALIK BAŽNY I

Atvyk s Portugalij , jisai prad jo bendradarbiauti katalik laikraš iuose, o vien dien aplank pat Portugalijos kardinol , Lisabonos patriarch Cerejeir .

— Aš nupasakojau Jo Eminencijai savo audring , klystkeliais eit gyvenim ir t moralin dram , kuri mane iš ateizmo (bedevyb s) atved krikš ionyb : aš kardinolui pasisakiau savo karšt troškim liktis kataliku ir, kad niekas, visiškai niekas daugiau man s nebeskiria nuo katalik Bažny ios.”

Rašytojas papraš , kad kardinolas paskirt kunig , kurs j paruošt stojimui katalik Bažny i ir kardinolas paskyr žurnalo “Broteria” redaktori . Išeinant rašytoj kardinolas palaimino. Savo sp džius N. Belina aprašo:

— Kokia laim gauti palaiminim , — m s iau aš pilnas džiaugsmo. — Lai tas pirmas palaiminimas, kur aš gavau iš katalik kardinolo, pereina ir ant mano žmonos bei vaik ! (p. 225).

Apsilankymas pas kardinolo nurodyt j kunig padar jam kuo geriausio sp džio. Jis pasakojasi apie savo tuometinius pergyvenimus:

— Ne, aš nepadariau klaidos kreipdamasis Romos Bažny i ir jos tarnus, nes tik ia aš radau visoje pilnumoje t jausm , kur aš laikau svarbiausiu ir kilniausiu: krikš ioniš k j meil ! Mano v lybesnieji susitikimai su katalik kuni gais ir eiliniais tikin iaisiais patvirtino ši mano nuomon (p. 227-228).

Pagaliau rašytojas persik l Belgij . Atvyko ia visa jo šeima ir buvo neišpasakytas džiaugsmas po tiek pergyvenim v l visiems susitikti. Rašytojas, pakludamas savo širdies traukimui, pasuko pas belg katalik dvasinink , kanau- nink P. Halflans.

— Aš noriu b ti kataliku be atid lojim ... Maloniai pra- šau priimti mane Romos Bažny i , — kalb jo jisai (p. 239).

katalik Bažny i jisai buvo priimtas 1934 m. birželio 20 d.

— Karštai besimeldamas mintimi aš perb gau ilg ir kaipgi sunk keli , kurs mane atved nuo ateizmo katali- kyb , — iš Maskvos prieštikiybin ms konferencijoms skirt j sali , ši Brukselio (Belgijos sostin) rami koply i , prieš kunig , spindint šventu rimumu, kurs man, Bažny ios var- du, ia suteikia aukš iaus g r : s žin s ramyb . Pavojingas buvo kelias, bet vistiek teb nie garb Dievui man j išrinku- siam! Argi manoji Kalvarija neatved mane prie Bažny ios vart ? Ir mano kent jimai, argi jie gali b ti pakankamu atsi- teisimu už t laim , kuri Dievas man suteikia per vien iš savo kunig ? — pasakojasi savo jausmus rašytojas N. Ba- lina (p. 245).

Dabar at jo tik jimo išpažinimo valanda ir rašytojas kartojo:

— Aš, Mykolas Belina Podgaetsky, tvirtai tikiu ir išpa- ž stu visas tiesas drauge ir kiekvien skyrium, kurios yra Šv. Romos katalik Bažny ios Tik jimo Išpažinime...”

BUV S KOMUNISTAS BU IUOJA EVANGELIJ

Pabaigus tik jimo išpažinim , sek tolimesn s pri mimo Bažny i apeigos, kurias Belina taip aprašo:

— Aš dedu mano dešin ant Evangelij knygos ir man atrodo, kad kažkokia paslaptinga srov perb ga mano k nu iki pat mano sielos gelmi , nuskaidrindama mane nuo klaid . Man rodosi, lyg naujas gyvenimas mane pripildo ir kad mano akys pirm kart atsidaro. Aš matau kitok pasaul , kaip lig- šiolei, nors aš jau nuo seniau esu tikin iu... Dievotai bu iuoju Šv. Evangelij ir Šv. Kryži ... Aš esu katalikas... Iš jome botanikos sodn ... Rodos, visa gamta šypsosi: Dievas yra ma- no d kingoje širdyje (p. 247-248).

Sekan i dien jisai atlieka išpažint , kaip patsai sakosi,

beveik po 20 met tuš io ir apgail tino jausm gyvenimo, anapus Bažny ios. Kunigas bažny ioje j su žmona katalikiškai sutuokia ir rašytojas pasakojasi:

— O, tikrai, dabar mes galime su visu nuoširdumu pažad ti Dievui ištikimyb kits kitam, ranka rankon t sti m s bendr j keli iki pat karsto!.. Jaut m s laimingi, kaip tik laimingais galima b ti (p. 249).

1935 m. birželio 8 d., po atitinkamo priruošimo, buvo pakrikštyti ir abudu rašytojo vaikai. Apie tai jisai sako:

— Dalyvaudamas religin se apeigose aš m s iau, kaip gi aš buvau aklas ir neprotingas, leisdamas savo vaikus augti be Bažny ios, be naudojimosi taip kiekvienam žmogui reikalingais sakramentais. Dabar, a i Dievui, ta klaidinga ir žeminanti pad tis pasibaig . Mano vaikai — jau krikš ionys; daugiau niekas jau nebekliudo jiems eiti Dievo nužym tuoju ke liu..." (p. 251).

Jo mintys dabar taip giliai pinasi su religija:

— Dievas išgelb jo mane ir mano šeim , atved savo Bažny ios prieglobst ; Jis pad jo man išpildyti ir kit misij , kuri aš sau pasirinkau nuo pat ištr kimo iš SSSR: vakar tautoms, o labiausiai darbinink mas ms, nupasakoti visas bolševizmo baisybes ir t neišpasakyt išnaudojim , kur rus tauta pergyvena po raudonuoju jungu (p. 252).

Praslinko ketvertas met , buvo Velykos, rašytojas susijaudin s klaus si Prisik limo varp skamb jimo ir širdyje karštai meld si:

— Mano Dieve, gelb k Rusij . Padaryki kad v l iš naujo skamb t varpai visose jos bažny i varpin se, kad v l t kstan iai žvaki degt Tavo garbei bažny iose ir, pilnoje laisv je, tikin i j rankose... Su t kstan i t kstan iais savo t -vynaini aš Tave meldžiu, Išganytojau, išpl ški mano t vyn iš grabo baisybi ! (p. 258).

Pats gi apie save jisai išpaž sta:

— Aš esu nuolankus praktikuojantis katalikas, panašus t kstan ius kit , kurie visose pasaulio dalyse garbina Sutv -r j ir dien nakt — visada yra pasiruoš atiduoti savo gyvast apgynimui Dievo šventojo vardo ir Jo Bažny ios (pusl. 252).

Savo pirmosios knygos pabaigoje jis sp dingai apie save taip rašo:

—   ia baigiasi atsiminimai ateisto (bedievio), kurs sovietiniame pragare atrado išganymo keli , liko krikščioniu ir kataliku visam tolimesniam savo gyvenimui. Kaip jis atrado keli , kuris veda Diev ir Romos Katalik Bažny i , beb - damas SSSR-j e, šalyje, kur siau ia ateizmas, kur visos gyvenimo s lygos taip kombinuojamos, kad tik nukreipus žmog nuo religijos? Tikrai, mes nežinome dėl ko Dievas parenka tok ar kitok keli , tok ar kitok bandym , kad prie Sav s patraukt nusid j l. Apvaizdos keliai nesusekami. Aš tik galiu tvirtinti, kad gal jokioj kitoj šaly aš nesu rad s tiek tik jimo, kaip Rusijoje, oficialioj ateizmo karalyst j; ir tas ugingas persekiojam j milijon tik jimas suvaidino pirmaeil s svarbos vaidmen mano atsivertime” (p. 214).

VI. Rašytojos Klaros Luce Kelias Katalik Bažny i

1. GARSIOJI AMERIKOS MOTERIS; EPISKOPAL KUNIGO AN K

Kart , dar esant gyvam didžiajam popiežiui Leonui XIII, per vien audiencij kažkokia protestant staiga kreip si balt j senel :

KLARA BOOTHE LUCE

— Pasakykite, ar aš tur iau likti katalike?

— Maloningoji Ponia, — atsiliep Leonas XIII, — elgkit s taip, kaip Jums s žin sako.

Galime pasidžiaugti, kad kaip tik to s žin s b a l s o vedama Katalik B a ž n y i stojo išgars jusi rašytoja, Amerikos kongreso atstov K l a r a Boothe Luce.

1947 metais vairiose Amerikos vietose, r e n k a n t nuomones, moterys buvo užklaustos:

—Koki USA moter j s labiausiai gerbiate, laikote garsiausia?

Pirm viet laim jo E l e a n o r Roosevelt, antr — Klara Luce, tre i — Helen Keller.

Jeigu šitame punkte b t išklaustas ir vyr balsas, tai pasakytume, kad didžioji dalis pagarbos, kuri supa Rooseveltien , yra laim ta jos vyro — mirusiojo prezidento. Taip kad

sava asmenybe pirmas vietas iškyla Klara Luce, kuri neseniai atsivert Katalik Bažny i .

Tai talentinga rašytoja, publicist , visuomenininke, kuri moka dirbti. Kai ji buvo kongreso nar ir jai reik jo sakyti pus s valandos ilgumo kalb apie atomin energij , pasiruošdama ji kalb josi su penkiolika mokslinink — fizik ir kari- ni ekspert , be to — dar siskait 20 technikin raport .

Tai gabi moteris: ji moka imti spalvotas fotografijas, gera sportinink — jojik ir medžiotoja, žaidžia golf ir tenis , sugeba piešti karikat ras, rašyti eiles, lošti šachmatais, moka ir svetimas kalbas, sugeba gerai vaidinti ir net buvo Holly- woodo bendrovi kviesta vaidinti vienoje filmoje, bet atsisak .

Jei kas iš aukš iau sumin t jos palinkim manyt , kad ji gyvena tik lengv sportinink s gyvenim , labai apsirikt .

— Ji per metus perskaito daugiau rimt knyg , kaip dau- gelis kolegijos profesori , — rašo apie j magazinas “Look”. Kai ji buvo Washingtone, buvo dien , kad vien tik rytiniu paštu ji gaudavo daugiau šimto laišk . Net ir dabar, kai ji neb ra kongrese, ji gauna maždaug po t kstant laišk sa- vait je.

Tos konvertit s gyvenimo kelias domus. Ji gim 1903 m. balandžio 10 d. New Yorke. Jos t vas William Boothe buvo smuikininkas, o senelis — episkopal dvasininkas. Ir pati Kla- ra nuo pat jaunatv s buvo išaukl ta episkopal tikyboje. Jau- nut ji lank privatin pradžios ir aukštesn mokykl ir baig tetur dama 15 met . Ji buvo pati jauniausia mokin iš vis kada nors baigusi Miss Masonait s mokykl , Tarrytown-on- the Hudson, o ta iau ji gavo aukš iaus pagyrim — summa cum laud .

SU LAK NO ŠALMU L KTUVE PO AMERIK

Jos t vas buvo mir s, jos motina ištek jo už vieno gydy- tojo, kurs Didžiajam karui pasibaigus išvyko Europ pagi- linti savo medicinos moksl . Tai buvo 1921 metais. Jaunut Klara dar tur jo progos pamatyti baisias liekanas kov lau- kuose, sužeistuosius ligonin se ir nelaiminguosius namuose. Tas jai padar didelio sp džio ir ji sau pasak :

— B tinai k nors turiu daryti! Ir taip ji nusprend — stoti žurnalizmo mokykl , kad likusi laikraštininke gal t kelti bals tiesos ir g rio tarnyboje. Ji kreip si Kolumbijos

universiteto žurnalizmo mokykl , atitiko visus stojimo reikalavimus, bet... buvo perjauna, kad b t priimta universitet .

Sulaukusi 18 metų ji metėsi kovą dėl lygi teisi moterims. Anu laiko laikraščiuose dar galima matyti Klar , apsiėngusi aviatoriaus drabužiais su šalmu s dan i l ktuv ir pasirošusi išskristi iš Syracuse aerodromo New Yorke su daugybe lapelių -proklamacij , kurias ji m tydavo iš l ktuvo, kreipdamasi vyrus ir moteris, "kad pad t pasiekti, jog moter taka b t daugiau jau iama Amerikos politikoje."

1929 m. ji buvo pakviesta "Vogue" laikraščio štab , iš pradži — su 20 dol. atlyginimo. Per met v liau ji buvo pakviesta vyr. redaktoriaus pad j ja prie "Vanity Fair", o dar po poros metų jau ji liko vyriausia to laikraščio redaktore, bet metus ia išdirbusi ji išvyko Europ kaip korespondent ir rašytoja. Jau tada buvo tur jusi plat pasisekim jos knyga "Stuffed Shirts", kur ji gabiai pajuokia kai kurias visuomen s ydas.

1935 m. ji ištek jo už Henry Robinson Luce, garsaus vyriausiojo redaktoriaus žurnalo "Time", "Life" ir "Fortune". Tai buvo jos antroji santuoka, iš pirm j jungtupi ji augino dukrel On Klar (Jos pirmasis vyras mir s).

Dabar rašytoja Klara Boothe Luce pašvent daugiau laiko scenos veikal k rimui. Jos net keturi scenos k riniai buvo pastatyti garsiausiuose pasaulio teatruose New Yorke, Broadway gatv je. Vienas j buvo "Moterys", kitas — "Pabuiuok atsisveikindama". Šiame buvo pajuokiami kai kurie "intelligent " iškrypimai ir to laikotarpio politin s ydos. Šis veikalas scenoje išbuvo net 35 savaites. 1939 metais taipgi New Yorke teatre buvo prad ta vaidinti jos k rinys "Pakrašt lis klaidai". Tai buv s tuo laiku vienintelis prieš nacius nukreiptas vaidinimas, kurs tur jo Broadway teatruose pasisekim . Nuo 1940 metų jis buvo vaidinamas ir Londone, bet karas vaidinim nutrauk . Iš viso New Yorke scenoje buvo pastatyta keturi jos rašyti veikalai ir net trys iš j v liau buvo paversti kino filmomis (J angliški vardai "The Women", "Kiss the Boys Good-bye", "Margin for Error").

LANKO EUROP , AFRIK , KINIJ

Suliepsnojus karui temperamentingoji Klara Luce met dramatinį veikal k ryb ir kaip "Life" korespondent išvyko

Europ steb ti kaip kunkuliuoja “fašistin s miel s”. Savo sp džius ji apraš knygoje “Europa pavasaryje”, kuri buvo išversta penkias užsienio kalbas.

1941 metais ji su savo vyru išvyko Kinij , aplank Filipinus ir sugr žo vos vos prieš Pearl Harbor baisi j atak . Dabar ji pašvent laik aprašyti gyvenim generolo Homero Lea, kurs jau prieš 30 met buvo išpranašav s Amerikos-Japon kar .

Ta iau energingoji Klara Luce nem gsta s d ti vietoje. 1942 metais ji l ktuvu pasileido Afrik , o iš ia — Indij , Burm ir Kinij . Taip, kad vien met laikotarpyje ji kaip korespondent apkeliavo 75,000 mylias, vis rašydama savo vyro redaguojamiems žurnalams “Time”, “Life” ir “Fortune”.

Tokioj kelion j, ir dar karo metu, matytieji dalykai palenk j “daryti k nors daugiau”, daugiau, negu žurnalistinis darbas, kur pirma buvo pasirinkusi. Ji nusprend prasi-skverbti takingesnes valdžios sferas. Pasinešusi šia kryptimi, ji laim jo rinkimus ketvirtame distrikte Connecticut valstyb je (ia buvo ji iš anks iau su motina persik lusi), liko USA Kongreso atstov . Jos norai pild si: ji pateko ne tik statym leidimo staig , bet ir karini reikal komitet (House Military Affairs Committee).

Pasibaigus vienam Kongreso veikimo laikotarpiui, ji buvo išrinkta antru kartu. Kongrese ji energingai darbavosi, kad b t priimta visa eil statym , saugan i pilie i teises ir sveikat , vaik gerov , teikian i pagalb nelaiming nuo karo nukent jusi šali žmon ms. 1945 metais apkeliavo USA kari stovyklas Italijos ir Vokietijos frontuose, apži r jo naci koncentracijos stovyklas. Nuo to laikotarpio ji nepaprastai uoliai prad jo kov prieš diktat ras, prieš nuolaid -pataikavimo (“appeasement’o”) politik ir m uoliai ginti nuskriaust j taut teises. Ji r pestingai ir dr siai kelia bals , kad savo t vyn s netekusiems asmenims b t teikiami palengvinimai, teisinant j pad t ir darant juos save išlaikan iais pilie iais, kraštuose, kur jie gal t pastoviau apsigyventi, o ne b ti vien namiais koncentracijos lageri . Ji kovoja, kad darbininkai už lyg darb gaut ir lyg atlyginim , neži rint j rasini , spalvos ar tik jimo skirtum . Ji pasisako už taut bendradarbiavim , bet ne tok , kurs perkamas pataikavimu imperialistiniam siekimams ir ideologinei agresijai (užpuolimui).

Klara Luce pabr žtinai tvirtina, kad nebus garantuota taika, kol bet kur pasaulyje bus slapti ginkl fabrikai, kur dirba vergais paversti žmonės, kol pasauly gyvuos uždaros valstybės su policine prievarta palaikomu režimu (valdžia).

K JI KALB JO KONGRESE

Reikia stebėtis tos moters plau išsilavinimu, sugebėjimu surinkti tiek fakt ir nuosekliu iškalbingumu, kai jai teko imti žodį kongrese.

Ji labai griežtai nusistačius prieš fašizmą :

— Aš tik jau 1938 ir 1939 metais, tikiu ir dabar, kad fašizmas turi būti užtvėnkintas, išrautas ir sunaikintas visur pasaulyje — šiaurėje, rytuose, vakaruose, pietuose, visuose žemynuose, abiejuose žemės pusrituliuose...

— Aš tikiu laisvą balsavimą, kalbos laisvą, tik jimo laisvą visuose kraštuose."

Žlugus nacizmui ir fašizmui dabar Klara Luce aiškiai mato, kad prievartos režimas atraugas bolševikų diktatūroje. Štai tik prisiminkime jos keletą kalbų kongrese:

— Kai komunistų OGPU agentas atima iš rusų jo mažą farmą ir tuomet keletą jo turėtų kiaulių, kai tu daro be reikiamo teisio kelio, ir kai tam kininkui palieka bado mirtį arba j išsiunčia vergų stovyklas Sibire, tas veiksmas yra žmogžudystė... Prievartos mirtis ar uždarymas kalbiman bet kurio asmens, kuris nebuvo teisus, nuspręstas laisvo teisio, prisilaikant statymų pačios tautos valios sukurti, yra, mes tu pakartojame, žmogžudystė, vergija. Tie dalykai buvo pasmerkti kai juos dar naciai, tie dalykai turi būti pasmerkti ir kai juos taip plačiai praktikuoja komunistai Rusijoje ir visoje centrinėje Europoje, — taip kalba Klara Luce.

Ji apgailestauja dėl pačios rusų tautos likimo

— 180,000,000 rusų šiandien yra kaliniai už kietos cenzūros sienas.

Dėl to ji, ypač prisimindama padarytas klaidas su naciais, griežtai skelbia:

— Šiame paskutiniame dešimtmetyje kraujuje, varge, ašarose ir prakaitu mes sitikinome, kad nuolaidos, pataikavimas (appeasement) yra kelias karui. Jei mes norime išvengti karo su komunizmu, mes turime mesti nuolaidų, "appeasement'o" politiką."

Ji taipgi griežtai nusistačius prieš tą žmogaus pavergimą bolševizmu tą vėnį je:

— Tas vergdarbas yra pagrindas, ant kurio išsilaiko Sovietkis. Jis dvigubai jiems pasitarnauja: suteikia didelius pelnus valstybės diktatoriui ir pašalina iš apyvartos visus vadovaujančius opozicijai, — rašė ji "Catholic Courier Journal".

Kongrese ji taip smarkiai atakuoja bolševiknetybes ir skriaudas pavergtuose kraštuose, kad viename savo vedamajame straipsnyje laikraščio "Bridgeport Sunday Post" redakcija apie ją prasiar:

— Mums neprastuose, tamsiuose Europos politikos miškuose ponialuce su savo tyrinčiojo lazda barškina apversdamatai ršt, tai kalad ir stebi baltus komunizmo vikšrus, besirangančius iš po jos ..."

Tačiau šiaip jau jos nusistatymas rusų tautos atžvilgiu yra draugiškas, tik ji kovoja su bet koku diktatoriniu režimu ir su bet koku imperializmu, ar jis būtų naciškas, ar fašistiškas, ar komunistiškas.

KONGRESO REZOLIUCIJA APIE... APVAIZD

Pastebėjus, kad šis dienas kultūrai, tikriausiai ji ir palenkta ieškoti pastovesni atramos taškų ir juos ji atrado krikščionybėje, koki skelbia Romos Katalik Bažnyčia. Bevažindama po platų pasaulį, bebuvodama katalikybės centre Romoje, aplankiusi net ir Popiežį, ji sitikino, kad tiesa ir žmonijos viltis yra Katalik Bažnyčioje ir 1946 m. vasario 15 d. Klara Luce Šv. Patriko katedroje New Yorke pirmą kartą šv. Komunijai (būdamai 43 metų amžiaus, taigi pačiame kalybingumo subrendime) ir Sutvirtinimo Sakrament. Spaudai ji tik trumpai pasak:

— Jau senai norėjau tapti katalike ir todėl penkius mėnesius, padedama Msgr. F. Sheen, rėpinausi susipažinti su Katalik Bažnyčia ir jos mokslu.

Didelį kūrį amerikiečių nusistatymo prieš tikėjimą aš neketinu kandidatuoti nei Senatui, nei Kongresui."

Taigi Katalik Bažnyčiai ji taip pamilo, kad nebojodama asmeniškai nepatogumų, nuostolių kylančių iš jos atsivertimo.

Jos tikėjimas — gilus. Kongrese ji prabilo:

—Aš tikiu, kad Amerikos gerovės šaltinis ir šlyga yra

tas, kas buvo nuo pat m s šalies steigimo — m s senas pasitik jimas Dievu.”

Klaros Luce pastangomis Kongresas pri m ši reikšming rezoliucij :

— Šiuo Kongresas t tik jim , kur tur jo šios šalies k - r jai, patvirtina ir pakartoja Jungtin ms Valstyb ms, visoms kitoms vyriausyb ms, tautoms ir gyventojams, b tent, kad neatimamosios žmogaus teis s, tarp kuri yra gyvenimas, laisv , laim s siekimas ir jo gynimas lygyb je, yra dovana ne vyriausybi ir ne žmoni , o K r jo. D lto m s vyriausyb , pasitik dama dieviškos Apvaizdos globa, ieško vis šio krašto ir tarptautini reikal išsprendimo tik dama, kad vieninteliu tikroju vadovu ir tikr ja sankcija (patvirtinimu) žmoni statymams ir veiksams yra Dievo statymai ir autoritetas.”

1945 met pabaigoje Kongrese ji pakartotinai t rezoliucij perskait , prid dama:

— Aš netikiu, kad Dievas tur t b ti svetimas m s pakrant ms ar pakrant ms ir sl niams, kalnams ar up ms, bet kurios kitos tautos šiame pasaulyje, nes kur Dievas yra svetimas, kur jis yra ištremtas iš tautos rib , ten Jo tarnait s: Pastovi Tiesa, Gryna S žin ir Saldžioji Laisv taipgi išeina ištr miman su Juo.”

Klaroje Luce teb ra karštas noras, kad moterys užimt savo viet visuomen s gyvenime. Kai Pijus XII pasak savo garsi j kalb Italijos moterims, Klara Luce raš laikraštyje “New York Journal-American”:

— Šv. T vas paskelb didel paradoks (prieštaraujantiai atrodant dalyk): šiandien moterys turi pasiruošti laikinai apleisti šeimos židin , kad j išgelb t ; jos turi kovoti prieš klasi kov ir paskelbti kar karui.

Tikiu, kad jei viso pasaulio krikš ion s moterys atsilieps popiežiaus bals , kad pilnai dalyvaut politiniame gyvenime, daug grei iau pamatysime komunizmo pabaig Europoje ir kitur, o drauge užtikrinsime puiki visuomenin (socialin) statymdavyst vaik gerovei, jaunimo aukl jimui ir seneli apr pinimui.”

KAIP RAŠYTOJA PRALEIDŽIA DIEN

Klara Luce dirba daug, visada užimta. Štai kaip reporteris aprašo jos dienos eig :

— Jau septint valand ryto su pusryiais jos lov atneš du Washingtono ir tris New Yorko dienrašius bei virš šimto laiški, kuri apie 24 svarbesnius ji peržiūrėjo.

Po pusryių, prisiseğusi švieži rožė, kuri męgsta nešioti, ji pirm vien prancūz laikrašči korespondentė. Turėjo tris tolimus ir aštuonis vietinius pasikalbėjimus telefonu ir dešimt valand nuvyko posėdvienu iš jos komitetė. Kai po valandos posėdis baigėsi, ji gręžo viešbutė, kur kalbėjosi su atvykusiais vienos aukštesnios mokyklos jos gerbėjais, pirm CIO delegacijė, tarėsi su negr darbinink vadu, Hollywoodo film direktoriumi; pas jė buvo atėjusi moter klubo delegacija prašyti pasakyti kalbė, atsilankė trys kariai, kuriuos ji buvo sutikusi Italijoje, — žurnalo redaktorius, kurs prašė rašyti jė laikraštė, — pulkininkas, kurs kartu su ja pietavo Burmoje, — pramonininkas, kurs norėjo pasakyti jai apie savo plan pasidalinti pelnu...

Ir tuo pačiu laiku ji gavo du pundus laiški iš savo raštėnės, pietavo su viena moter veika, penkiasdešimiai minutė buvo išbėgusi aplankyti sužeistuosius karius ir matėsi su penktosios armijos veteranais, kuriuos buvo aplankiusi fronte.

Šešt valand vakare Mrs. Luce išgrępuodukė arbatos, pasirašė 18 laiški, peržvelgė paruoštas spaudos iškarpas, telefonu pasikalbėjo su savo vyru, esančiu namuose, toli nuo Washingtono. Vakarieni sėmetu skaitė religin knygė ir persirengusi ponios Chiang Kaishek dovanotais jai drabužiais pusej dešimtos pirm tris respublikon partijos vadus, pasikalbėti svarbiais užsienio politikos reikalais. Vidurnakty ji sėdėjo prie mašinėlės parašyti dviej t kėstanė žodži straipsnė vienam žurnalui. Eidama gulti antr valand po vidurnakčio ji paliko raštėlė, kad jė pažadint pusej po septyniė.

Ši vienos jos dienos apžvalga rodo, kaip labai ji veikli.

Klara Luce dabar labai populiari. Per metus ji gauna apie 800 kvietim sakyti prakalbas, ir vis daugiausiai iš moterė, ir du tre daliai jos gaunam laiški ateina iš moterė.

Ji ryžtinga. 1944 metais Kėmetu ji atsisakė dalyvauti vaišėse su generolais ir "džypu", slidžiais keliais Alpėmis išvažiavo fronto ligonines giedoti Kalėd giesmės sužeistiems kariams.

Ji giliai žvelgia komunizmo pavojus ir jė vadina "intelektual opiumu". Vienoje savo kalboje ji gražiai yra pasakiusi:

— Pagarbiai nusiimkite kepures prieš praeit , bet nusi-
meskite švarkus prieš ateit (— pasiruoš darbu).

Ji rašo su aistringumu pam gimui, rašydama gana temptai
dirba ir m gsta gerti daug kavos.

Prieš likdama katalike ji šešis m nesius rimtai gilinosi
tikybinius ir filosofinius klausimus. Sakoma, kad prel. Fulton
J. Sheen laiko j viena iš gabiausių savo konvertit , o jis ved

Katalik Bažny i tokias garsenybes, kaip Ford II, redakto-
ri Budenz ir kitus.

LIETUVOS GYN JA

Klara Luce yra ir Lietuvos gyn ja. Keliais atvejais Kon-
grese ji užstojo Lietuv , Baltijos valstybes gindama nuo So-
viet agresijos, o taipgi vertino graž lietuvi BALF'o
(United Lithuanian Relief Fund of America) darb .

ia galime prisiminti ir žodžius, kuriuos Klara Luce pa-
reišk atsakydama Waterburio lietuviams:

— Paskutini keleri met šiurp s patyrimai b t tur j
visiems mums galutinai parodyti, kad kolei pasiliks bent viena
apresyvi totalitarin valstyb nepažabota, tol nebus laisv s,
ar — savo valdžios patikrinimo laisv mylin ioms ir laisv s
siekian ioms tautoms.

Nepriklausomyb , kuri , mano ir daugelio kit amerikie-
i sitikinimu, Lietuva turi pasiekti ir pasieks, turi b ti ves-
ta duodant garantijas, kurios leist jai ekonomiškai ir politiškai
tvarkytis savo pa ios nuoži ra, o ne b t vien tik sivaiz-
duota laisv , kurios vardu ji gali b ti išnaudojama patenkinti
svetimoms ideologijoms ir gobšioms imperijoms.

Dažnai esu kartojusi savo tvirt sitikinim rinkim , kal-
bos ir religijos laisve kiekvienoje šalyje, ir laukiu dienos, ka-
da tos laisv s v l tikrai sigal s Lietuvoje.”

2. K LUCE RAŠO APIE SAVO ATŠIVERTIM

STRAIPSNIS VERTINTAS \$10,000.00

Vienas iš domiausių straipsni , koksai tik USA spaudoje
buvo paskelbtas, yra tasai Klaros Luce rašinys The “Real”
Reason (Tikroji priežastis), tilp s “McCall’s” magazino 1947
m. vasario, kovo ir balandžio numeriuose.

domi amerikiet s inteligent s “išpažintis” — kaip jos
siela, blaškijusi po vairias pasaul ži ras, per jusi net psi-

choanalisto rankas, pagaliau atrado ramybę ir ties Katalik Bažnyčioje. Už tą puiką straipsnį McCall magazinas autorei sumokėjo tik... dešimt tūkstančių dolerių ir juos ta taurioji konvertite atidavė statybai negri motinai ligoninėi.

— Konvertitui atsivertimas visada yra atradimas. Visagalią Dievą neišsėmiamą gerumą, kilnumą, — pradeda savo rašinį Klara Luce. Kaip ištroškę žmogus, gyvenantis kaitros iškepiname mieste, kurio visos upės išdžiūvusios, suradęs kokį tyrą, bedugnų šaltinį tikrai sukelti visus savo kaimynus savo linksmomis šauksmais, taip lygiai ir konvertitas jau natūraliai kelia savo balsą garsinti Dievą bekrasčiu prakilnumą. Konvertitas nori paskelbti tai ne tas mažas patirtas faktelis, kad jisai pats numalšino savo troškulį, bet milžiniška, bekrasčiu, atgamtiną tiesą, kad Gailestingumo Vandens yra višiams.”

Žinodama, kad žmonės interesuojasi, kodėl ji, garsi rašytoja, kongreso narė, gabi kalbotojė, pasirinko kelią, nuvedusį į Katalik Bažnyčią, Luce tokius paaiškinimus duoda:

— Aš pavyzdžiui, galėčiau pasakyti, kad tikroji priežastis — dėl ko aš likau katalike yra tas, jog Dievo Malonės dėka aš gavau tik jimo dovaną. Ir tas būtų tiesa. Tačiau tik tiek pasakiusi aš apvaisčiau eilę kitų priežasčių, lygiai tikrą, kuriuos mane privedė padaryti tą valios aktą, kurio dėka aš galėjau tą dovaną priimti. Ir tiems, kurie neturėjo laimės patirti Dievo Malonės ar priimti Jo Dovaną, ta priežastis neatrodytų labai apšviečianti.

Arba, aš galėčiau pasakyti, ir tas taipgi būtų teisinga, kad tikroji priežastis, kodėl aš likau katalike, buvo — kad atsikratyčiau nuodmi naštos. Tačiau toks pareiškimas bus lyg neaiškus burbuliavimas eilei žmonių, kurie netiki, kad jie iš viso turi kokias nuodmes, ar kurie neigia, kad iš viso kokia asmeninė nuodmė egzistuoja...”

Klara Luce pasakoja — buvusi palinkusi net marksizmui, ne vieną kartą veikė godžiai skaičiuojanti, savindamasi mintis, tačiau krikščionys, katalikų spauda viešajame Amerikos gyvenime šimtmečiais ryškiai ir tas sudarė vieną iš pagrindų jos atsivertimui. Ji rašo:

— Kaip ir visi amerikiečiai, aš gyvenau vakarų civilizacijoje, kuri yra giliai sišaknijusi katalikų religijoje ir dar tebekeičia ją ta kryptimi, kuri daugiau kaip per pusantro tūkstantio

met buvo duota karštu katalik tik jimu, aistringiu katalikišku veikimu ir griežta katalikiška doktrina. Ir, kaip ir daugelis amerikiečių, aš pergyvenau abudu pasauliniu karu, kada katalik taka labiausiai pajuntama krikščionyb su pasaulyje. Karo žiemoje visi drungnieji krikščionys skuba sandėliams — išpūrus pasiimti tuos krikščioniškus aukos ir atgailos drabužius, kuriuos jie taip lengvai nusimeta optimistinėse taikos laikotarpio pagoniškose vasarose. Tada katalikyb su kvapas — vyriaujantis. Prie protestant tik jimo drabužiai prikibus lyg kandži morfalino (mothballs) kvapas. Ir, kas žino, gal katalikyb ir buvo tuo veiksnium, kuris Amerikai padėjo išsaugoti tik jimo drabužius.

VOLTAIRO RAŠTAI IR JŲ ŽUJITO LAIŠKAI

Toliau Luce pasakojasi, kad jos motina bažnyčionė neidavo, nebent gili pasižiūrėti. Kai rašytoja buvo devynerių metų, „jos motina atsimė divors ir už ketvertos metų susituokė su Dr. A. Austin. Mažytė Klara keletą sykų lankėsi sekmadienio religiniuose mokyklose, vėliau ji buvo atiduota episkopaliam mokyklos bendrabučiui, o paskui persikėlė netikrybin mokyklai ir sekmadieniais nueidavo metodistų pamaldas.

Jaunutė, 19 metų, Klara episkopalio bažnyčioje susituokė su J. Brokaw. Jis buvo sunkaus būdo, jį moterystė irgi baigėsi perskyromis, o po jo mirties Klara kongregacionalistų bažnyčioje susituokė su presbiterionu misijonieriaus sūnumi — H. Luce.

Taigi Klara Luce buvo išaugusi be tikybos, nors kartkartėmis atsilankydavo ar patarnavim ieškojo tai vienos, tai kitos protestantų sektos bažnyčioje.

Katalikų Bažnyčia ji pradėjo pažinti, kai savo jaunatvėje, gyvendama Vokietijoje ir Prancūzijoje, mėgė lankytis puošnias gotikos katedras. Nors tas jai dar spėdžio, bet skaitymas toki „apšvietos“ laikotarpio rašytojų kaip Voltaire, Montesquieu, Diderot — jai buvo pripuolęs daug vėlesnis.

Labai gerai spėdė, dar mokykloje, ji buvo padariusi gera jos draugė, dievota katalikė Dorothy Bums (pereinant katalik tik jimi ji buvo Klaros krikščionės motina).

1940 m. rašytoja buvo Romoje ir aplankė popiežių :

— Nors tas atsilankymas padarė man gilią spėdį, kaip kad daugeliui nekatalikų padarė popiežius gilią spėdį, tačiau

to atsilankymo metu nieko ne vyko, kas būtų dav vilties, kad aš kada nors liksiu katalike... V liau aš tur jau dar du pasikalb jimu su popiežiumi, bet... tada vis dar neat jo galv mintis, kad kada nors aš liksiu viena iš jo dukter .”

Kalb dama apie katalik tak save, Klara Luce pasisako, kad ji nejutusi to, išskyrus vien dalyk :

— Laike paskutini ketveri met stipriai jau iau vien tak — katalik maldos, — sakosi rašytoja.

Istorija to šitokia: ji kart paraš straipsn apie karo našlai ius. Rašinys labai patiko j zuitui vienuoliui t vui Edvardui Wiatrak, kurs gyveno Cincinnati ir dirbo berniuk parapijin je mokykloje.

— T vui Wiatrak patiko tas straipsnis (“K gali padaryti moteris”) — rašo Klara, — bet jis savo laiške dav suprasti: neapribotai daug moteris gali padaryti, jei tik ji savo širdyje tur s pakankamai Dievo meil s. Ir jis pažym jo, kad jis “prisimins mane savo maldose”. B dama kongrese (neži rint gausaus darbo), aš vis greit atsakydavau laiškus; aš pad kojau už jo laišk ir maldas. Nuo to laiko mažai savai i praeidavo, kad negau iau laiško nuo t vo Wiatrak. Jo laišk tema niekada nesiskirdavo: “Meil tobulina teisingum — teisingum , kuriuo Dievas yra mylimas labiau už visk : visu protu, visa širdimi, visa siela. Dievas ir Meil yra sielos vartai...” ir jis vis meld si...”

Kartais laišk rašytoja atsakydavo, ta iau daugum palikdavo neatsakiusi.

—Metams b gant jo laiškai man prad jo daryti didel sp d. Jie buvo kunigiškai kiln s, nors ir rašyti mokytojo stiliumi. Daugiausia gal jie man padar sp džio ne tuo, kas juose buvo rašyta, bet tuo, ko juose nebuvo: per penkerius metus t v. Wiatrak nepapraš iš man s n mažiausio pataravimo ar malon s. Jis nepraš nei pakeisti savo paži ras, nei nepraš pinig labdarybei, neieškojo pasimatyti, nepraš pasi lyti kok statym ar pasakyti kalb , ir niekad neužsimin kad tur iau b ti konvertite...

V liau t vas Wiatrak suvaidino ypating vaidmen mano atsivertime, — rašo Klara Luce.

BAŽNY I AT JO NE IŠ NUSIVYLIMO

Kalb dama apie “žmogišk sias” savo atsivertimo priežastis, rašytoja Klara Luce sako:

— Aš nesu kent jusi koki nelaimi, nepasisekim, ar g dos, — ko nors, ko neb t pak l ir kiti amerikie iai. Priešingai, aš esu tur jusi daug daugiau negu eilin dal ir meis, ir garb s, ir turt, ir draugiškumo, ir malonum, ir net nuotyki ... Aš tur jau pustuzin s kming užsi mim ... Mano sveikata buvo ypatingai gera... Tiesa, prieš aštuonerius metus aš netekau motinos ir prieš trejus metus — savo dukters, kurios abi žuvo automobilio nelaim je. Ta iau tos staigios, pri-trenkian ios, nebeapataisomos mylim j mirtys aplanko t ks-tan ius kas met, li din i j visai nepatraukdamos Katali-kyb .”

Toliau rašytoja prisipaž sta, kad savu laiku nekatalikiškosios takos yra buvusios labai stiprios jos sieloje. Gyvendama New Yorke ji buvo giliai traukusi “netikybinio ir materialistiško kvapo.” T dvasi joje pad jo ištirpinti gaus s mirties atvejai, kuriuos ji pergyveno šio karo metu, lankyda-ma front, ligonines. Ar mirusieji gyvena? Ir jai atmintin giliai smigo rašytojo Buckle žodžiai:

— Jeigu n ra nemirtingumo, jei nemirtingumas n ra tiesa, mažai t ra reikšm s ar kas nors kita yra tiesa, ar ne.”

— Kai aš antru kartu, 1942 m., sugr žau iš Europos ir Azijos, — rašo Klara Luce, — aš nutariau išpr sti (gyvenimo) klausim, perskaitydama, jei reik s, nors visus didžiuosius dvidešimtojo šimtme io filosofus...”

Bet — Klara liko išrinkta kongres . Darbas sukliud jos planus gilintis gyvenimo filosofij ir ji savo gyvenimo prasm mat suk rime prasmingo, linksmo gyvenimo savo dukteriai. Ta iau 1944 m. sausio 11 d. vokietis profesorius automobiliu užvažiavo ir nelaim je dukrel užmuš .

— Staigi mano dukters mirtis grubiai užtrenk duris prieš t paskutin laiming atsakym, kuris atrod dar buvo mano gyvenimo problemoms (klausimams)... Ji buvo mano tikroji meil . Kur ji? Ir kur numyl tieji daugelio angl, pran-c z ir kin motin, kurias aš pažinau, ir kur s n s daugelio mano draug amerikie i, kurie paguld savo gyvastis Euro-pos ir Azijos kov laukuose?

Prieš mane stojo didysis klausimas: ar jie tik miega (prieš amžin prisik lim), ar jie (galutinai) p sta (ir niekad nebeatgys)? — rašo Klara Luce.

Jeigu jie p sta, tai visa žmoni pad tis yra lunatik tra-gedija, kurioje galingasis nesvyruodamas tur t išnaudoti

paik , kruvinasis — gailėsting j , nusikaltis — nekalt j , jeigu tik taip darydami jie gal t sau sutaupyti, sumažinti nors vien moment kanios, pavojaus ar nepatogumo “šiame gyvenime, kur mes žinome... neskaitant to, kad mes gyvenime atminime t , kurie mus myl jo.” Tokiu atveju visos gyvenimo vertyb s likt bevert s. Tada tik pom gi ieškotojai, vagiai ir tironai turi prasming gyvenim , nes jie “atsi m savo, kada buvo gera atsiimti.”

NETIKI SKAISTYKL , O PADARO PRAGAR

— O ta iau, argi toksai gyvenimo kelias turi koki pras m ? — t sia toliau Luce. Argi pl šikai neb na apipl šiami ir suk iai apsukami, tironai paverjami j pa i auk ? Argi pom gi ieškotojams neapkarsta pom giai, kuri jie ieško ir argi jie pagaliau nelieka aukomis nusibodimo ir persisotinimo? Argi nedažnai gyvenimo baim apima net tuos, kurie sako, kad “gyvenime n ra baim s tiems, kurie nebijo mirties?” Žmon s, kurie netiki skaistykl , dažnai padaro pragar ant žem s. Bet argi ne dažnai jie patys jame sudega iki trupin lio?” — taip savo m stymus kelyje katalikyb apibudina Klara Luce.

Pasipasakodama savo sielos paslaptis, kurios j atved Katalik Bažny i , rašytoja Klara Luce prisipaž sta, kada ji buvo liberal , taip sakant “laisv paži r ”.

Ta iau, kada ji prad jo gilintis svarbiuosius gyvenimo klausimus, ji ryškiai pajuto, kad atmetus tik jim Diev , pati dorov nustoja tikrojo pagrindo:

— Liberalizmas mums leidžia, tikrumoj — net gi reikalauja: b ti patiems vieninteliais sprend jais apie m s veiksm dorovingum . Tikrov je gi — kai liberalizmas, atmesdamas Diev , paneigia Absoliut G r ir Absoliut Dorovingum , niekas nebegali b ti laikoma galutinai moralu, ar nemo ralu. Jei tau patinka ar jei tau tas patogu, tu laikaisi paskutin s dorovingumo (moral s) mados. Tos gi “mados” liberal pasaulyje išugdomos ar sunaikinamos laikantis kent jimo malonumo metodo: kas malonu tau ar tavo artimui, tas dorovinga. Kas atneša kent jim tau ar tavo kaimynui, tas nedora. Ta iau, nelaimėi, visas dalykas tik neša s myš j s gyvenim , gyvenim artimo ir visos visuomen s. Vieno asmens, ar grup s ar netgi tautos malonumai, ir d lto — j dorovin-

gumas dažnai pasirod kaip tik bes s toksai dalykas, kurs sudar kan i artimui ir buvo nedorovingas. Dar daugiau — j s pa i malonumas (g ris) dažnai sekan i dien pasirod pavirt s kan ia (blogiu). Ir taip visuomen — ir pavieniai asmenys joje — nuolat pasiliko reikalingi išsigelb jimo iš nedoroving padarini j pa i (pasiskelbto) neklaidingumo ir (pasisavinto) sprendimo apie dorov (lyg jie b t dievai).”

Tie visi svarstymai rašytoj Klar Luce prived prie sitikinimo, kad be religijos dorov netenka pagrindo, kad tik tik jimas atskleidžia gyvenimo prasm

—Ta Gyvenimo Duona, kurios visi žmon s ieško, negali b ti iškepta be tik jimo dievišk j mieli .”

Nors jos sieloje jau buvo prad jusi br kšti tikrojo tik jimo aušra, bet ji dar pasiliko blaškytis tai palinkdama prie moderniojo Freudo mokslo, tai bandydama pasinaudoti aukš iau sia mokslo patirtimi dvasios klausimuose, kuri skelbiasi tur psichoanalistai. Ta iau, jos patyrimas buvo li dnas:

— Kai aš iš jau iš analisto ofiso, mano širdis nebuvo nei kiek lengvesn (kišen tai palengv jo).”

Besvarstant giliau garsiojo Freudo moksl , jai pasidar jo paži ros priklios, nes jos net aukš iausius, tyriausius sielos polinkius bando aiškinti rišdamos su seksuališku.

RAŠYTOJOS AŠAROS NEW YORKO VIEŠBUTY

Beskaitydama Marks ji labai buvo palinkusi komuniz m , bet Stalino-Hitlerio sutartis j privert pagalvoti, o bolševik tironiški darbai Europoje j galutinai atgr s nuo komunizmo taip, kad ji dabar yra net žinoma kaip viena iš stipriausi kovotoj prieš raudon j diktat r .

Nusivylusi visa eile moderni j nukrypim , rašytoja Klara Luce palinko humanitarizm :

— Jei mane kas b t paklaus s — kas aš esu, tai yra, k aš tikiu, kelet m nesi prieš savo atsivertim aš b iau atsakiusi: “Aš esu humanitarizmo, žmogiškumo atstov ”, — rašo apie save Klara Luce ir toliau pabr žia:

— Bet humanitarizmas, kaipo priimtinas tik jimas, buvo sugniuždytas dien , kada ant Hirosimos krito bomba. Man ta bomba buvo aiškiausias rodymas, kad žmogus savomis pastangomis negali pilnai sav s išstobulinti, jis teprieina prie sav s išnaikinimo...”

Ji pajuto, kad artim pilnai tegalima myl ti kaip brol tik jeigu tikima, kad žmon s yra to paties bendro Dangiškojo T vo vaikai. Dabar rašytoja m ilg tis:

— O, kur rasti kunig , kuri tik jimas taip šviesiai deg- t j širdyse, kad jie šaukt “Dievas yra meil ir J zus yra m s Išganytojas ir prieš t ties nesvarbu — ar pasaulis ple- iasi ar traukiasi, ar atomas suskaldytas, ar ne. Atomin s energijos panaudojimas visiškai priklausys nuo to, ar žmogus garbins Meil s Diev ...”

— Ir tokius kunigus aš dabar labai dažnai miau atrasti Katalik Bažnyi oje, — sakosi rašytoja Luce.

Po ilgok blaškymusi, svyravim ir svarstym pagaliau rašytoja Klara Luce palinko katalikyb :

— Aš perilgai gyvenau materializmo name, kol pagaliau mano abejoni d mai prapliupo atsimitimo (nuo materializ- mo) liepsnomis. Ir aš pab gau...”

Toliau rašytoja nupasakoja t atsivertimo nakt : ji buvo New Yorko viešbutyje. T nakt — rodos, visos kartyb s, nu- sivylimai, abejon s, kokias ji tik kada buvo pergyvenusi, už- gul visos kartu. Ji vaikš iojo po kambar , pakeldama daiktus nuo stalo ir v l pad dama...

— Pagaliau aš pajutau tikr j prasm gyvenimo bepras- miškumo, — rašo Luce. — Pasijutau beverkianti. Ir tada aš prad jau melstis. Vienintel malda, kuri aš atmintinai mok jau, buvo “T ve m s ”. J aš ir kalb jau...”

J ZUITO LAIŠKAS IR M STYMO M NESIAI

Meld si ji kl p dama, ir atsik lusi jaut lyg kok paleng- vinim . Prad jo vaikš ioti po kambar . Staiga ant stalo paste- b jo neatpl št kun. Wiatrak laišk . Perskait j . Buvo trum- pas: klaus , ar rašytoja buvo kada skai iusi šv. Augustino “Išpažinimus”. Ir kunigas laiške apraš , kaip nusimin s, nu- sivyl s Augustinas išgirdo “Imk, ir skaityk”, kaip jis atsi- vert Šv. Rašt , paskait ir tos gilios eilut s buvo jo naujo gyvenimo pradžia.

Peržvelgusi t laišk ir Klara Luce panoro k panašaus paskaityti. Ta iau Šv. Rašto jos knygyne nebuvo. Tad... ji pam telefon knygy ir suradusi numer pašauk St. Louis mies- te esant kun. Wiatrak.

Nors buvo naktis — kun. Wiatrak atsiliep ir rašytoja j pratar :

— Tve, su manimi nieko blogo neatsitiko, bet mano siela yra rpestyje...

— Tžinau. To telefonavimo aš jau nuo seniai Dangmeldžiui... Bet, aš nesu Js pagalbai tinkamas kunigas... Aš esu paprastas... Kreipkis tv Fulton Sheen... Dabar gi — gerai išsimiegok. Dievas Tave telaimina...

Rašytoja sakosi jautusis lyg tikrai pats Dievas j palaimins. Toliau ji rašo:

— Ir aš vl atsiklaupiau, bejg, lyg vaikas prieš Tv. Ir aš Jam dkojau, nes Jis man s išklaus. Dabar aš jau buvau tikra dabar iai ir atei iai. Amen.”

Ta iau tas dar jos nepadar katalike, tik paruoš siel atvira širdimi priimti ties. Prajo dar beveik pusmet kol ji pasidar pilna katalik. Po tos nakties sek mnesiai skaitymo, studij, ieškojim, “daug sunkesni ir stropesni, negu kada nors gyvenime aš buvau patyrusi.”

Toliau savo atsivertim ji taip apibudina:

— Tik jimas yra Dievo malon, laisva valia priimta. Kaip gi kas gal t aprašyti t moment, kada tik jimas ateina? Momentas, kada žmogaus širdis sutirpsta Dievo meilje, yra tik jimo atjimo momentas. Tas tikra, bet tas momentas taip lygiai sunku nustatyti, kaip sunku nustatyti, kada ledas tirpsta ar kada aušra pradeda aušti... Instrukcijos, ar katalik ties d stymas yra paruošimas minties padaryti laisv valios nuosprend, kurs seka malon s kvpim. Kunigas mokinio neatveria, jis tik paruošia atsivertimui, kaip kininkas kad paruošia dirv s kloms.”

BOKŠTU IŠLIKUSI LAIKO GRIUV SIUOSE

Atsivertimo žingsnis jai nebuvo lengva padaryti, ypa šiame — protestant krašte.

— Mano brangi tarnait ir mano geroji draug — sekretor — kur laik vaikšiojo lyg aš biau nusprendusi užsidaryti raupsuot j kolonijoje, — pasakojasi Klara Luce.

Fulton Sheen per kelet mnesi padjo jai gilintis katalik tiesas.

— Jei žmogus interesuojasi statymais, net jeigu ir nor t juos paneigti, jis pasitaria su advokatu; jei jis nori k nors sužinoti apie ligos prigimt, tariasi su gydytoju. Jei kas nors tikrai nori giliau išdiskutuoti kataliky b, jis turi kreiptis pas katalik kunig, — duoda patarim rašytoja.

Pati gi likusi katalike, ji kartoja su šventuoju:

— Perv lai aš Tave pažinojau, o Groži taip senas ir taip naujas!

Ir toliau ji pasakojasi:

— Pra jo du karai, buvo nuversta keletas tuzin sost ir vyriausybi, pra jo rus revoliucija, m s pa i krašte sužlugo šimtai žmoni išgalvot sistem, mir milijonai, o taipgi ir mano dukrel, ir tik tada aš su d mesiu pažvelgiau t nuostabi j institucij — Katalik Bažny i. Tiek ir dar daugiau reik jo Dievo Malon s, kad mano mintis tvir iau pagaut t fakt, kad ši Bažny ia, kaip bokštas išliko sveika ant laiko griuv si ...”

Dabar rašytoja stipriai laikosi altoriaus:

— Visi, kurie kl po prie Jo altoriaus, visi, “kurie myl jo Tavo nam grož ir viet, kur Tavo garb gyvena”, gauna tam tikr saik, kok tik kuris gali priimti, Tik jimo, Vilties ir Meil s. Ir didžiausia iš j yra Meil, kuri yra žmogaus meil Dievuje ir Dievo meil žmoguje. Niekur kitur jos nerasi tokiame grynume ir gausume, štai d l ko tiek daug tikin i j prie Jo altori, ne tik sekmadienio V lyb ryt, bet kiekvien savait s dien ir kiekvien valand dienoje per vis j katalikišk gyvenim .”

VII. Raudonosios Armijos Kapitonas Ilgisi Dievo

REVOLIUCIJOS AUKL. TINIS

Mykolas Koriakov gim 1911 met birželio m n. 22 d. tolimame Sibire, Krasnojarsko apylink se. Aukštuosius mokslus jo Filosofijos, Istorijos ir Literat ros Institute Maskvoje. Nuo pirmosios karo dienos tarnavo raudonojoje armijoje:

1941 met ruden Maskvos fronte, ties Volokolamsku, b damas antrosios klas s eiliniu kariu inžinerijos dalinyje generolo Rokosovskio divizijos 16-je armijoje. 1942 metais jisai gavo paaukštinim : buvo pakeltas leitenantus ir jo komandai buvo pavesta inžinerijos kuopa Šiaur s fronte, ties Ilmeno ežeru. Paskutiniais dviem karo metais Koriakovas buvo priskirtas karo korespondentu prie šeštosios aviacijos armijos. Jis gavo kapitono laipsn ir buvo apdovanotas Raudonosios žvaigžd s ordinu.

Su raudon ja armija jisai nužygiavo nuo Maskvos iki Dresdno, kur prieš pat karo pabaig kontratakuojan i vokie i buvo paimtas nelaisv . Amerikie i išlaisvintas, nuo 1945 m. geguž s 23 d., iki 1946 m. kovo 18 d. dirbo soviet ambasadoje Paryžiuje, redaguodamas žurnal rus kalba: "T vyn s Naujienos".

Savo akimis mat s soviet išaukl t raudonarmie i žiaurumus, patsai patyr s bolševik priespaud ir persekiojimimus d l religijos, nusprend savo j gas paskirti Rusijos ir pasaulio išlaisvinimui nuo komunizmo. Pab g s iš soviet ambasados, apsigyveno pas draugus ir paraš knyg "Je me mets hors la loi. Pourquoi je ne rentre en Russie sovietique" (Už statymo rib . D l ko aš negr žtu Soviet Rusij). Editions du Monde Nouveau; 185, rue de la Pompe, Paris XVIIE, 219 puslapi .

N JO MOTINA MELSTIS NEMOK JO

Tasai buv s komunistas, Raudonosios žvaigžd s kavalierius ir Stalino armijos kapitonas, dabar savo knyg pradeda Šv. Povilo laiško Galatams V, 1 žodžiais

— Pasilikite tvirti ir nebesiduokite v l kinkomi vergijos jung .

— Ta iau jis nesislepia, kad anks iau jisai buvo netikintis:

— Niekada, per visus mano gyvenimo 30 met prieš kar , manyje nepasireišk joksai religin s dvasios ženklas... Kaimelyje, kur aš gimiau, ten toli Sibiro taigose, Sajano kaln pap d je, nebuvo bažny ios... Mano motina buvo neraštinga, ir aš neatsimenu, kad ji b t mane mokinusi mald ; manau, kad ji pati j nemok jo.

Koriakovas — jau revoliucijos laik aukl tinis. Atsime- na, kaip bolševikams sigal jus, juos, mokinius, surinkdavo pjonieri klubus, kur buvo išrašyti š kiai: “šalin popus, šalin imperialistus”. Šventadieniais jie eidavo miesto aikšt , prieš pat bažny i , kur b davo pamaldos.

Aikšt je, raudon j vadovaujami, jaunieji uždegdavo savo storo popieriaus padaryt “bažnyt l ” ir šokdami apie liepsnas dainuodavo prieštykbinės dainas.

Nepažindami religijos jie pasiliko nei tikintieji, nei bedieviai — be jokio ryšio su Dievybe: abejingi ir pilni nežinojimo.

NAUJOS MINTYS NETIKIN IO GALVOJE

— Studijuodamas Filosofijos, Literat ros Istorijos Insti- tute, — pasakojasi min toj knygoj Koriakovas, — aš prad - jau suprasti, kad Bažny ia buvo esminis elementas m s tau- tos gyvenime. Mano dvasioje susikristalizavo vaizdas Sergie- jaus Rodonie io, Aleksandro Nevskio, v liau — Juozapo Vo- lockie io, kurie, man rod si, kaip valstyb s vyrai yra palik gili vag m s istorijoje. Bet tai buvo grynai išorinis supratimas, be ryšio su religiniu jausmu: tai buvo istorin Bažny- ios pus , kuri man atsiv r , gi mistin pus vis dar pasiliko pridengta. Aš supratau Bažny i kaip rus kult ros, rus valstyb s element , bet Bažny ia kaip tik jimas, kaip dvasi- nis pergyvenimas pasiliko man tamsi, nesuprantama.

— Ir reik jo 1941 met audros, — išpaž sta toliau Ko- riakovas, — kad žaibo šviesa nublokšt mano tamsybes. Tai buvo ruden : karininkas, vardu Klo kovas, su saujele žmoni už m s Volokolamsko plent ir pasiryž s iki mirties priešin- tis vokie i tankams, sušuko “Kariai, mes nebeturime kur trauktis — už m s jau Maskva”.

Maskva buvo mums viskuo, ir mes buvome pasiryž prie- šintis iki mirties. Mirties akivaizdoje visos medžiagin s ver-

tyb s, tai yra, viskas, kuo r m si m s religinis abejingumas, nustojo reikšm s. Vienintelis b tinas, gyvybinis jausmas mums pasirod bees s “Dangaus jausmas”, jausmas beribio atsakingumo, nesuprantamo, atsakingumo ne prieš save pa ius, ne prieš savo šal , o atsakingumo prieš kažk , kurio buvim mes staiga pajutome — prieš Diev ! — rašo buv s Raudonosios armijos kapitonas Koriakovas (pusl. 27).

Vienu metu, b damas karo korespondentu, jisai paraš straipsn — reportaž iš observacijos punkto, kurs buvo varpin je. Taip ir vardino: “Viena diena varpin je”.

Soviet cenzoriui tuojau krito akis antrašt ir jisai sak iš viso straipsnio išimti žod “varpin ”; negana to — pareišk nepasitenkinim , kam straipsnyje aprašoma bažny ios vidaus išvaizda, paveikslai.

RAUDONARMIETIS PAMALDOSE

Šiaip jau Rusijoje, kaip pastebi Koriakovas, religinis jausmas žmon se teb ra gyvas. Kai nuvyko anks iau Lenkijos valdytas žemes, ia religin s nuotaikos žmon se buvo taip stiprios, kad, pavyzdžiui, mergait paprast sekmadien atsisak jam net sag si ti — esanti nuod m .

Koriakovas išgirdo ir varpus:

— Jie man skamb jo kaip švelni ir jautri pasaka, kokios aš dar nebuvau gird j s.

Pamat s žmones einant pamaldas ir raudonarmietis kapitonas Koriakovas pasuko t pus . Jis buvo susijaudin s:

— Mano širdis tirpo, ašaros pripild akis. Pats nesijaudamas atsiradau ties medin s cerkv s durimis...

Kaip tik t dien buvo paskelbta žinia, kad mir patriarchas Sergijus, žmon s to dar nežinojo. Koriakovas atneš laikrašt zakristijonui, šis perdav šventikui, kurs pasak , kad bus atlaikyta “panichida” (pamaldos už mirus). Išeinant zakristijonas padav Koriakovui pašventintos duonos gabal l . Koriakovas dav suprasti, kad nežino, k su ja daryti.

—Persižegnokite ir suvalgykite,—paaiškino zakristijonas.

Koriakovas suvalg .

Nepraslinko n valanda, kaip Koriakovas buvo pakviestas pas major , kurs tuojau m tardyti:

— J s šiandien buvote cerkv je?

Ant majoro stalo stovjo Naujojo Testamento knyga. J namiškiai buvo išsiunt Koriakovui, bet majoras apie tai patyr ir konfiskavo. Dabar tai buvo "daiktinis kaltinimo rodymas". Per tardym buvo pabr žta komunist partijos linija:

— Nuolaidumas tikybai karo metu buvo tam, kad Bažnyia gal t sustiprinti žmoni patriotin pasinešim . Daugiausia gi tos nuolaidos — d l užsienio propogandos, — rašo Koriakovas savo knygoje.

Generolas leitenantas Polynin tardymo metu net pabr ž :

— Argi J s nesuprantate, kad dabartiniu (karo metu) mes esame s jungininkai net tokio niekšo, kaip Churchill'is; argi mes negalime laikinai b ti taikoje net su popais?

Koriakov apkaltino: jis j s bažny i ir užsak s pamaldas už numirus patriarch .

UŽ PAMALDAS IŠMESTAS IŠ KORESPONENT

Porai m nesi prasliskus po tos bylos at jo generolo leitenanto Polynino sprendimas:

— Kapitonas Mykolas Koriakovas, kurs užsak religines pamaldas ir jose dalyvavo ir kurs užsikirt s gina savo elges (Koriakovas aiškinosi, kad pamald nebuvo užsak s, o kad nu jo bažny i — tai juk korespondentui valia steb ti visk . J. P.), yra pašalinamas iš karo korespondento pareig , kaip žmogus svetimos ideologijos; jis perkeliamas p stininkus kadr tarnybos žinybon pas pirmojo Baltgudijos fronto vad ."

Už tas pamaldas išmestas iš korespondent tarpo Koriakovas dar daugiau m dom tis pasaul ži ra. Jis m daugiau skaityti. Jam dar didel s takos lenk autoriai, raš prieš tiranij (caro). Dabar jis gail josi:

— Nuo Europos b dami atskirti kin siena, mes nežinojome apie kit , net mums artimiausi , gyvenim .

Naujoje vietoje, karinink kareivinėse, buvo atvyk s vienas karininkas iš Stalino organizuot , neva, lenk legijon . Jis buvo, tikrumoje, rus karininkas. Jis papasakojo, kaip Liubline buvo suorganizuotos pamaldos, kad parodyt , kaip "lenk legijonai maldingi". Karininkams, taigi ir rusams, buvo sakyta dalyvauti pamaldose ir priimti komunij , nors jie buvo netikintieji ir n jo išpažinties. Kai prisiartino kunigas prie to karininko, kurs pasakojo, jis staiga pašoko ir prad jo šaukti: "Aš negaliu, aš negaliu!"

Batalijono komendantas atkreipė dėmesį, ir anas karininkas buvo nubaustas.

SLAPTI ATsilankymai BAŽNYI

Koriakovas, kurs nuo mažens buvo aukl jamas prieštv kybin je dvasioje, b damas fronto ugnyje pajuto gil Dievo ilges . Savo atsiminim knygoje jis prisipaž sta:

— Aš jau iausi persunktas galingo religinio jausmo, kurs pripild vis mano siel .

Dar daugiau — jis jaut patraukim melstis, tik iš pradži jam nesudar skirtumo kur—ar rus cerkv je, ar katalik bažny ioje. Vis d lto, kai raudonoji armija žygiavo Lenkij , kai Koriakovas m steb ti to krašto gyvenim , jis prisipažino, kad katalikyb už pravoslavij “stipresn ir aktyvesn ”.

Netoli nuo j kareivini buvo miestelis Demba.

— Tenai paslap ia aš jau bažny i , — pasakojasi Koriakovas. — Aš žengdavau tyliai, kad mano pakaustytieji batai nebild t , atsis sdavau suole ir taip, veid rankose pasl p s, pasilikdavau ilg laik , klausydamas to nenusakomo jausmo, kurs buvo gyvas manyje, ir aš visa savo esybe meldžiausi :

“Mano Dieve, aš Tau visiškai atsiduodu, vesk mane, išmokyki mane, k tur iau daryti, sustiprinki mano tik jim ” (p. 59).

Jam m patikti Mišios:

— Skaitytin se katalik Mišiose, — rašo Koriakovas, — yra daug lirizmo: žmogus, kuris meldžiasi, paslepia savo veid rankose, pasineria savo paties vidaus gelmes, atsiskiria nuo žem s, pakyla nauj erdv ... Mano simpatijos krypo katalikyb .

Baig si 1944 metai. Nauj j met išvakar se tasai raudonosios armijos kapitonas ir aviacijos korespondentas m svajoti — k jam žada 1945 metai:

— Mane nugal jo veržlus palinkimas melstis.

— Bažny ia skendo naktyje ir ramyb je. Prie altoriaus deg žvak s. Kopy ioje pakiliai stov jo šventosios Mergel s stovykla. Ant jos palenktos galvos — aukso vainikas, ji laik K dik l , kurs linksmai ties rankas. Jos galv supan ioje aureol je parašas lotyn kalba: Consolatrix (Ramintoja).

— Kl podamas, rankomis prideng s veid , aš meldžiau.

kad ras iau ramyb , paguod savo naujajame kelyje. Nauja aušra švito manyje, augo, dar si tikrov . Sukr timas, kuris man artinosi, buvo Apvaizdos apsireiškimas. Mano gyvenimo si las nusidriek kita kryptimi... 1945 metai prisiartino. Šv. Silvestro nakt aš praleidau Šv. Mergel s bažny ioje. Mano siela, maldos suminkštinta, jaut , kad naujieji metai atneš stebukl (p. 65-66).

ENSTAKAVOJ

Dabar jis svajojo, kaip b t gerai, kad j dalinys žygiuo- t pro enstakav , kur yra stebuklingasis Dievo Motinos pa- veikslas. Jo viltys išsipild — pateko enstakav . Jis apsigy- veno netoli kareivini , pas garveži dirbtuv s mechanik . Va- kare ilgai jis su šeima kalb jo gyvenimo klausimais. Nak ia negal jo užmigti ir pa m rankas Bjosowskio veikal , kur rado vienoje bibliotekoje pusiau apdegus , po griuv siais. Au- torius pasirod es s lenk filosofas, jaunatv je buv s Markso takoje, bet v liau jo sielos raida pasineš katalikyb .

Atsivert s to rašytojo knyg Koriakovas vis pirma už- tiko jo mint , kad istorinis materializmas yra id ja, kurios pagrinde yra puikyb , kokios pasaulis dar nežinojo. Ir toliau tasai buv s raudonarmie i kapitonas rašo:

—Pats faktas, kad buvo norima sukurti sovietin vals- tyb , dedant pagrindan materialistin “Markso-Lenino moks- l ”, yra pareiškimas berib s puikyb s. Tokioje valstyb je n ra vietos nei Dievui, nei Dievo namui: bažny iai. Ir reik jo karo, tos baisios katastrofos, kad tos valstyb s pilietis, supurtintas gr žt Diev . Lenino-Stalino partija buvo priversta daryti nuolaidas Bažny iai, manydama, kad tos nuolaidos t ra laiki- nos. Ta iau, tiek daug Sovietijos žmonei atsiver ia... Soviet kariai buvo išaukl ti Lenino-Markso dvasioje, jie buvo paten- kinti ir niekuo kitu netik jo, kaip tik savimi pa iais ir vals- tybe. Fronte jie pamat , kaip milžiniškas, baisus karas užgula žmog , taip labai maž . J puikyb buvo nublokšta kaip kau- k , nupl šta ugnies ir geležies, žmogus jaut sunki rank Kažkieno, Kurs gal jo juos pritrenkti ar pasigail ti, išsaugoti nuo mirties. Mirties baim pagimd nuolankum . Ir žmogus prad jo maldauti Diev pasigail jimo. Karas pakeit daug da- lyk žmogaus s žin je, vis pirma pritrenk jo puikyb . Ar tik ia ir nebus atsakymas klausim : “D l ko gi tas karas?”

Ryto met Koriakovas su ta katalik šeima pakilo eiti enstakavos šventov . Kelyje jie kalb josi, kaip Hitleris buvo dievinamas Vokietijoje, o Stalinas teb ra dievinamas Rusijoje. Jie prisimin , kad šiame kare daugiausiai ir nukent jo abidvi tos šalys:

— Tai Dievo bausm : Jis nubaud Rusij vokie i rankomis, ir nubaud Vokietij rus rankomis. Bet ar žmon s pažins Dievo rank ? — tuos žodžius randame buvusio raudonarmie i kapitono ir rašytojo Koriakovo atsiminimuose.

Koriakovas t ryt dalyvavo pamaldose, kur minios žmon i d kojo enstakavos Dievo Motinai, kad j miestas liko nesunaikintas. Koriakovas mat ašaras, riedan ias besimeldžian i j veidais. Jis pats daug pergyveno:

Mano siela buvo lyg šviesos apsupta. Beveik fiziškai jau iau, kaip auga ir stipr ja manyje tik jimas, — tik jimas, kad Šv. Mergel suteiks savo pagalb naujame kelyje, kur aš pasirinksiu, pad s man ir visiems rusams, kurie pripažins, kad juos aplank Dievo bausm : Aš tur jau tik jim , kad visa m s tauta nusigr š nuo pagonyb s, pakils t švies j kaln (taip vadinamas kalnas, ant kurio stovi enstakavos Šv. Mergel s šventov . J. P.) ir susiras nauj keli švies , skaidr ir laisv gyvenim (p. 77).

FRONTO ŽYGIUOSE

Kapitonas Koriakovas su Raudon ja armija nužygiavo iki pat Dresdeno. Jis buvo liudininku, kaip raudonarmie iai pl š namus, jis gird jo skriaudžiam moter verksm . Viena jauna vokietait prisipažino, kad trij savai i laikotarpyje j buvo nuskriaud daugiau kaip 250 raudonarmie i . Koriakovas mieste ant lovos mat moters lavon ... Jos viduriai buvo perverti durtuvu. Tas viskas Koriakov pripild pasibais jimu ir jis rašo:

—“M s laik žmogaus žiaurumas žmogui pareina nuo atšalimo religijai”; ta Tolstojaus diagnoz nustato priežastis blogybi abiejose tautose (vokie i ir rus).

Koriakovui reik jo eiti pavojingomis fronto linijomis.

— Pad jau šautuv , — rašo jisai savo knygoje (p. 106),

— ir iš kišen s išitraukiau maž Dang mimo Šv. P. Marijos paveiksl l, kur man buvo dovanoj s vienas kunigas Volynijoje. Atsiklaup s sukalb jau maldas, kurias buvau sp j s išmukti iki tos dienos. —

Tuo momentu prasidjo m šis ir Koriakovas pateko kryžmin ugn . sirito griov :

— Prisiplak s prie žem s, aš palie iau Šv. P. Marijos medalik l ant savo kr tin s ir balsiai, l tai kalb jau mald : “Mes neturime kitos prieb gos, kitos vilties, kaip Tave, Šv. Mergele...”

Staiga jis pajuto, kaip j pagrieb stipri ranka. Tai buvo vokie iai, kurie j pa m belaisv . Kitus belaisvius vokie iai sušaud , bet Koriakov užtar moterys, kurias jis buvo apgy- n s nuo prievartos.

Koriakovas jaut , kad ir jisai pats yra tik per plauk nuo mirties. Jis tik m st :

— Viešpatie, nenusigr žki nuo man s...

Koriakovas mat , kaip vien po kito išveda vokie iai rus belaisvius, rus slauges. Pasigirsta š vis ir... viskas nutilsi . Jis laik rankose enstakavos Šv. P. Marijos medalik l ir meld si, kol iš susijaudinimo ir nerv tempimo neteko s - mon s... Atsigav s atsimin su savimi betur s Naujojo Testamento knyg . Atsivert , kur papuol , ir paskait pirm akis kritus sakin . Tai buvo eilut iš Apreiškimo 17 skyriaus, ir ji skamb jo taip paguodžian iai:

“Jis pad jo ant man s savo dešin ir man tar : nebijoki”.

Toliau Koriakovas pasakojasi:

— Knyga (Naujasis Testamentas), kuri tur jau savo rankose, buvo kaip gyvas daiktas. Dievas, galb t, mano angelas sargas, atsak man per t knyg mano klausimus.

Toks tempimas dar t s si kur laik . Vienas aukštesnis vokie i karininkas b tinai reikalavo Koriakov sušaudyti, bet kiti apsaugojo.

GAMTOS GROŽIS NUTEIKIA MALDAI

Dabar Koriakov gabeno paliai puikius Elb s krantus. Jis aprašo savo pergyvenimus:

— Lyg nematoma ranka nu m raišt nuo mano aki ir nutrauk uždangal . Lyg koks balsas man kalb jo: ži r ki ir steb kis Dievo pasaulio grožiu. Per 33 savo gyvenimo metus aš daug k esu padar s blogo ir neskaistaus, bet tuo momentu aš buvau k dikiško nekaltumo, pasaul aš ži r jau naivio- mis ir laimingomis akimis, lyg jos niekada neb t atspind - jusios baim s, kent jim , o vien tyr ir nesutept Dievo pa- saulio grož (p. 139).

Koriakovas pateko globon Vlasovo armijos pulk . Vlasovo (atsimetusio nuo raudon j ir susid jusio su naciais) kari bolševikai labai nekent . Vien pagav belaisv n, palenk du berželiu, prie vieno pririšo vien koj , prie kito — kit ir paleido. Atsitiedami berželiai nelaiming j perpl š pusiau.

Vlasovo armijos daliniuose Koriakovas užtiko buvus batalijono politin komisar , komunist Paršin , kurs dabar nuoširdžiai tarnavo naciams, rašydamas straipsnius prieš buvus savo "t v " Stalin . Koriakovas šia proga rašo (p. 146):

— Kad komunizmas ir fašizmas n ra priešingi dalykai, aš t supratau nuo seniai. Tik dabar pirm kart aš pama iau tos id jos k nijim šiame asmenyje, kurs buvo komunistas ir kurs dabar buvo naci kabliakryžio tarnyboje... Stalino laikotarpio žmoni žym yra nebuvimas princip ... Daugiausia yra toki , kurie nebetiki nei raudon j žvaigžd , nei ikonas... Jie tik interesuoti prisitaikinti ir pasinaudoti. Jiems nesvarbu kam tarnauti: Stalinui ar Hitleriui... Karo metu komunistai dažnai buvo išdavikai, ir tik paprasti, liaudies žmon s, be pretenzij ir be partijos, pasirod tikrais herojais. —

Darydamas galutin išvad iš savo patyrimo belaisv je ir kelet met kariavimo Raudonosios armijos eil se, Koriakovas rašo:

— Nors bolševikai per ketvirt šimtme io deformuoja ir falsifikuoja rus prigimt , žmon s išlaik savo pagrindines savybes, j moralin s paj gos n ra išsemtos, kaip jos nebuvo išsemtos per 200 met nešant totori vergijojung (p. 160).

Koriakovas pranašauja bolševizmui gal Rusijoje:

— Rusija negali pasilikti bolševizme, kurs falsifikuoja tautin rus siel , šiandien (Rusijoje) pasiektoji bolševizmo pergal n ra galutin (p. 161).

DVI BAISENYB S

Patek s nelaisv rus kapitonas Koriakovas, vežamas vakar Europos keliais, sau m st :

— Kaip žmon s laimingai ia gyveno. Valstie iai dirbo žem , kunigai laik Mišias, krikštijo vaikus, laidojo senelius. Gyvenimas paprastas ir ramus... (p. 165).

Per vis savo amži steb j s Soviet Rusij , o dabar ariau pažindamas naci Vokietij , jis rado jose daug panašum :

— Abi šalys paneig religines vertybes ir pasineš j gos, prievartos kryptimi; abidvi pagimd baisenybes, kurios panašios kaip du dvynukai: pagimd bolševizm ir nacionalsocializm, juos maitino ir bendromis pastangomis išaugino (naciai daug k pasisavino nuo bolševik, bolševikai nuo naci), — pagaliau abi susilauk Dievo bausm s (p. 165).

Vokietijai kapituliavus, Koriakovas iš naci nelaisv s pateko amerikie i saugom rus stovykl, ia jis amerikie iui stovyklos komendantui teik pareiskim, kur taip patsai aprašo:

— Nupasakoj s savo nelaisv s istorij, aš pareiskiau, kad Vokietija yra m s priešas Nr. 1 ir kad visomis savo j - gomis, iki pabaigos, aš dalyvavau jos nugal jime. Dabar pasilieka priešas Nr. 2: bolševizmas. Man(ir daugeliui kit) karas n ra pasibaig s. Aš nenoriu gr žti SSSR, nes man s laukia mirtis (negali b ti klausimo, man s nepatrauks teism), bet intelektualin, minties mirtis, kuri man, plunksnos žmogui, dar baisesn už tikr j mirt, štai d l ko aš ieškau prieglaudos kaip politinis emigrantas (p. 172).

Kai Koriakovas pajuto, kad belaisvius gabens rus zon, pab go iš stovyklos. Keliaudamas vakar kryptimi, jis pasiek poeto Schillerio miest — Weimar, kur susipažino su profesoriumi Wahle. Profesorius kalb jo:

— N ra kit vertybi, kaip religin s, kurios gal t žmonių išgelb ti iš totalitarini režim, iš nacionalinio ekskluizivizmo (atsiribojimo), išgelb ti žmones ir tautas iš neapykantos... Schilleris raš: "Raum fuer alle hat die Erde" — žem je užtenkamai vietos visems... Tai kam gi neapykanta, persekiojimas? Pas mus — prie Hitlerio, pas jus..., — ir profesorius nutil s ži r jo Koriakov, kurs sakin užbaig:

— Pas mus — prie Stalino.

Ir toliau Koriakovas m st:

— Genamas, persekiojamas, b gdamas, kur gi aš rasiu sau viet žem je? (p. 178).

PARYŽI

Savo kelion je vakarus Koriakovas susitiko rus kari-nink, kurs automobiliu vyko Paryži. Jisai pa m drauge ir Koriakov, taip pat nor jus vykti Paryži. ia šis už jo Soviet ambasad ir, kaip žinomas laikraštininkas, buvo pa-

kviestas redaguoti ambasados leidžiam rus kalba laikrašt "T vyn s Naujienos".

Koriakovui met si akis didelis skirtumas tarp gyvenimo Paryžiuj ir Maskvoje. Jis pasakojasi, kaip Maskvoje 1938 metais spali m nesyje jis vaikš iojo be apsiausto, nes jo sen j apsiaust pavog , o naujo negal jo gauti nusipirkti. Koriakovas nustebo patyr s, kad net suvargusiame pokariniame Paryžiuje tarnautojas už savo m nesin atlyginim gali pirktis tris poras bat , kai tuo tarpu Maskvos tarnautojui reikia dirbti keturis m nesius, kad gaut pinig sum , kuri reikia sumok ti už vien por bat .

— Maskva dar prieš kar buvo daug neturtingesn , kaip Paryžius po karo; o Rusijos provincijoj dar blogiau; prieš t Maskvos gyvenimas kaip rojus, rašo Koriakovas.

BUV S BEDIIVIS APIE Š TON

Po ilg patyrim Koriakovo paži ros vyst si religijos kryptimi. Jis rašo:

— Mano giliu sitikinimu... išorin galyb yra laikina, praeinanti ir netikra. Tik dvasin s j gos yra tikros... Karas n ra Dievo bausm vien Vokietijai, o drauge yra bausm ir Rusijai. Aš ia nekalbu apie nuteriotus laukus, nei apie griuv si bei pelen kr vas. Aš turiu galvoje t gil žmoni pervargim . Ne vien tik Vokietijoje, bet ir Rusijoje pasireišk tasai savimi pasitenkinimas, ta š toniška puikyb , kuri žmog pastato Dievo vieton. Bet Rusija išsilaik iki pabaigos ir tame gl di nauja pagunda, naujas pavojus, kad m s tauta nebepažins Dievo bausm s. Istorija žino pergali , kurios buvo blogesn s už pralaim jimus (p. 194).

Kaip 30 met sovietinio, bolševikiško aukl jimo perkeit žmog , Koriakovas pavaizduoja šiais žodžiais:

— Soviet žmogus neturi princip , politinis abejingumas išsilieja ne tik "tykiu maž j žmoni gyvenimu", bet dažnai savotiška monopolio nuotaika, kartais gi — pl šimu ar net dr siu ir beg dišku banditizmu. Centrin Europa jau tur jo progos patirti viso to padarinius. Ten ilgai atsimins soviet karius ir belaisvius... Aukl jimas, parentas materialistiniais "Markso Lenino mokslo" d sniais, žmogui pu ia puikyb , savimi apsiribojim , bet neduoda atramos. Už to savimi apsiribojimo nieko neb ra. Tol, kol tas žmogus pasilieka kolektyve, surištas, jis gali b ti nukreiptas tam tikr tiksl , ta-

iau netek s globotojo, vadovo, jisai visiškai demoralizuojasi. Kartais tas soviet žmogus, netek s savo geležini žabokli , pasidaro baisus...

Komunist partija niekada nepasieks vienyb s soviet bendruomen je. Vienyb t ra galima visuomen je, kuri nepaneigia laisv s, paskelbtos Kristaus, nei nepaneigia Jo moksl o apie Ties ir Meil , kurias žmogus turi stengtis pasiekti savo vidujin mis pastangomis, sielos pastangomis, o ne išorin mis, ne materialistin mis priemon mis. Krikš ioniškoji pasaul ži ra sustiprina tik jim g rio buvim , sustiprina pasitik jim . Tuo gi tarpu Lenino-Stalino partija, formuodama jaun j Sovietijos žmoni pasaul ži r , vadovaujasi ne g rio, o klasi kovos id jomis, ne pasitik jimo, o tarim dvasia... Po gausi steb jim aš pri jau sitikinim , kad soviet charakterio ryškiausi bruožai yra nepasitik jimas ir tarimas, — taip rašo Koriakovas (p. 199).

PAB GIMAS

Suprantama, kad savo širdyje Koriakovas jau buvo atkrit s nuo tarnybos Stalinui. Neužilgo at jo valanda, kada jisai visai pab go iš soviet ambasados. Tas buvo 1946 met kovo m nesyje. Vien ryt at j s tarnyb Koriakovas išgirdo iš savo viršininko:

— Šiandien J s išvyksite SSSR. Traukinys išeina antr valand . Eikite sutvarkyti dokumentus. J s tur site palydov ...

Koriakovas greit pamat , kad tas palydovas — tai tikras sargybinis. Suprat s pavoj , nutaik , kada užpakalin s ambasados durys buvo neužrakintos, ir vienu akimirksniu atsid r gatv je. B go, iki pasiek požemio traukinio stot ...

LAISV JE

T vakar jau jisai buvo pas savo draugus ir jiems pasakojo apie religinius persekiojimus Rusijoje, apie prievart , kuri palie ia net žmogaus vidaus gyvenim .

— Aš jiems kalb jau apie bolševik vadovaujam id j — neapykant , kuria yra pagr sta soviet visuomen s santvarka, — kalb jau apie tragedij rus tautos, kuri, gindama Rusij , apgyn bolševizm . —

Pasikalb jimas vyko pranc z šeimoje. Jauna dukt at-

neš Dievo Motinos paveiksl l ir padovanojo Koriakovui, sa-
kydama :

— Pasimelskite už Pranc zij .

— O j s — už Rusij , — atsiliep Koriakovas, ir toliau
jis rašo:

— Paveiksl lyje aš išskai iau mald : “Suteiki man, o
meilingoji Motina, palinkim ir prot visada šauktis prie
Tav s...”

— Tai prie Jos aš šaukiausi kautyni valandose ir to mir-
tino pavojaus momente. Visur ir visada Ji mane gelb jo.

—“Laiminki mane, o maloningoji ir gailestingoji Moti-
na”, — skamb jo paveiksl lio malda.

“Laiminki mane, o Viešpatie, mano naujajame kelyje ir
sustiprinki mane savo nuolatine pagalba. Amen!” — taip savo
nauj j atsiminim knygy baigia buv s raudonosios armijos
kapitonas, Raudonosios žvaigžd s kavalierius, anks iau be-
dievyb je išaukl tas, dabar atrad s tik jim Mykolas Koria-
kovas.

VIII. Latvijos Ministeris, Rus Vysk. ir Vyriausias Romos Rabinas

1. MINISTERIS DR. BILMANIS— LIETUVOS DRAUGAS VILNIAUS UNIVERSITETO AUKL TINIS

Poroje pri mim Lietuvos pasiuntinyb je Washingtone, ilg liau išsikalbant su Latvijos ministeriu dr. Alfredu Juozapu Bilmaniu, teko steb tis jo giliu išsilavinimu, pla ia orientacija, draugiškumu Lietuvai ir jo pagarba Katalik Bažnyiai.

Protestantizm laikydamas religija be pastovesni , be griežtesni dorov s d sni , kur daugely atvej skelbia kas nori ir k nori, jisai g r josi aukštais Katalik Bažny ios dorov s principais ir skyr jai didel vaidmen dabarties tarpautiniuose santykiuose ir ateities santvarkoje.

Kurie žinojo tuos min. dr. Bilmanio nuo seniau turimus nusistatymus, tiems nebuvo staigmena jo sijungimas Katalik Bažny i .

T šviesaus proto ir nepalaužiamos energijos nauj j Bažny ios nar verta ar iau pažinti.

Jisai yra diplomatas, istorikas, r a š y t o j a s - publicistas (laikraštininkas). Gim s 1887 m. vasario 2 d. Maskvos universitete baig s istorijos ir teisi skyrius, dvejus metus jisai dar gilino studijas ir jas apvainikavo filosofijos daktaro laipsniu.

DR. A. J. BILMANIS

Kil s iš žemgalijos kinink , jisai prisid jo prie Latvijos kinink S jungos ir buvo j organo — “Briva Žeme” redaktoriumi, taipgi pasižym jo organizuodamas dain šventes,

steigdamas Rygos rašytojų klubą, organizuodamas Amerikos draugą su Jungtinių Valstijų Rotary Klubu. Drauge profesoriavo Rygos komerciniame institute, dalyvaudamas naujųjų laikų politinėje istorijoje. Jau 1929 m. aplankė Ameriką ir net parašė vienuolika Amerikos geografijų.

Kaip žinomas žurnalistas buvo priskirtas ekspertu prie Tautų Sąjungos Informacijos skyriaus, buvo veiklus tarptautiniuose spaudos organizacijose ir kongresuose.

AŠTUONIOLIKOS METŲ "REVOLIUCIONIERIUS"

Latvijos valstybiniais reikalais jis susidomėjo nuo pat 1905 m., kada, dar būdamas studentu, dalyvavo revoliuciniame sąjudyje. Maskvos universitete jis buvo steigėju Baltijos Studentų Brolijų, kurių nariai latviai, lietuviai ir estai. Caro valdininkų sakymu ši organizacija 1908 m. buvo uždaryta. Karo metu jis buvo mobilizuotas kaip rezervo karininkas ir po fronto tarnybos buvo priskirtas prie Imperatoriškos Gvardijos štabo, kur leido "Gvardijos Laikraštį", jame dažnai rašydamas apie Baltijos krašto reikalus.

1917 m., patyręs, kad bolševikai jo vardą yra traukę likviduoti žmonius, turėjo slapstytis. Kai Ukrainoje sistiprino nepriklausomybę siekiantieji grupę, dr. Bilmanis liko Latvijos Nacionalinio Komiteto pirmininku Rovne (Volynijoje). Čia jis susipažino ir su Halina Korwin-Salnicka, katalike, kuri vedė 1919 m. Šeimos neturi; ponė Halina su ypatingu atsidavimu slaugė dr. Bilmano dviuose sunkiose ligose. Ji mielai dalyvauja lietuvių parengimuose Washingtono.

Kaip tik buvo galima, sugrąžino Latviją, stovėjo armijoje, bet buvo priskirtas Spaudos Departamento direktoriumi Užsienio Reikalų ministerijoje. 1926 metais jis turėjo pasitarimą su dr. Jonu Basanavičiumi ir prof. Simpsonu (iš Londono) dėl Vilniaus klausimo. Pasitarimas vyko Vilniuje. Dr. Basanavičius gynė lietuvių teises pasinaudodamas parapijų narių sąrašais, kur buvo daugiausia lietuviški vardai.

1930 m. dr. Bilmanis buvo paskirtas pasiuntiniu prie Tautų Sąjungos, kur dalyvavo garsiaame posėdyje, kai Briandasis lėmė steigti Europos Jungtines Valstybes. Tais pat metais Bilmanis atstovavo Latviją tarptautiniuose spaudos konferencijose Kopenhagoje. 1932 m. jis buvo vienas iš Baltijos istorikų.

kongreso organizatori . Tais pat metais buvo paskirtas Latvijos ministeriu Maskv , o 1935 m. perkeltas Washington . Bolševikai, vykdydami teism už aki , 1940 m., j pasmerk , atimdami pilietines teises ir paskelbdami "liaudies priešū".

Dr. Bilmanis yra energingas, gabus rašytojas, jau yra išspausdinta apie 20 jo parašyt veikal ir daugyb jo straipsni vaioriausiuose laikraš iuose ir žurnaluose. Visa eil jo straipsni yra tilp protestant dvasininko Purgailio redaguojamame "Drauga Vests"

Ministeris dr. A. Bilmanis yra Lietuvos draugas, didelis kovotojas d l Baltijos valstybi laisv s

BILMANIO PAŽI ROS RELIGIJ

Skaitant Dr. Bilmanio raštus jau per eil met galima buvo steb ti jo linkim katalikyb , jo reiškiam j pagarb šiai religijai. Taip, knygoje "Latvia and her Baltic Neighbors" (Latvija ir jos kaimynai prie Baltijos), rašydamas apie XIII šimtmet jisai sak :

— Katalik religija tame istorijos periode buvo pasiekusi daug aukštesn tobulumo laipsn , negu graik -ortodoks tik jimas. Ji ap m filosofij , istorij , medicin ir netgi teis , faktinai — visas tuo laiku žinotas mokslo šakas. Katalik kunigai ir vienuoliai veik kaip patar jai, slaug ligonis, pad jo vargšams, mok vaikus, r pinosi teisingumu... Katalik religija, b dama klasin s civilizacijos paveld toj , buvo praktiškoji progresyvaus gyvenimo mokykla ir daug nuveik Latvi tautos švietimo dirvoje. Labai gerai žinoma, kad Katalik Bažny ia taipgi steng si Latvius apginti nuo godumo užpuol j vokie i , prisidengusi kryžeivi vardu. Popiežius Honorijus III kardinininkus netgi ekskomunikavo 1222 m. vasario 8 d. (p. 75).

Tik jimas, raš dar 1942 m. Dr. Bilmanis, tautai atneša naujas gyvybines j gas:

— Religija yra aukš iausio gajumo ir sveiko nat ralinio tautos augimo ženklas. "Etikos kursas" negali atstoti religijos... Tik religingoji tauta gali pakelti tuos didžiuosius sukr timus, kurie karts nuo karto aplanko; pagr sdama visas savo viltis tik jimu religingoji tauta net ir tokiu atveju gali ištvirti savo kelyje. D ka savo religingai praei iai latviai, lygiai kaip ir lietuviai, tur jo pakankamai dr sos spirtis prieš

komunistinius, ateistinius ir kitus pseudo-liberališkus mokslus... Stipriausias moralinis ramstis, kok tik tauta gali tur ti besispirdama prieš blogi, yra religija, su kunigais, kurie yra tikrai pasišvent savo pašaukimui, kurie yra nuošird s Dievo tarnai ir d l to stengia savo t vynaini širdis spausti moralin j g (Ten pat, p. 77).

Kaipo pavyzd , kaip palaimingai Katalik Bažny ia veikia tautos kult rin progres , kin gerov ir politin gyvenim , Dr. Bilmanis sumini Lietuv :

— Katalik Bažny ia... suvaidino labai svarb vaidmen lietuvi nacionalinio charakterio formavime (k rime). Nors lietuviai buvo beveik paskutiniai Europoje, kurie buvo atversti krikš ionyb , jie yra labiausiai branginami Bažny ios s n s, d l j didelio dievotumo. Beveik kiekvienos motinos svajon yra matyti s n kunigu. Vienu laikotarpiu diži j lietuvi inteligentijos dal sudar kunigai. Be abejon s, tas tur jo takos valstyb s gyvenim , nešant papro i pastovum . Aukštas dorovingumo laipsnis, pagarba šeimai ir privatei nuosavybei buvo sustiprinta. Lietuviai kunigai už m aktyvi dal kiniamo ir viešame krašto gyvenime. Jie pl t kooperatyvus, gerino kininkyst , steig knygynus ir mokyklas. Jie prisid jo ir prie atgavimo tos gražios lietuviškos kalbos, lietuviškai sakydami pamokslus ir pl sdami katalik spaud ir literat r . Sek bendras atgijimas liaudies meno. Kiekvienas žino tuos puikius lietuviškus kryžius šalia kelio. Juk jie yra drožin jimo šedevrai...

Religija yra didel moralin j ga, kuri saugo brangiausius ir labiausiai vertinamus tautos turtus, b tent, sielos grynnum ... Šv. Raštas ir katalik tikyba modernišk j Lietuv daro stipria, kaip doroviniu, taip ir tautiniu (etnologiniu) atžvilgiu. Gerai žinomas dalykas, kad religija yra stipriausias demokratijos pagrindas... Didel ateitis laukia taut , kuri ugdo tik jim Diev ir Šv. Bažny i !

Kai kilmingieji, apleid lietuv kaimiet , paliko j vien nešti savo varg naš , lietuvi tauta atrado vadovus ir gelb tojus tarp dvasinink , kurie buvo kil iš t pa i kaimie i ... Baltijos tautos supranta, kad kiekvienai tautai reikia daugiau išaukl jimo, daugiau mokykl , daugiau religijos ir apšvietos” (p. 85-86).

MINISTERIS APIE SAVO ATSIVERTIM

Jau šitos ištraukos iš ankstybesni Dr. Bilmanio veikal rodo, kaip jis vertino religij ir kaip arti Katalik Bažny ios jisai buvo savo širdyje. Visai, tod l suprantama, kad jisai 1947 m. galutinai sijung Katalik Bažny i . Lietuvi spau- doje buvo išspausdintas jo paties pareiškimas tuo reikalu, kuris taip skamba (pabraukimai paties Dr. Bilmanio):

— Reikia gail tis, kad latvi tauta, daugumoje, buvo pri- versta priimti Liuteranizm (pradžioje XVI šimtme io): ji netur jo galimyb s laisvai pasirinkti, nes valdovai visk nul- m . Ta iau gausios sektos rodo Latvi tautos antipatij liu- teranizmui, kuris daugiau yra vokie i politinis s j dis, pri- dengtas religijos skraiste; tai yra vokiškojo šovinistinio na- cionalizmo baz ir visiškai svetima demokratinei Balt dvasiai. Labai laimingai, kad nors apie 26 nuoš. latvi tautos dar bu- vo pasilik katalikais. Ir taip, Ryga — Latvijos sostin , liko taipgi Romos katalik arkivyskupijos-metropolijos centru. Rygoje buvo seminarija ir prie Latvijos Valstybinio Univer- siteto buvo steigtas Romos-Katalik departamentas. Jo de- kanas vyskupas Juozapas Rancans, kurs drauge buvo ne tik parlamento nariu, bet ir parlamento vice-pirmininku bei Seimo Užsienio Reikal Komiteto vicepirmininku, — pasidar mano geru draugu. Vyskupas J. Rancans yra Rygos Vyskupo Pava- duotojas ir jisai 1922 m. Latvijos vardu pasiraš konkordat su šventuoju Sostu; tada vysk. Rancans buvo Latvijos pa- siuntiniu prie Vatikano.

“B nant Latvijos Ministeriu Maskvoje 1934 metais man pasisek iš Sibiro kal jimo išlaisvinti vyskup Boleslov Slos- kan, kurs v liau liko Rygos Seminarijos rektoriumi. (Jis buvo taipgi paaukštintas Šv. Sosto prelatas asistentus).

“Taip, kad daugiau kaip prieš 17 met aš susipažinau, suart jau su Romos katalikybe ir steb jausi dideliu Latvijos katalik dievotumu...

“Suprantama, kad tas mane palenk daugiau pagalvoti, pamedituoti. Be to, mano brolis buvo Liuteron pastorius. Jo d ka aš ir su Liuteranizmu pasidariau paž stamas in re (tik- rove). Ir kada aš palyginau, negal jau kitos išvados pasi- daryti kaip tik atiduodamas pirmenyb Romos Katalikybei, kuri yra tikroji tikyba, tikroji J zaus Kristaus steigtoji Baž-

ny ia. Juk Martynas Luteris visai savavališkai atmet svarbiausiuosius sakramentus ir Mišias.

BUVO MASONAS

“Iki 1932 met aš buvau masonas, tai reiškia, kad aš buvau visiškai nutrauk s ryšius su Liuteranizmu. Ta iau ir mason mokslas nepatrauk mano širdies ir sielos.

“Aš prad jau daugiau ir giliau m styti, medituoti ir — 1932 m. pasitraukiau iš masonerijos... Tikrumoje, de facto aš jau buvau savo širdyje Romos Kataliku, bet dar ne de jure. Aišku, kad tas faktas, jog mano žmona yra Romos Katalik , tur jo pasekmes, palie ian ias ir mane.

“Pagaliau, aš pasirinkau reguliariomis instrukcijomis ir, kaip J s žinote, dabar aš esu Romos Katalik Bažny ios nariu. Ir aš esu labai laimingas: mano ilgesys yra išsipild s, mano siela ir širdis yra laiminga, ir aš tik noriu, kad visa latvi tauta sugr žt atgal prie savo prabo i tikybos. Esu labai paveiktas Šventojo T vo kvietimo sugr žti prie Motiniškos Bažny ios.

“Esu tikras, kad Romos Katalik Bažny ia yra dvasinis m s moderniosios civilizacijos ir progreso nugarkaulis, taip, kaip Jungtin s Amerikos Valstyb s pasidar politiniu ir kinu (pasaulio) nugarkauliu.

“Aš tikiu, kad ir Baltijos tautos atgaus savo nepriklausomyb ... Nepriklausomyb s atv juje mes privalome sudaryti Baltijos Jungtines Valstybes, Šveicarijos pavyzdžiu.

“Ypatingai Latviams ir Lietuviams (tik, varge, kas iš j beliks!) b t laimingiausia išeitis — sudaryti tampriai susiet vien taut . Filologai, prid dami prie vienos ir kitos kalbos po kokius 200-300 žodži , paskolint iš vienos ir kitos, gal t sudaryti bendr kalb . Special s rankvedžiai gal t t lengvai pertiekti pradžios mokyklose.

“Religijos laisv ir istorijos studijos eventualiai Latvius gr žins Romos Katalikyb .

“Aš žinau, kad yra galingas s j dis tarp latvi gr žti prie tikrosios Bažny ios. Tik visas vargas, kad latvi kalboje n ra populiarios Romos Katalik literat ros, populiar i R. Katalik religini veikal . Kadangi latvi Romos Katalik branduol sudaro latgaliai, tai raštai buvo spausdinti latgalie i tarme, kuri yra svetima daugumui. Tai buvo klaida. Dabar

jau kaikas yra daroma, bet nedaug! Latvi seminarijoje Belgijoje latgaliečiai tarmė vyrauja, ir tas sudaro sunkum latviams, kurie šneka daugumos kalba. Man buvo tikras apreiškinimas anglų kalba skaityti moderniškuosius traktatus.”

Ta proga galime pažymėti, kad popiežius Pijus XII per Apaštališkąjį Delegatą Jungtinėse Valstybėse J. E. ministeriui Dr. Bilmaniui 1947 m. gegužės 1 d. suteikė specialią Apaštališkąjį Palaiminimą. 1947 m. birželio mėn. pabaigoje Apaštališkasis Delegatas arkiv. Cicognani suteikė Dr. Bilmaniui sutvirtinimo sakramentą. Jo sutvirtinimo metu buvo kun. J. Gedra, lietuvis, Nekalto Prasidėjimo bažnyčios klebonas Washingtone. Ministeris Bilmanis su ponia dabar yra jo parapilietis. Sutvirtinimo vardą ministras Bilmanis pasirinko Christoforo, nes toks buvo jo tėvo vardas, o ypač, kad toks yra globėjas Vilniaus miesto, kur Dr. Bilmanis baigė aukštuosius mokslus, kur buvo išleistas pirmasis katekizmas latvių kalba (Šv. Petro Kanizijaus, išverstas į suomių E. Folksdorf); Vilnius ir daugiau kuo latviams mielas, nes buvo išspausdinta visa eilė latviškų knygų, į tarpe ir į suomių Elgės paruoštas lenkų -lotynų -latvių žodynas.

2. RUS VYSKUPAS ATSIVERT KATALIKYB

DVYLIKI METAI BOLŠEVIKŲ KALIMUOSE

Romoje, Rusų Pontifikaliniame kolegijoje (esančioje via Carlos Cattaneo) buvo priimtas katalikų Bažnyčiai Brianskorus stačiatiki (pravoslavų) vyskupas Paulius Melitiev. Po pirmojo apėgė popiežius Pijus XII jam suteikė specialią audienciją Castel Gondolfo pilyje. Vysk. Paulius Melitiev, iš viso, net 12 metų yra praleidęs sovietų kalimuose ir Sibiro koncentracijos lageriuose.

Prieš revoliuciją jisai buvo vienuolis ir net vienuolyno archimandritas (vyresnysis) vairiuose rusų miestuose. Bolševikams nuvertus demokratinę Kerenskio vyriausybę, jisai kurį laiką buvo Briansko vyskupu ir priklausė prie tos grupės vyskupų, kurie griežtai pasipriešino bet kokiems pakeitimams tikyboje ir bet kokioms nuolaidoms sovietams. Tas ir buvo priežastimi jo pakartotinis areštavimas ir, pagaliau, ištrimitas Sibiro. Nuo 1936 metų iki 1941 m. vysk. Melitiev buvo slapto, keliaujančiu dvasininku, kurį Rusijoje jo nuo kaimo

kaim , nuo vieno kolchozo kit , kur mok slapta tikybos ir teik sakramentus.

Karo metu tas kraštas, kur vysk. Melitiev gyveno, pateko vokie i valdžion. Vysk. Melitiev kiekviena proga smerk okupacin vokie i politik ir priešinosi naci užma ioms sta iatiki bažny i panaudoti saviems tikslams.

Vysk. Melitiev jau nuo seniau buvo pri j s išvados, kad tikybin vienyb su Roma yra vienintelis tikras ir teisingas išsprendimas sta iatiki rus Bažny ios problem . Patek s vakar zonon vysk. Melitiev pab g li rus sta iatiki vyskup suvažiavime Miunchene band juos tikinti, kad jie rimtai pasvarstyt apie vienyb su Romos Popiežiumi.

Kol kas šios pastangos dar neatneš reikiam vaisi . Melitiev nusprend pats vienas atsiversti katalikyb . J pasek jo sesuo, sta iatiki vienuol , kuri buvo su juo beveik visose slaptose kelion se po Soviet S jung , o dabar su juo pasiek Rom .

K PATYR SLAPTOSE KELION SE RUSIJOJ

Pats sekretorius kongregacijos Ryt Bažny iai (lyg Ryt kraštams ministeris Vatikano kabinete) — kard. Tisserant vadovavo apeigoms, kuriose vysk. Melitiev ir jo sesuo buvo priimti katalik Bažny i .

Apib dindamas savo sp džius, patirtus kaip “slaptam kunigui” keliaujant po Soviet S jung , vysk. Melitiev sako, kad religin dvasia yra išlikusi gyva Rusijoje, ypa kaimuose tarp t , kurie gyvena už kolchoz rib , nors ir kolchozuose teb ra dar daug praktikuojan i krikš ioni . Daug syki vysk. Melitiev išsigelb jo nuo arešto tik d l to, kad j pasl p tie krikš ionys, nors patys labai rizikuodami.

“Pro Deo” pabr žia, kad dabar yra gana gaus s atsivertimai tarp rus , patekusi vakar Europ , net ir esan i koncentracijos lageriuose. Daug t atsivertim atsiekia kunigai, išaukl ti Popiežiškoje Rus Kolegijoje Romoje, šioje kolegijoje, veikian ioje nuo 1929 met , yra vairi taut aukl tini ,kurie ruošiasi apaštalauti rus tarpe. Romoje taipgi yra kitas rus vyskupas — Aleksandras Evreinov, Pionijos titularinis vyskupas, atsivert s katalikyb . Jis pasižymi diplomatiniais sugeb jimais ir šio karo metu gražiai pasidarbavo globojant nukent jusius nuo karo, dirbdamas specialioj Vatikano tarnyboj.

3. VYRIAUSIAS ROMOS RABINAS PAMILO KRIST PO DVYLIKOS MET TEMPT STUDIJ

Vargiai ar kuri tauta yra taip labai prisirišusi prie savo tradicij , kaip izraelitai, žydai. Už tat buvo didel sensacija, kai vyriausis Romos rabinas prof. Izrael Zolli 1945 m. vasario 17 d. apsikrikštijo, drauge su žmona, pereidamas katalik tikyb , tur damas 65 metus amžiaus, bet dar b damas geroj sveikatoj.

Jisai pats kil s iš Lenkijos, jo gi motina — Vokietijos žyd , kurios šeimoje vis buvo rabin daugiau kaip per paskutiniuosius 130 met . Savo atsiminimuose jisai pasakojasi, kad dar b damas jaunas, netur damas n 20 met , ne kart išeidavo laukus ir kur ant akmens ar žol je atsis d s garsiai skaitydavo Evangelijas, ir savo sp džius taip apibudina:

— Evangelijos žodžiai pasiekdavo mano sielos gelmes kaip aušros rasa... Mano sieloje praž sdavo margaspalv s g l s... namus gr ždavau daug skaidresnis, daug turtingesnis, daug laimingesnis! (“Christus”, p. 187).

Ta iau paaug s jisai vistiek dar liko rabinu. Trisdešimts penkerius metus buvo vyriausiu Triesto miesto rabinu, paskiau buvo parkviestas Rom , kur taipgi liko vyriausiu rabinu. Jo mokslinis garsas buvo taip didelis ir jo tolerancija taip plati, kad net prieš jo atsivertim Popiežiškoji Šv. Rašto komisija pakviesdavo j pasitarti kaikuriais Senojo Testamento klausimais; pakviestas jis taipgi bendradarbiavo kuriant Italijos Katalik Enciklopedij .

Jo atsivertimas buvo vaisius ne mažiau, kaip dvylikos met tempt studij ir svarstym . Atsivert žydai išmetami iš bendruomen s, netenka savo pajam , nustoja prekybini ryši , taigi tok žyg daro tik gili sitikinim vedami.

Pranc z katalik dienraš iui “La Croix” duotame pasikalb jime tasai buv s vyriausis rabinas pasipasakoja, kad jisai katalikybe dom josi per paskutinius 12 met .

— Dar 1935 m., beskaitydamas prof. Klasner knyg “J - zus”, aš jau iausi lyg pritrenktas, — pasakojasi prof. Zolli, — ir pamokslaudamas sinagogoje protestavau prieš t knyg ; mano supratimu, Jeruzal s hebraj universiteto profesorius netur jo taip diskredituoti (žeisti) abiej religij .

— Po to, kai popiežius Pijus XI pasmerk nacizm , aš pasidariau uoliu katalik religijos mokiniu, nors aš dar vis pasilikau rabinu žyd bendruomen s Romoje, — pasakojasi toliau prof. Zolli. — Pabaigoje 1942 met , kai Gestapo šefas Heinrich Himmler atvyko Italij , pasiruoš s nušluoti žydus, vienintel param aš teradau tik pas (katalik) dvasininkus. Jie ne tik man pasisi l pad ti, bet pareišk , kad yra pasiryž pasl pti gausias naci ir fašist persekiojimo aukas. 1943 m. ne kas kitas kaip Vatikanas praneš man apie (naci) planus išvežti Italijos žydus. A i tai informacijai, keletas šimt šeim buvo išgelb ta. Kai s jungininkai 1944 m. birž. m ne- syje žygiavo Rom , buvo badas ir gyventojai netur jo rei- kiam pragyvenimo priemoni . Tada v l katalik dvasiškijs organizavo pagalbos virtuves, kur buvo galima matyti net ir pasenusius kunigus bei vienuoles dalinant valgius vargšams, net ir tiems, kurie iki to laiko nebuvo jaut nedatekli .

Patsai tas pasaulinio garso profesorius, vyr. rabinas Zolli nuo naci ir fašist persekiojimo pasisl p Vatikane, ia b - damas jisai tur jo progos pasikalb ti su pa iu Šv. T vu. Daug klausim jam paaišk jo, jo simpatijos galutinai palinko ka- talikyb , jis apsikrikštijo sijungdamas Katalik Bažny i ir priimdamas Eugenijaus vard , gal b t, iš pagarbos dabar- tiniam popiežiui Eugenijui Pacelli. Kalb damas apie savo at- sivertim , jisai pabr ž :

— Po šio baisiojo karo vienintel priemon kovai su des- trukcijos (naikinan iomis) j gomis ir atstatymui Europos bus pri mimas katalikyb s, tai yra, pri mimas Dievo id jos ir žmoni brolyb s per Krist .”

Kad ne tart kas, jog t savo atsivertimo žyg jisai pa- dar tur damas kokius medžiaginius išrokavimus, rabinas prof. Zolli sako:

— Pereidami Bažny ios prieglobst kaip aš, taip ir ma- noji žmona, netekome visko, k tur jome pasaulyje. Dabar mums reikia ieškoti darbo. Lai Dievas padeda mums t su- rasti.

Aiškindamas, kod l jisai nuo žyd sinagogos per jo prie katalikyb s, rabinas Zolli sako

— Krikš ionyb yra papildymas sinagogos, nes sinagoga buvo Pažad jimo saugotoja, o krikš ionyb yra to Pažad jimo

išsipildymas. Sinagoga buvo kelias krikščionyb ... Aš ir atsiveriau prie gyvosios krikščionybės.

SINAGOGOS ATSTOVAS TIKI: MESIJAS AT JO

— Tai Jūs tikite, kad mesijas jau atėjo? — paklausė vienas korespondentas.

— Be jokios abejonės. Tačiau tik jau jau prieš keletą metų. Ir šiandien mano sitikinimai ta tiesa yra taip tvirti, kad galėčiau stoti viso pasaulio akyvaizdon ginti savo tikėjimą, kuris yra tvirtas kaip uola.

— O kodėl Jūs neperjotė pas kūrį protestantų sektą, juk jos irgi yra krikščioniškos?

— Todėl, kad protestuoti (neigti) tai nėra tas pats kaip tvirtinti. Aš nenoriu nieko žėisti, bet kam gi reikėjo laukti net 1500 metų tam, kad protestavus (protestantai atsirado penkiolika šimtų metų po Kristaus. J. P.)? Jeigu Katalikų Bažnyčia buvo per 15 šimtmečius pripažįstama kaip tikroji Kristaus Bažnyčia, kas gi gali po 1500 metų sakyti, kad Katalikų Bažnyčia nėra Kristaus Bažnyčia; toksai-patsai sau prieštaraut. Aš tegaliu pripažinti tikrą tikrą Bažnyčią, kuri pripažino visi žmonės pirmą kartą, — tie, kurie kaip ir aš, išėjo iš sinagogos... Jau prieš karą širdyje aš buvau kataliku ir jau 1943 m. buvau padaręs prižadą atsiversti krikščionyb, jei tik Dievas man išsaugos gyvastį. Niekas manęs nevertė. Mano atsivertimas buvo labai vidujin evoliucija. Jau prieš daugelį metų, net pats tai neatkreipdamas dėmesio, savo veikalus rašiau taip krikščioniškoj formoj, kad vienas Romos arkivyskupas, kalbėdamas apie mano knygą "Il Nazareno" (Nazarietis), pasakė: "Visi galime suklysti, tačiau, kiek galiu spręsti, tikiu, kad aš, vyskupas, galėčiau duoti savo parašą po tą knygą, galėčiau būti jos autoriumi."

Žydų sinagoga Romoje pirmą kartą savo vyriausiojo rabino atsivertimui labai tragiškai, savo dekretu paskelbdama jį dvasiškai kaip mirusiu, apverkdama jį "nusikaltimiu".

Jo gi dukterė, kuri nepasėkė tikėjimo ir neliko katalike, atsiliepdama žydų bendruomenės išneštą pasmerkimą, rašė:

— Aš nesu tos nuomonės, kad mano tėvo atsivertimas būtų žydų išdavimas. Tas vienas faktas, kad net 40 metų savo amžiaus jisai praleido beskelbdamas judaizmą, rodo didelį jo ryšį su abiemis religijomis.

Patsai gi Zolli pareišk :

— Manyje nesumaž jo meil , kuri jau iu Izraelio tautai ir, jausdamas skausm d l to likimo, kurs juos ištiko, aš nenustosiu j myl j s. Pereidamas Katalik Bažny i aš j neapleidžiau... O kaip gi su Šv. Petru, Jonu, Jok bu, Motiejumi, Povilu ir su šimtais kit hebraj kaip jie, argi jie nustoj b ti žydais, kada pasek Mesij ir atsivert krikš ionyb ?”

Taigi, prof. Zolli, neatsižad damas savo tautyb s, visa širdimi liko kataliku.

BUVUSIO RABINO KNYGA APIE KRIST

Kokie buvo jo naujieji pergyvenimai, likus Katalik Bažny ios nariu? Apie tai daug patiriame iš jo po atsivertimo išleistosios knygos “Christus”. Jau pa iame viršelyje yra graži kortel su rašu:

— Tai žado dovana konvertito, vieno iš tiekos persekio t j , kurie šiame pokariniame laikotarpyje rado prieglobst Katalik Bažny ioje.

Kan iose apsisprend s eiti katalikiškosios tiesos vieške liais, jisai, apskritai, vertina kan ios mokykl :

— Tautos didyb n ra matuojama jos užkariavim didu mu ar pavergt j taut gausumu ar okupuot j žemi plotu, su tiek tai prieš užmušt ir žmoni sunaikint ; ne, tautos didyb matuojama pagal didum jos iškent t varg ir pagal iš to kent jimo gimus dvasin pakilim (p. 73).

Savo gyvenimo eigoje jis daug vietos atranda Dievo ma lonei :

— Tik jimas yra Dievo dovana ir negali b ti pasiektas nei vien proto gabumais, nei atlikt j darb didingumu (p. 134).

Buvusiojo vyr. rabino Zolli, dabar jau konvertito, surašy tieji pergyvenimai labai primena Šv. Augustino “Išpažini mus”. Prof. Zolli jautriai rašo:

— Esu pavarg s ir išsis m s nuo ilgos kovos. Dievas yra Šviesa. Aš kovojau, kad sigy iau Dievo švies ... Kaipgi sun ku klaidžioti be tikslo!.. Koks nuli dimas!.. Krekžd , ir ta turi lizd . Ir siela eina, ieškodama pastog s... Tu juk esi Dievo piligrimas, ir argi n ra be galo turtingas tas, kurs elgetauja prie Dievo vart , melsdamas gauti pat Diev nuosavyb n?.. Viešpatie, tu pergai jai, ir b ki pagarbintas d l tos pergai s.

kuri Tu teikeisi atnešti taip trapiai b tybei, tam rudeninio v jo nešamam lapui...”

— Kokie gi yra tyriausi, didžiausi, švenčiausi, žmogiskiausi ir dieviškiausi kent jimo padariniai? — Kent jime žmogus sutinka Diev , skausme ir meil je žmogus pakyla prie K r jo, ir kent jime bei, meil je Dievas susilieja su žmogumi... Iš meil s kilusiame kent jime ir meil je sujungtoje su kent - jimu kalba Dievas.”

RABIN SEMINARIJOS DIREKTORIUS PAMILO KRYŽI

Prof. Zolli prisipaž sta, kad jo atsivertimas, padarytas iš meil s, buvo surištas su išsižad jimo auka:

—Mano Dievas, tai yra, Dievas, kur aš jau iu — yra Dievas atsidavimo ir kent jimo, Dievas, kurs po Moz s ir Pranaš apsiireišk pasauliui J zuje Kristuje. Aš jau iu karšt ir liepsnojan i meil link J zaus ir d l Jo meil s aš atsižad jau Vyriausiojo Romos Rabino vietos, atsisakiau nuo direktoriaus pareig Italijos Rabin kolegijoje ir prie jos prijungtoje seminarijoje... Pat save mielai paaukojau Dievo Meilei... Kryži aš myliu giliai ir nepasotinamai...”

Savo knygoje nupasakoja ir t atsitikim :

— Vienas jaunas izraelitas, gal net mano mokinys, telefonu pašauk s m s namus, nepaduodamas savo vardo, pasak , kad bevelyt matyti mane ir mano šeim palaidotus; kiekvienas tegulie karst su savo kryžiumi. ..

tai prof. Zolli atsiliepia pažym damas, kad jis kaip tik nori, jog ant jo kapo b t kryžius:

— Šv. Povilas sako: “Jei gyvename, gyvename d l Dievo, jei mirštame, mirštame d l Dievo; ar mirštame, ar gyvename, esame Viešpaties”. Ta proga neatid liodamas kreipiuosi t , kas r pinsis mano laidotuv mis, kad ant mano kapo pastatyt paprast kryžel su parašu: “Domino morimus — Domino sumus” (Viešpa iui mirštame ir Viešpa iui esame) ir pabai goje — mano vard ir pavard .

Gi tam nepaž stamam šauk jui telefonu d koju iš širdies, be jokio neapykantos šeš lio, nes jisai mano širdyje suk l dievotumo bang (p. 155).

— Vienas amerikietis žurnalistas, kur aš pri mčiau išimties keliu, pakludamas norui gerb. t vo D., man s paklaus , ar tai buvo j zuitai, kurie mane atvert ?

O man tas primena an graži talmudo legend : prie karaliaus Dovydo šono kabojo arfa. Aušrai br kštant skriejantis švelnus v jelis, zefiras, užgavo arfos styg , užintonuodamas himn . Karalius pakilo, kad prad t giesm Viešpa iui. Mano vargš , nuolanki siela buvo kaip ta arfa... Palietus švelniai J zaus Kristaus rankai ji užintonavo stebukling giesm , giesm neriboto atsidavimo, bekrašt s meil s, giesm mano sielos (p. 156).

— Kaip J s, kritiškas žmogus, gal jote priimti dogmas?

— paklaus man s žurnalistas, pasakojasi prof. Zolli. — Kaip tas vyko? O gi — skiedinyje, kur yra visi elementai, reikalingi tam, kad susidaryt kristalas, jisai susidaro patsai, pagal autogenez s (savimingo atsiradimo) statym . Taip, atitinkam dien (tik jimo) kristalas atsiranda jumyse. Aš pamažu savyje rinkau pirmuosius elementus, ir man tik liko pa iam pasteb ti, kad manyje jau yra tik jimas dogmas, pribrend s tik jimas. J zus ved mane laikydamas už rankos, aš tiktai buvau klusnus...

Tuo nenoriu pasakyti, kad aš nesu svarst s, galvoj s. Aš racijonavau (galvojau), nepasidarydamas racijonalistu. Ir mano istoriškai religin s studijos... paskutiniu metu at jo man pagalb ... Tik jimo dovana nebuvo man suteikta po vidin s audros, ne, ji brendo manyje pamažu... Minties šviesa pamažu harmonizavosi su tik jimo karš iu... Evangelij pats vienas skai iau laukuose. J studijavau namuose, pasinaudodamas mokslininko Lagrange komentarais... Ir Šv. Raštas man dar si kaskart brangesnis, j kaskart daugiau myl jau (p. 157).

Matyt po pirmosios išpažinties, savo užrašuose tas buv s rabinas pažymi

—Visada jau iau neatmetam nor apsisvalyti, išsigydyti, atsinaujinti... Išpažintis savaime, yra pagalba, yra tai dvasin malon ... Atsižad jimas m s vykdyt blog veiks m , mus tiesiai veda prie m s elgesio pagerinimo. Jau iame, kad ta blogio paliktoji laisva vieta yra užimama meil s g rio.'

NENUMALDOMAS ILGESYS

Jau nuo seniausi profesoriaus širdyje buvo didelis tikrosios tiesos ilgesys. Jis rašo:

—Mano siela buvo pilna nostalgijos, tai buvo vien tik kent jimas. Iš kur gi, klausiau su psalmistu, ateis man pagal-

ba? Jau iausi taip vienas, taip trapus, taip palaužtas, lyg dulkel pamesta beribiuose visatos plotuose, kaip išdžiuvs lapas žiauraus vjo nuplėštas, kaip žolis šiaudelis gyvenimo audros pakirstas. Ir aš savęs klausiau, argi gyvenimas nieko daugiau man nebežada? Argi žmogaus gyvenimas jau taip skurdus? Ir tame laikotarpyje kuo aukščiau kilo mano minties darbas, mano mokslin pažanga, tuo labiau jaučiau artėjus prie nulio. Koks nuli dimas! Ir aš vaikšiojau elgetaudamas ramybės, meilės; šaukdamasis tik jimo, ilgdamasis Dievo.

Buvo baisi 1917 metų vasaros popietis, kai iš mano rankos iškrito pluksna ir... padvelkus vėliui nuo ežero aš lyg išgirdau balsą, kuris šaukė: Kristau, išgelbėk mane!

Ir toliau? Kristau, Tu žinai... Aš sau pasakiau: argi Jėzus Kristus nebuvo mano tautos sūnus, argi Jis nebuvo dviasiajos dvasios?.. Ir aš pasakiau: Kristau, aš esu Tavo.

Dabar jį tik savęs klausiu?

— Mano Jėzau, kaip gi aš galėjau gyventi be Tavo?

— Visas mano praeitas gyvenimas, dabar tai suprantu, nebuvo kas kita, kaip tik vargingas, ilgas ir skausmingas kelias, didžiulis Jėzaus Kristaus šviesos, ir aš tik dėl kojo Dievui už visus kentėjimus ir Jo nepabaigtą meilę (p. 168).

BAUKŠTUS PILIGRIMAS

Atradus tiesioginį gyvenimą kryptai liepsnojant troškimui gyventi Tiesoje. Jis pagarbiai nusilenkia moraliniams dėsniams

— Negali žmogus pastatyti namų nepaisydamas pastovios gamtos statymų, esančių prieš jam darbą pradedant; taip ir mūsų moralinio gyvenimo statyba amžinybei negalima, jei negalvojama apie buvimą pastovios dorovės statymu.

Dabar tasai atsivertęs rabinas šaukia:

— O, lai miršta manyje kiekvienas troškimas, kuris nesiderina su Dievo valios troškimu. O, kad aš galėčiau būti nors maža bangele, nors mažu lašeliu toje didelėje Dievo valios jėgoje! O, kad aš galėčiau jausti manyje mirus kiekvieną troškimą, kad aš mirčiau sau ir atsigalvinau dieviškos Valios šviesoje!... Dievas kalba, kada žmoguje tyli visą jo žmogiškoji būtis. Dieviškoji valia apsireiškia žmoguje ir žmogaus valia lieka sudievinama, kada jo žemiškoji valia užgesa.

Jis tik trokšta, kad Kristaus meilė sivešpataut pasaulį:

— O, kad Viešpaties meilė uždegt visą širdį! Tada pasaulį visi būtų laimingi, visi kiti būtų t. Mes būtų tume broliai, geri, besimylintieji, nes visi — vaikai Tavo, kurį yra Dangus.

Dabar jį tik gailisi anksčiau ir giliau su Kristumi nesusivienijęs:

— Kur yra tos ašaros, kuri mes neišverkėme, užmirštos ašaros, kurioms mes neatidarėme savosios sielos vartų?.. O, Viešpatie, būk šventas piligrimas beldžiasi Tavo duris. Jis nieko daugiau netrokšta, kaip tik Tavo š... Aš myliu žemę. Mano žvilgsnis nukreiptas žemėn, bet manoji širdis — Dangus.

Jis giliai pergyvena savo tautos tragediją ir šaukia:

— O, kadgi mano akys galėtų pavirsti amžinu ašarų šaltiniu, iš kurio aš galėčiau dieną ir naktį apverkti manosios tautos žudymą! (p. 196).

Tai vis atodė iš jo atsiminimais, spėdžiais, rašytą patiam sau, bet kuriuos Gregorianum universiteto rektorius suragino spaudoje paskelbti; patsai gi buvo vyras Romos rabinas Zolli apie juos sako:

— Juos rašiau plunksnų daugiau dažydamas ašarose, kaip rašale.

ŽEMĖ MYLĖ DAMI, ILGISI SAULĖS

(Užbaigos vietoje)

1. BRIT SOCIALISTO ŽODIS

Kitados žmogus dievino pažangą, mokslą, bet po didžiųjų skerdynių per Antrąjį Pasaulinį karą, po atominės bombos, kuri viena užgesintą kėstanių gyvybę, žmogus sitikino, kad technika, materialinė pažanga, aukštesniais dvasiniais pradais nepašventinta, veda žmonijos saužudybę. Širdyse daugelio vadovaujančių visuomenininkų, pagarsėjusių mokslininkų jau iamas desperatiškas ilgesys nepalaužiamam dorovės dainai, ilgesys Dievo.

Imkime keletą pavyzdžių.

1946 m. New Yorke išėjo iš spaudos veikalas "Towards Christian Democracy". Jo autorius — Stafford Cripps — pre-

kybos ministeris Brit socialistin je vyriausy b je. ia jis kalba labai aiškiai ir dr siai

— Dabar mes ken iame ne d l technikinio progreso stokos, bet d l to, kad m s medžiaginiai laim jimai yra išsi-verž iš po moralin s kontrol s-., (p. 31).

— Mes gauname bet kokias sumas pinig savo medžiagi-niam progresui, ir ia visos tautos rungtyniauja, bet nesi-mato panašaus veržlumo ir pastang skiepyti m s politin , socialin (visuomenin) ir ekonomin (kin) gyvenim tuos krikš ionyb s d snius, kurie, kaip mes tikime, yra b tinas pa-grindas žmonijos ateities laimei (pusl. 32).

Žmonijos gr žime prie krikš ionyb s tasai brit kairi j vadas mato ateities gerov s garantij :

— N ra kito svarbesnio dalyko žmonijos atei iai, kaip tas, kad mes visomis j gomis stengtum si pasiekti, jog krikš-ionyb s d sniai likt pagrindu m s visiems politiniams veiksams, kaip valstyb s viduje, taip ir tarptautiniuose san-tykiuose (p. 34).

Šio tikslo siekiant jisai skiria, vis pirm , labai svarb vaidmen Bažny iai:

— Kaip krikš ionys mes buvome paties Kristaus išmo-kinti, kad privalome jungti j gas bendro tikslo siekdami, ir Bažny ia yra organizacija tam krikš ioniškam bendradarbia-vimui... Krikš ionys, kaip ir kariai, negali s kmingai kautis pavieniui, be tarpusavio bendradarbiavimo. Tod l ir mes esa-me reikalingi krikš ioniško drausmingumo ir susiorganiza-vimo.

— Dvasini j g bendravimas ir sutelkimas yra taip pat reikalingas, kaip ir bendros materialin s (medžiagin s) pa-stangos, jei norime kad pasiektume savo tiksl — Dangaus Karalyst žem je (p. 18).

— Mes esame sitikin , kad m s tik jimas Bažny i ... yra teisingas ir tikras. Mes esame tikri jos dieviška kilme ir žinome, kad jeigu pasaulis tvarkyt si pagal Kristaus moksl , b t garantuota taiki ir laiminga ateitis viso pasaulio tau-toms. Tik jimas yra tikrumo uola tarp vis netikr ir besi-kei ian i ateities met vyki ... Jei po paskutinio karo buvo koki nepasisekim , tai ia kalt m s , ne Kristaus... (p. 23).

Išaukštin s Bažny ios misij , Cripps pareiškia aukšt supratim ir apie dvasinink uždavinius:

— Religiniai vadai ir mokytojai... yra žmoni santyki

specialistai; jie tur t b ti vyresnieji broliai šeimoje, kurios t vu yra Dievas, — išlavinti ir išsimokslin dalykuose, lie ianuo se santykius tarp Dievo ir žmogaus (p. 32).

Svarbiausis gi uždavinys gula ant vis krikščioni — atnaujinti pasaul Kristuje — ir Cripps rašo:

— Mes neturime g dytis ar eiti tik iki pusiaukel s savo sitikinimuose, ar b ti nedr s s Kristaus d sni propagavime. Mes žinome Dievo tikslus, žinome iš l p paties Kristaus, ir t tiksl siekdami mes turime žygiuoti pirmyn, kad sukurtume Jo meil s ir laim s karalyst šime m s neramiame ir tragiškame pasaulyje.”

T misij atliekant Cripps ragina prie krikščioni bendravimo, ragina “stiprintis prie dieviškos j gos šaltini , iš kuri Kristus mus mokino semti savo kv pim (p. 21).

2. USA TYRIN TOJ IR MOKSLININK BALSAS

PATYRIMAS IŠEGZAMINAVUS TUKSTAN IUS ŽMONI

Retas kuris tur jo progos taip gerai ištyrin ti žmog , su jo polinkiais ir pergyvenimais, kaip Dr. H. Link: 1933-1934 m. New Yorke buvo praveisti ypatingai plat s tyrin jimai, kuri vykdymui buvo skirta daugiau kaip du šimtu t kstan i doleri ir kuri metu New Yorke socialin s globos staugos steng si susekti, kas žmogui labiausiai padeda prisitaikyti visuomen je, randant sau nauding profesij , darb , — kas padeda išvystyti žmogaus asmenyb . Psichologinis egzaminavimas buvo praveistas su 15,321 asmeniu. Dešim iai t kstan i egzaminavim vadovavo ir rezultatus patikrino patsai Dr. Link ir jisai savo knygoje “The Return to Religion” pabr žia, kad aiški t tyrin jim išvada yra, jog tik jimas, religija, Bažny ios lankymas žymiai geriau padeda išugdyti žmogaus asmenyb , žmogaus b d .

1947 metais tasai mokslininkas išleido nauj studij “The Rediscovery of Morals” (Dorovingumo išaukštinimas). ia jisai pabr žia dorovini d sni ir religijos svarb :

— Atomin s bombos reikšm yra ne tiek jos žadamas mirties pavojus, kiek tas jos li dymas, kad moralin mirtis žmonij jau ap m , — rašo jisai (p. 24).

Pabr ždamas, kad doroviniai d sniai aukš iausi savo išraišk yra pasiek krikščionybe, pažym j s, kad Pijus XII yra daug prisid j s prie klasin s neapykantos pašalinimo pasaulyje, Dr. Link rašo:

— Turime pakankamai argument rodyti aiškiai, kad religinis aukl jimas yra daug pranašesnis socialin s harmonijos k rime už dabartin pasaulietiššk (sekuliarišk) aukl - jim (p. 180).

Gamtamokslio profesoriaus balsas

— Žmonijos ateitis šiandien atrodyt daug šviesesn , jei pagr stai gal tume tik tis, kad visi m s vadovaujantieji asmenys kyje ir finansuose, politikoje ir diplomatijoje, moksle ir technikoje moraliai b t sustiprinti savo giliais religiniais sitikinimais, — šitaip religijos reikšm iškelia mokslo vardu kalb damas gamtos moksl (fizikos) profesorius (Brown universitete) C. W. Miller savoje knygoje “A Scientist’s Approach to Religion” (Mokslininko paži ra religij).

— Mokslas, — rašo jisai, — galime tik tis, kad pasir - pins m s medžiaginiais reikalais, bet visada yra buvusi religijos pareiga r pintis, patarnauti žmogaus dvasiniams siekiams.

Pašvent s savo gyvenim moksliniam tyrimimams, prof. Miller paneigia mint , kad mokslas priešint si tik jimui. Jis dr siai tvirtina:

— Pagarbiam mokslininkui papras iausi m s aplinkos reiškiniai savaim atneša taip galing kv pim , kad atrodo, jog n nereikia ieškoti nauj ir didesni stebukl , kaip Dievo Apvaizdos ryškumas.

Pabr ždamas didel svarb dvasini vertybi , prof. Milleris pažymi, kad j perdavimas busimosios kartoms yra skirtingas:

— Jei medžiaginiai laim jimai gali b ti visuomen je perduodami pilnyb je iš vieno laikotarpio kit , tai dvasin s ir protin s g ryb s turi b ti kiekvieno asmens pasemtos, perimtos atskirai toje trumpoje kelion je nuo lopšio iki karsto.

Prof. Miller persp ja tuos, kurie b t link nepaisyti amžiais sukauptos dvasin s išminties ir tikrojo mokslininko paži ras taip apibudina:

— Visiškai ne pripuolamyb , kad didieji mokslininkai ir didieji poetai bei išmin iai buvo žmon s pilni nuolankumo ir (šventos) pagarbos. Tik mažiau m stantieji asmenys, kurie niekada netur jo progos žvelgti visuotinojo statymo didyb s, gali savo širdyje sakyti — “n ra Dievo” (p. 11).

Dar toliau, mokslininkas pažymi, kad visiškai nėra nieko fantastiško, kad Apvaizda budi pasaulyje.

Nulenkdamas galvą prieš Dievą, mokslininkas Miller pagerbia ir tuos, kurie savo gyvastį pašvenčia religijos tarnybai

— Dvasininkas, kunigas, kuris kelia moralinį balsą ir ugdo savo bendruomenės socialinį žinį, tarnauja žmonijai taip pat pagrindinai, kaip ir mokslininkas, kuris tiria penicilino ar kosminį spindulį paslaptis, ar menininkas, kuris purendamas žmogiškąjį dirvą atneša mums kvėpimą naujiems užsimojimams (p. 29).

Giliai vertindamas Kristaus mokslą, ypač aukštas tiesas, išreikštas Pamoksle nuo kalno, prof. Miller su pasibaisėjimu atkreipia dėmesį, kad užgniauzimas tiktai išganingą dėsni tik vienoje kartoje nuvedė Vokietiją nacizmui.

Mokslininkas pabrėžia kiekvieno žmogaus pareigą (p. 32):

— Jautri pagarba teisingumui, žmoniškumui ir visuomeniniam bei doriniam vertybų garantuotoms, kad naujas (išradimų) įgyvendinimas panaudos visuomenės gerovei. Trumpai, žmogus turi išmokyti mylėti Dievą, klausyti Jo sakymų ir „būti kaip savo namuose, Tavo namuose“.

*

Po pasaulinio karo žemė tvanki kraujo garais ir troškiančiu degiančiu kvapu. Mylime mes žemę, bet ir tie, kurie savo gyvastį pašvenčia ieškojimui geresni kasdienio gyvenimo formų, kurie džiiovina smegenis bandydami išspręsti žemės mįsles ir susekti žemės paslaptis, šiandien savo žvilgsnį kreipia Aukštyn.

Kaip tas vienas Lietuvos studento-agronomo korporacijos šokis kad skelbdavo:

— Žemė pamils, Saulė ilgokis.

ŠIAM VEIKALUI PANAUDOTOS KNYGOS

- Barmine, Alexander "One Who Survived", New York: G. P. Putnam's Sons, 1945, p. 337.
- Belina-Podgaetsky, Nicolas "Ouragan Rouge", Averbode (Belgija) : Bonne Presse, 1936 m., pusl. 215.
- Belina-Podgaetsky, N. "Hors de la Tempete", Averbode: Bonne Presse, 1939 m., p. 167.
- Belina-Podgaetsky, N. "Derriere les Murs d'une Casemate", Averbode: Bonne Presse, 1939 m., p. 258.
- Bilmanis, Dr. Alfred "Latvia and her Baltic Neighbors", Washington, D. C. (mimiografuotas), 1942 m., p. 143.
- Budenz, Louis Francis "This is my Story", New York: McGraw-Hill Book Co., 1947 m., p. XIII — 379.
- Burnham, James "The Struggle for the World", New York: The John Day Co., 1947 m., p. VI — 248.
- Cripps, Stafford "Towards Christian Democracy", New York: Philosophical Library, 1946 m., p. 101.
- Dallin, David J. and Nicolaevsky, Boris I. "Forced Labor in Soviet Russia", New Haven: Yale University, 1947 m., p. XV — 331.
- Day, Dorothy "From Union Square to Rome", Silver Spring, Maryland, Preservation of the Faith Press, 1942, p. X — 173.
- Day, Dorothy "House of Hospitality", New York: Sheed and Ward, 1939 m., p. XXXVI — 375.
- Garcia, Regina "Yo he sido Marxista", Madrid: Editorial Nacional, 1946 m., p. 388.
- Gitlow, Benjamin, "I Confess", New York: E. P. Dutton & Co., 1940 m., p. VIII — 611.
- Kravchenko, Victor "I Choose Freedom", New York: Ch. Scribner's Sons, 1946 m., p. 496.
- Krivitsky, W. G. "In Stalin's Secret Service", New York: Harper & Bros., 1939 m., p. XV — 273.
- Link, Ph. D. Henry C. "The Return to Religion", New York: Pocket Books Inc., 1943 m., p. 176.
- Link, Ph. D., Henry C. "The Rediscovery of Morals", New York: E. P. Dutton & Co., 1947 m., p. 223.
- Luce, Claje Boothe "The Real Reason", straipsnis, "McCall's" magazine 1947 m., vasario-balandžio numeruose.
- Mattoras, Don Enrique "Dissillusioned by Communism", straipsnis knygoje "Through Hundred Gates", Milwaukee; The Bruce Publishing Co., 1940 m., p. XI — 308.
- Miller, Carl Wallace "A Scientist's Approach to Religion", The Mac Millan Co., 1947 m., p. VII — 127.
- Miralles, Rafael "Hacia donde va Rusia?", Mexico: Ediciones Miralles, 1946 m., p. 246.
- Serge, Victor "Russia Twenty Years After", New York: Hillman — Curl, 1937 m., p. XII — 298.
- Souvarine, Boris "Stalin", New York: Longmans, Green & Co., 1939 m., p. XIV — 690.
- Zolli, Eugenio "Christus", Roma: Casa Editrice A. V. E., 1946 m., p. 206.

JUOZO PRUNSKIO PARAŠYTIEJI

ATSKIRI SPAUSDINIAI:

LIETUVOJE

1. Maskva "be kaukes (vertimas, atliktas dratage su Alf. Sušinskiu).
2. Kan. Kozmianas, šviet jas ir aukl tojas sunkiausiaiis verg. laikais.
3. Dejavimai, kraujas, ašaros ... (Kruvini ekos darbai).
4. Pareiga.
5. K ir kaip rašyti laikraš ius.
5. Visuotin mobilizacija atakai prieš tautos v žius.
7. K Dievas sujung , žmogus teneišskiria.
8. Kent jimo mokykla (vysk. Kepplerio knygos vertimas iš vokie i kalbos, lik s nespausdintas).

AMERIKOJE

9. Taip mir nemirtingieji.
10. Komunizmas ir revoliucija Amerikoje.
11. "15 sušaudyt kunig Lietuvoje".
12. Sibiro ištr mime ir bolševik kal jime.
13. Lietuva naci ir bolševik vergijoje.
14. Prie vilties kryžiaus.
15. Aušros Vart Marija.

Angl kalba

16. Fifteen "liquidated" priests in Lithuania.
17. Comparative Law, Ecclesiastical and Civil, in Lithuanian Concordat.

TURINYS

Vyrai, išdr s pakelti bals prieš tiron	5
I. Budenzas — komunist dienraš io redaktorius	12
II. Atsivertimas Ispan marksist propagandistes, rašytojos Garcia	32
III. Ispanijos komunist vadas stojo katalik darbinink eiles	49
IV. Rašytojos Day kelias: nuo raudon j miting prie Dievo altori	55
1. Iš komunist bendrakeleiv s — katalik apaštale	55
2. Buvusioji komunist steigia laikrašt krikš ionybei ginti	59
3. Benami namai	63
V. Persekiojam j ištverm atvert komunist rašytoj N. Belin	67
VI. Rašytojos Klaros Luce kelias Katalik Bažny i	89
1. Garsioji Amerikos moteris	89
2. K Luce rašo apie savo atsivertim	97
VII. Raudonosios Armijos kapitonas ilgisi Dievo	107
VIII. Latvijos ministeris, rus vyskupas ir vyriausis Romos rabinas	120
1. Ministeris Dr. Bilmanis — Lietuvos draugas	120
2. Rus vyskupas atsivert katalikyb	126
3. Romos rabinas Zolli	124
Žem myl dami, ilgisi saul s	135
1. Brit socialisto žodis	135
2. USA tyrin toj ir mokslinink balsas	137
Panaudotos knygos	140